

לחנוך את כלי המקדש בתשס"א...

בעשור האחרון פועלים ב"מכון המקדש" לבניית כלי המקדש השונים, החל ממנורת הזהב, מזבח הזהב והנחשת, מחתות, שולחן לחם הפנים, החצוצרות, כלים לניסוך היין והמים, מזרקי הדם - כל זה מתוך ציפייה עזה ומוחשית כי או-טו-טו יבנה בית המקדש והכלים יהיו מוכנים לשימוש מידי בבית המקדש...

● "בית משיח" שוחח עם חמישה אמנים בכירים "חכמי לב" ו"חושבי מחשבות" - שביצעו את הפרוייקט הרגיש והמסובך של בניית כלי המקדש. במהלך הראיון הם מספרים כיצד בנו את הכלים, מתארים את ההרגשות והתחושות העזות, וכיצד בניית הכלים תורמים להחשת הגאולה ובניין בית המקדש ● מוגש לחג החנוכה, בו חנכו את בית המקדש וכליו...

מראיין: שי גפן

להתעסק בכך לפרנסתו בשת תשל"ז, כאשר פתח בית-עסק ליציקות אמנות שכלל גם מוצרי אמנות היודאיקה.

כיצד הגעת למכון המקדש?

אנשי "מכון המקדש" פנו אלי לפני למעלה משנה בבקשה שאסיים את בניית מנורת המקדש שהחלו בבנייתו. התמסרתי לעבודה, והשקעתי בה שעות ארוכות מסביב לשעון, יומם ולילה. העבודה הסתיימה לאחר מספר חודשים. לאחר מכן התחלנו לבנות את שולחן הפנים, וסיימנו אותו לפני כחצי שנה.

מה הבעייתיות הניצבת בפני אמן שבונה את כלי בית המקדש?

קודם כל צריך להבין שמדובר בכלים של

עצמם, האמנים, עומדים נפעמים לנוכח הזכות העצומה שנפלה בידם, ובראיון עמם הם מבטאים זאת בהתרגשות רבה. את כל מרצם השקיעו כדי שכלי המקדש יצאו מתחת ידם באופן הנעלה והטוב ביותר.

אם עד היום נכתבו כתבות ומאמרים רבים על "מכון המקדש" ופועלו החשוב לחיזוק תחושת הציפייה לגאולה, הרי שעד כה לא נכתב כמעט כלום אודות האמנים העלומים שעומדים מאחורי היצירות המדהימות והמרגשות, אותם חזו מליוני יהודים.

לקראת חג החנוכה – החג שמציין את חינוך בית-המקדש וכליו על ידי החשמונאים – קיבץ "בית משיח" את "אמני המקדש"

כשוחחנו עם חמישה אמנים שבנו את כלי המקדש, התחושות היו עזות, הביטויים לא-רגילים וההתרגשות גדולה. בין השאר כך הם אומרים: "אנשים אמרו 'עוררת אצלנו את הגעגועים לבית המקדש והמשיח'". – אמן אחר אומר: "כשכלי המקדש עומדים מול העיניים, הדברים הרבה יותר מוחשיים וברורים. אני רואה בכך חלק מההכנה לגאולה שיהודי צריך לעשות". – האמן שלישי מוסיף בהתרגשות: "עוצמתם של כלי המקדש שהם נותנים את התחושה כי האדם נמצא בתוך הגאולה". – "זכיתי לעשות את אחד הדברים הגדולים והמשמעותיים של העם היהודי לדורותיו", מסיים הרביעי בפאתוס היסטורי – אלו היו מקצת הביטויים הלא-שגרתיים ששמענו במהלך הראיונות המרגשים שערכנו לקראת חג החנוכה.

בין חומות העיר העתיקה בירושלים, פועל "מכון המקדש" בראשותו של הרב **ישראל אריאל**. מטרתו של המכון היא להחדיר את מודעות המקדש וכליו בקרב הציבור הרחב – ובעיקר, להוריד את הנושא מרמת האמונה המופשטת לדבר מוחשי, חי וקיים.

למעלה ממיליון איש ביקרו עד כה בתערוכת "מכון המקדש" ברחוב משגב לדרך בעיר העתיקה. בתערוכה זו מוצגים כלי המקדש שנבנו על ידי אמנים ידועי-שם עבור בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, כאשר המלך המשיח יתגלה. הכלים מרהיבי העין נבנו לפי כל כללי ההלכה ולאחר בירור מעמיק של שיטות הפוסקים השונים. "מכון המקדש" יכול בהחלט להתפאר בהצלחתו, כאשר לאחר עבודה אינטנסיבית הצליח לבנות ולשחזר את מירב כלי המקדש. זה לצד זה עומדים בגודל טבעי, חיים ו"נושמים", מזבח הזהב, מזבח הנחשת, ארון הקודש, הכפורת, חצוצרות הכסף, המחנות, הבזיכים של הקטורת, מזרקי הדם, כלים לניסוך היין, וכן את כלי המנורה השונים הכוללים את המחנות, המלקחים והמנקיות וכלים רבים נוספים – כולם עשויים זהב וכסף.

את הכלים ששימשו את המשכן ובית המקדש בנו בצלאל ואהליאב "החמי לב" ו"חושבי מחשבות" – שחוננו בתבונה אלוקית מיוחדת, כפי שמעידה התורה. מאחורי הכלים הנוכחיים הניצבים כיום בירושלים, עומדים אמנים כשרוניים, רובם יוצאי מדינות חבר העמים, שניצלו את הכישורים הנדירים שלהם למען המטרה הקדושה והנעלית של בניית כלי המקדש. הם

בית המקדש – המקום הקדוש ביותר לעם ישראל, ומשום כך האחיות היא גדולה מאד. דבר נוסף: הכלים צריכים להיות מדויקים בתכלית לפי כל כללי ההלכה, המידות חייבות להיות מדויקות. לצורך כך ישבנו עם הרבנים ולמדנו את כל ההלכות על בוריין, ביררנו את השיטות השונות ובנינו את הכלים לפי כללים מאוד מוגדרים ומדויקים. לאורך כל העבודה הייתי בקשר רצוף עם הרבנים שהנחו אותנו בכל צעד ושעל. מלבד זאת חייבים להקפיד גם על הצורה האסתטית של הכלים שיהיו נאים ומשובחים בחומרים ובאיכות העבודה, כפי שצריכים להיות כלי בית המקדש.

ובניית השולחן ללחם הפנים?

לשיחה על הכלים שעשו, על ההרגשות, המחשבות, ומה שביניהם.

עזרא לנדאו:

"עוררת אצלנו את הגעגועים לבית המקדש והמשיח"

עזרא לנדאו הגיע ארצה בשנת תשל"ב (1972) מאזור הקרפטים. משפחתו היתה שומרת מצוות כל השנים, והיא נמנית עם צאצאי בעל ה"נודע ביהודה". כשרונותיו האומנותיים והיצירתיים של עזרא התגלו אצלו כבר בגיל צעיר, אולם הוא החל

בגילופי עץ.

לפני שנתיים נבחר ר' אברהם אוורבך לבצע את העבודה המורכבת של מזבח הזהב עליו שמים את הקטורת.

כיצד הגעת לעבודה זו?

במשך תקופה עשיתי עבודות גילופי עץ בבתי כנסת שונים ברחבי הארץ. בעבר רצו אנשי "מכון המקדש" לעשות בית ספר לתלמידים בנושאי אומנות. שלחתי צילומים מעבודותיי, אך לבסוף ההצעה לא יצאה אל הפועל, אבל הכתובת שלי נשארה במכון המקדש. לפני כשנתיים קיבלתי טלפון מרי מנחם מקובר שסיפר לי על היוזמה לבנות את כלי המקדש והוא הציע לי לעשות את מזבח הזהב. כך למעשה נכנסתי לעבודת בניית המזבח – עבודה המרתקת ביותר בחיי שהביאה אותי לפסגות רוחניות.

כיצד מתחילים לבנות מזבח של בית

המקדש?

ראשית כל ישבנו יחד ללבן את הנושא מכל צדדיו. מכיוון שמדובר במזבח הקטורת, רציתי להוסיף ביטוי קבלי לעבודת האומנות של המזבח. חשבתי לעצמי שהגילופים של מזבח הזהב צריכים לבטא רובד רוחני עמוק.

כלומר?

גילופי העץ שעשיתי למזבח הזהב היו בדמות איורים וציורים שביטאו את סדר השתלשלות העולמות והספירות כפי שמבואר בקבלה. הגילופים מבטאים את השפע האלוקי היורד מלמעלה על עם ישראל. כידוע שהקטורת העניקה שפע ועשירות למי שהקטיר את הקטורת מידי יום, וכפי הידוע שאפילו לקריאת פרשת הקטורת יש סגולות ומעלות רבות להנצל מכל רע. את כל זה רציתי להטביע בגילופי העץ של המזבח.

מהן מידותיו של מזבח הזהב?

112 ס"מ על 48 ס"מ. מזבח הזהב עמד לא הרחק ממנורת הזהב, והכהן היה מגיע מידי יום אל מזבח הזהב ושם עליו את המחתה עם הגחלים. זו הייתה אחת העבודות הקבועות של בית המקדש.

כאשר אתה משרטט לעצמך את כל מהלך עבודת הקטורת, כיצד זה משפיע על עבודתך האמנותית?

זה בהחלט מוסיף ממד מרגש, ואף יותר מכך. במהלך כל העבודה הייתה לי התעלות רוחנית רבה. הקב"ה עזר שעשיתי זאת על הצד היותר טוב למרות שזו הייתה עבודה מורכבת מאד לנוכח הבעיות ההלכתיות והטכניקות השונות, שלא לדבר על תחושת האחריות העליונה לבצע פרוייקט שכזה.

חשבת לעצמך פעם שתיצור פרוייקט

לבניית בית המקדש ולגאולת עם ישראל. בנתיים, עד שיתגלה המשיח אנחנו צריכים להתכונן ולעשות את כל המוטל עלינו כדי שהכלים יהיו מוכנים. כאשר יבנה בית המקדש, ידעו לפחות שהכלים מוכנים ולפחות בשלב ראשון יוכלו להשתמש בהם.

מה אתם מתכננים בעתיד?

אנחנו עובדים כעת באינטנסיביות על עבודת בגדי הכהן הגדול עם החושן המוצב על בגדיו בו היה האורים והתומים. ה' יעזור שנזכה בקרוב לשמוע את דבר ה' דרך האורים והתומים לכהן גדול.

ר' אברהם אוורבך: "העבודה המרתקת ביותר בחיי"

ר' אברהם אוורבך הוא אמן שהתמחותו היא בעיקר בגילוף עץ – תפקיד שהתאים לעשיית מזבח הזהב שנעשה מעץ וצופה בזהב טהור.

הוא נולד בקישינב לפני 54 שנים בבית לא דתי, אולם הסבא, אבי אמו היה יהודי דתי שלקח אותו בילדותו לבית הכנסת כדי לנשק את ספר התורה. בשנת תשל"ו (1976) עלה עם בני משפחתו לארץ, ולאחר שירות צבאי החל להתקרב ליהדות באמצעות פעילי חב"ד בבאר שבע. בשלב מסוים עבר לתל אביב שם המשיך במלאכת האומנות שלו,

דווקא השולחן היה אחד הכלים המורכבים והמסובכים. יש בצורתו שיטות רבות, והיינו בייעוץ רצוף עם הרב מנחם מקובר וקבוצת רבנים. משום כך הדבר לקח הרבה מאד זמן עד שזכינו לברך על המוגמר.

מה חש אמן שזוכה לבנות את כלי המקדש, המנורה ושולחן לחם הפנים?

אין ספק שהדבר מעורר התרגשות גדולה והתפעמות אדירה. זה לא פשוט לזכות לעשות כלים קדושים שכאלו. אם אנשים שרואים את הכלים מתרגשים מאד – אני שבונה את היצירה הזאת, על אחת כמה וכמה.

והתגובות מצד הציבור?

הכלים הללו מעוררים התרגשות רבה בקרב האנשים, וזה בהחלט מעלה געגועים עזים לבניין בית המקדש. אני זוכר שכשסיימנו את עבודת המנורה* הציבו אותה מוכנה ב"מכון המקדש", הייתה התרגשות גדולה. נגשו אלי אנשים ואמרו: "עוררת אצלנו את הגעגועים לבית המקדש והמשיח". המשפט הזה לבד הספיק לי...

עלה בדמיוןך שתזכה אי פעם לבצע חלק מכלי המקדש שאולי גם ישתמשו בהם לאחר שייבנה בית המקדש?

כמה שזה יישמע מוזר, כבר כשהייתי ברוסיה חשבתי על זה. כאמור, תמיד גדלתי במשפחה דתית, ולא פעם רקמתי בדמיוני ליצור דברים יהודיים וגם את כלי המקדש. הי זיכה אותי שאכן הגשמת את חלום חיי. הדברים הללו לא פשוטים, ועבודה זו מחייבת אחריות רבה מאד – אבל מאידך גם זכות עצומה לקרב את העם לגאולה.

במה אתה תולה את הזכות שלך, שזכית לבנות את כלי בית המקדש?

אולי זכות אבות היא זו שעמדה לי. עוד בבית ברוסיה דיברנו הרבה על הציפייה לבניית בית המקדש. אפשר להגיד שכלי בית המקדש שייצרנו, הם הגאווה שלי. כל השנים חלמתי על עשיית המנורה וברוך השם עלה בידי להגשימו...

ניכר עליך כי אתה עושה את עבודת כלי המקדש במעורבות רגשית-אישית ולא רק כאמן שנשכר לצורך כך. במה אתה רואה את החשיבות של ההכנה של כלי המקדש?

הנושא הזה הוא חשוב מאד לכל העם היהודי. אנחנו מצפים כמעט אלפיים שנה

* הערה: מנורת הזהב שנעשתה על-ידי "מכון המקדש" היא בצורת חצי עיגול – שלא כפי דעת הרמב"ם ורבים מהפרשנים אשר על פיהם הורה הרבי מה"מ לעשות בפועל. אין בסקירה זו הסכמה לשיטה זו כלל ועיקר.

שכזה?

פעם עשיתי עבודת עץ בבית הכנסת "ישראלוב" בתל אביב, ועל המרפסת של עזרת הנשים גילפתי את ציור בית המקדש. בשלב מסוים אמרתי לאחד הגבאים "אני עושה את הציור הזה ותפילה בליבי שבעזרת ה' אזכה לעשות את כלי בית המקדש"... ואכן הזכות הזאת נפלה לידי לפני שנתיים.

חשבת על כך שבמזבח שבנית ישתמשו בבית המקדש?

אינני יודע אם ישתמשו בבית המקדש דווקא במזבח הזהב שעשיתי, אבל אני הייתי צריך לבנותו לפי כל הכללים, כדי שאם יצטרכו אותו, יוכלו להשתמש בו בבית המקדש. מדובר באחריות עליונה, ולכן אתה שואל את עצמך כל הזמן האם אני אכן עושה כפי שצריך לעשות?! האם אני עושה זאת מספיק טוב עבור בית אלוקיני – בית שכל העולם נושא את עיניו אליו?!

התייעצת עם רבנים על עבודת המזבח שביצעת?

בהחלט. מלבד עם רבני "מכון המקדש" עימם עמדתי בהתייעצות קבועה, עמדתי בקשר עם רבנים נוספים, וכן קראתי ספרות רבה אודות כלי המקדש.

כמה זמן ארכה בניית המזבח?

הבנייה ארכה כמעט שנה, כאשר בכל מהלך העבודה הייתי עסוק וטרוד רק בפרוייקט הזה, ולכן הקדשתי את כל כוחי ומרצי. בכל התקופה הזאת התנהגתי בקדושה מיוחדת. כאשר קראתי במקורות על קדושתו של מזבח הזהב ועל גודל הקדושה ששררה בבית המקדש, הדברים בהחלט פועלים על הנפש והרוח.

מה לדעתך תורמים כלי המקדש שעשית?

אין ספק שעבודה זו תורמת לציפייה ואמונה בביאת המשיח. כשהכלים עומדים מול העיניים, הדברים הרבה יותר מוחשיים וברורים. אני רואה בכך חלק מההכנה לגאולה שיהודי צריך לעשות.

מה עוד אתה רוצה לעשות עבור בית המקדש?

יש לי רצון עז לזכות לעשות את דלתות בית המקדש ולגלף אותן. השאיפה הזאת עלתה תמיד בראשי בשעת העבודה על המזבח. חשבתי גם על עיצוב הפנים של בית

* אודות אברהם אוורבך אפשר לפנות לטלפון: (03) 537-0426

חלקי השולחן.

ברוך בלומין נולד בארגנטינה ובשנת תשכ"ג (1963) עלה לישראל. הוא התגייס לצבא ושימש כקצין צנחנים במלחמות ישראל. לאחר שחרורו מהצבא החל לעבוד בחברת 'אלביט', חברת היי-טק ישראלית המייצרת מערכות נשק וציוד רפואי טכנולוגי מתקדם. בלומין שימש בה כאיש פיתוח בכיר. הוא קיבל את פרס בטחון ישראל בעקבות פיתוח ייחודי שהמציא ושהורכב על מטוס ה-F6. לאחר שהתפטר מאלביט הקים בלומין את חברת "גולן מלאכת מחשבת" – מפעל לתכשיטי זהב. הוא יצא לפנסיה לאחר שריאותיו נפגעו והוא הוכר בנכותו.

המפעל שלו החל לייצר לא רק תכשיטי זהב, אלא גם מוצרי יודאיקה שונים בבתי הכנסת ברחבי הארץ. הוא מעצב בתי כנסת גדולים בישראל, ורק השבוע חנך את ה"שויתי ה' לנגדי תמיד" בבית המדרש המפואר של חסידות בעלז בירושלים.

בשנים האחרונות התקרב ליהדות, והעבודה עם מכון המקדש בציפוי כלי הקודש של בית-המקדש רק האיצו את התקרבותו. "העבודה הזאת הציתה בי אש", הוא אומר. את עבודתו למכון המקדש ראה כפסגת חייו, וכמשימת קודש כזאת עשה אותה בהתנדבות מלאה.

כיצד הגעת למכון המקדש?

ר' מנחם מקובר פנה ליהודי בשם אמנון וייס בבקשו את עזרתו באדם שיועד לעשות מלאכה של ציפוי זהב. הלה פנה אלי וכך

המקדש שאולי יהיה לי מה לתרום לכך...

למרות שנאמר שבית המקדש ירד בנוי ומשוכלל מהשמים?

כתוב גם שהקב"ה ישאיר גם לנו לעשות משהו למען בית המקדש...

לסיום דבריו רוצה ר' אברהם אוורבך להוסיף כי הציורים ששרט וגילף הם לא סתם לפי החשק והרצון, "לכל דבר צריך שיהיה תוכן פנימי. כל סמל ואיור מסמל משהו". הוא מביע את תקוותו מכל הלב, כי כל מה שעשה יהיה אכן לרצון ולנחת רוח לפני הבורא יתברך "ובזכות זה נזכה כולנו לבניין בית המקדש, ולחנוך עוד בחג החנוכה את הכלים ומזבח הזהב".

ברוך בלומין: "עבודת כלי המקדש הציתה בי אש"

"כלי הזהב" – צמד מילים אלו נוסכות רוח של התפעמות והתרגשות. הזהב עצמו, נוצץ ומבהיק משווה לכלים תחושה של יוקרה ויופי מיוחד.

ברוך בלומין תושב כוכב יאיר הוא האיש שעסק בעבודת ציפוי הזהב לכלי המקדש, תוך מומחיות ומיומנות השמורה לו. את מנורת הזהב של מכון המקדש ציפה ב-43 קילו זהב (!) תוך שימוש בטכניקות מיוחדות. כך ציפה גם את שולחן לחם הפנים ושאר

לרב מנחם מקובר לעשות תערוכה ניידת ולהסתובב בכל הארץ ולהציג את הכלים הללו. בכוחם של הכלים הללו להדליק את הניצוץ היהודי שבכל אחד. אני אישית התקרבותי ליהדות הרבה בזכות העבודה הנפלאה הזאת.

גדי נטף –

חברת הנוטפים ירושלים: פאר והדר של הגאולה מול החושך הנוכחי של הגלות

משפחת נטף הירושלמית ידועה כמשפחה העוסקת שנים רבות בייצור כלי יודאיקה. האמנות עוברת במשפחת נטף מדורי דורות, ואת כשרונותיהם הם מביאים לידי פועל בחברת הנוטפים הממוקמת בגבעת שאול בירושלים. בחברה שותפים כיום כל האחים לבית נטף, אליהו, חיים, דניאל, אפרים וגדי.

מ"מכון המקדש" פנו אליהם בבקשה לעשות את חצוצרות בית המקדש. מצוות התקיעה בחצוצרות היא מצווה המוזכרת בתורה מספר פעמים והשימוש בהם נעשה בתדירות רבה, הן בנעימות הלויים, והן התקיעה בשעת מלחמה, במשוך היובל, בשנת הקהל, וביום שמחתכם ומועדיכם... האחים נטף עמלו קשה עד שהחלו להכין את החצוצרות. "ישבנו ולמדנו כיצד בדיוק הם צריכים להיראות, ואת כל הפרטים ההלכתיים הקשורים לכך. לאחר עבודה מאומצת וקשה הוצאנו תחת ידינו חצוצרות עשויות כסף, באורך של מטר ויותר..."

בנוסף לכך הם עשו את המחנות של מזבח הזהב ומזבח הנחושת, הביזכים של הקטורת, מזרקי הדם, כלים לניסוך היין, וכן את כלי המנורה השונים הכוללים את המחנות, המקלחים והמנקיות. הכל עשוי כסף טהור כאשר חלק מהכלים מצופים בזהב.

מתי התחלתם בעבודה?

לפני למעלה מ-10 שנים.

מה היתה התחושה במפעל כאשר עסקתם בכלי המקדש?

הייתה אוירה מיוחדת של קדושה. כולם התגייסו לעבודה. מי שהיה מגיע למפעל שלנו, יכול היה לראות אותנו או עוסקים בייצור או יושבים מול ספרי הלימוד ומלבנים את הסוגיות הקשות. הלימוד והאמנות הלכו כל העת ביחד. אנחנו במשפחה מרגישים שמאת

חויה גדולה. כל פס זהב ששמת, זו היתה חוויה נוספת."

בפיו של בלומין סיפור מעניין. לפני חודשים מספר פנו אליו מהוותיקן וביקשו ממנו לצפות בזהב פסל גדול "מה שהיה הופך אותי לאחד האמנים הגדולים והידועים בעולם". אולם הוא סירב בתוקף. "לא יכול להיות שאעשה עבודת קודש לבית המקדש וחלילה להבדיל לוותיקן", הוא מספר על תחושותיו האישיות.

בעבודה זו הוא רואה סגירת מעגל. כאשר פרצו כוחות צה"ל לעיר העתיקה בשחרור ירושלים, הוא היה עם הרב ישראל אריאל בכוחות המשחררים. באחד הימים כתב לו הרב אריאל הקדשה אישית מרגשת: "מי

למעשה התחלתי את העבודה עם מכון המקדש. מאז אנחנו בקשר טוב ואני עושה את הכל כשליחות חיים.

העבודה הזאת מעוררת בך התרגשות?

קשה להסביר את התחושות, אבל זכיתי לעשות את אחד הדברים הגדולים והמשמעותיים של העם היהודי לדורותיו. אני מרגיש שאני עושה דברים גדולים ואמיתיים. כשאתה נזכר שהיה בית מקדש לפני 2000 שנה וכעת עושים מחדש את כלי המקדש כדי להתכונן לבנייתו – אלו תחושות שמפעילות כל לב יהודי באשר הוא. אני מקווה ומצפה שכל העבודה הזאת תמשש את עצמה עוד השנה...

איך המשפחה מגיבה?

ששחרר את ירושלים זוכה לבנות את כלי המקדש ולהביא את המנורה לבית המקדש. כמעט נבואה. לימים הם נפגשו מחדש, ובלומין עסק בציפוי הזהב של כלי המקדש. סגירת מעגל בחיים.

במה אתה רואה את עיקר החשיבות של בניית כלי המקדש?

נוסף על העבודה שכולנו מצפים לבית המקדש והעיסוק בבניית כלי המקדש הם חלק מהציפייה שלנו, הרי לכלים הללו יש ערך חינוכי רב. הכלים מקרבים גם את אלו שאינם דתיים לנושא היהדות והמקדש. הילדים של היום לא יודעים דבר על הדברים הללו כי לא מלמדים אותם על כך. אני הצעתי

כולם מתלהבים מהעבודה הייחודית הזאת. אין זה דבר פשוט לעסוק בדברים קדושים שכאלו, והתגובות הן של הערצה. זה לא משנה אם אתה אדם דתי או לא, הדברים הללו קדושים לכל אחד מאתנו.

איך אתה רואה את העבודה מבחינה מקצועית?

העבודות של כלי המקדש הן עבודות מפוארות הן מבחינה אמנותית והן מבחינת הערך ההיסטורי שלהן. ציפוי הזהב של המזבח הוא תהליך מורכב ומסובך מאד. נראה לי שאילו הייתי יודע שזה כל כך קשה הייתי חושב פעמיים... אבל ב"ה הצלחתי במשימה המיוחדת הזאת. בשבילי העזרה בבניית כלי המקדש וציפויים בזהב – היתה

שלי הייתה: 'כל חיי חלמתי לעשות את זה'... הרב אריאל הביא לי מחקר של 400 דף בכל הקשור לנושא מנורת הזהב הטהורה. במשך שנה תמימה עבדנו רק על תבנית המנורה. כידוע המנורה צריכה להיות מקשה אחת, ולאחר עבודה מורכבת ומסובכת הכנתי מנורה של שעווה וממנה יצקו את מנורת הזהב. לאחר סיום העבודה הזאת עסקתי בארון הברית עם הכרובים כפי שאפשר לראותו בספר המקדש. ארון הברית נועד למעשה רק לתצוגה ואינו בנוי לפי המידות של בית המקדש. בנוסף לכך הכנתי כלים לניסוך המים והיין מזהב ומכסף.

אלו ממדים נוספים צריך לצרף לעבודה מעין זו?

זו עבודה עם ממד אין-סופי. אתה מתחיל ללמוד אותם ולא גומר. מאז

שהתחלתי לעסוק עם המנורה וכלי המקדש נתוודעתי לרבדים כמוסים ורזי רזין על נושאי כלי המקדש, הן על פי קבלה, חסידות ורבות למדתי גם מדבריו של הרבי. למשל, למדתי על משמעות המנורה, מדוע היא עומדת על שלשה מדרגות – והרבי מסביר שמהות המנורה היא להאיר את העולם החשוך ושלשת המדרגות מסמלים את שלושת הדברים עליהם עומד העולם. הלימוד הזה הדהים אותי ונתן לי משמעות עמוקה.

איזו משמעות יש לכך שדווקא בחושך הגלות מתחילים לבנות את כלי המקדש?

אין ספק שיצירת הכלים הללו מגבירה את הציפייה לגאולה. כל יהודי שעובר ליד כלי המקדש שבתצוגה, הדברים נוגעים ללבו והוא מבין עד כמה חסרים אנחנו מבחינת בית המקדש, וכי הגיע הזמן להתחיל להשתמש באותם כלים...

והתחושה האישית?

בניית הכלים גרמה לי להתרוממות רוח בלתי רגילה. כאשר נפרדתי מהמנורה לאחר סיום העבודה, עשיתי מסיבה גדולה לכל תושבי עופרה... אני מרגיש שאנחנו בימות המשיח ופעמי הגאולה כבר נשמעים היטב, למרות שלצערנו הרב אנחנו מקבלים תזכורות כל הזמן כי אנחנו עדיין בגלות.

מה היית רוצה לעשות בנוסף לדברים

חיים אודם: "כלי המקדש נותנים את התחושה כי נמצאים בתוך הגאולה"

חיים אודם תושב עופרה עוסק מספר שנים בבניית כלי המקדש. הוא נולד בשנת תשי"ח בגרוזיה. בהיותו נער בשנת תשכ"ז הגיע אליהם הבשורה אודות מלחמת ששת הימים וכיבוש ירושלים. "אמרו לנו שעכשיו מורידים את המסגדים מהר הבית" – הוא נזכר בנוסטלגיה – "ולנו כנערים היה ברור שעתה הולכים לבנות את בית המקדש ואו-טו-טו המשיח מגיע..."

בעיצומה של מלחמת יום הכיפורים קיבלו בני משפחתו אישור עליה ארצה, ובסיום המלחמה כבר היו בארץ. הוא החל להתקרב ליהדות לאחר שירותו הצבאי, ואז התיישב בעופרה. באמנות הוא עוסק מאז שנת תשי"מ, כאשר עיצב וייצר צלחות פסח, חנוכיות, ופריטים רבים הקשורים לאמנות יהודית.

"בראשית שנת תשי"ג הגיע אלי הרב ישראל אריאל כדי לדבר איתי על אפשרות לבנות את מנורת המקדש. התגובה הראשונה

ה' הייתה זאת. העבודה הזאת היא עבודה נפלאה ומרגשת.

עבודה זו הצריכה מיומנות מיוחדת?

החצוצרות היו צריכים להיעשות ממקשה אחת – דבר שהקשה מאד את העבודה. רמת הידע בעבודת הצורפות של היום היא לא כמו שידעו פעם. לדאבונו ירידת הדורות היא גם בנושא הזה. אולם כשסיימנו את העבודה הזאת הייתה לנו הרגשה של סיפוק רוחני עצום. פאר והדר של הגאולה מול החושך הנוכחי של הגלות. זה חיזק אצלנו את התחושה של "חדש ימינו כקדם..."

תזכו שבבית המקדש ישתמשו בכלים של האחים נטף?

אני לא יודע, אבל מה שבטוח שהכלים מוכנים ואם ירצו יוכלו להשתמש בהם. אבל בינתיים יהודים רבים באים לראות את הכלים,

להתרגש ולחיות את הציפייה הגדולה לקראת הגאולה. (מהורהר) אם בכל זאת אתה שואל אותי, יש לי הרגשה שאכן נזכה כי ישתמשו בכלים שלנו. אנחנו מתפללים לפני הקב"ה "הראנו בבנינו ושמחנו בתיקונו", והפירוש הוא שביית המקדש אמנם ירד משמים אבל 'שמחנו בתיקונו', כלומר שגם אנחנו נזכה לתקן משהו בבית המקדש השלישי שייבנה במהרה בימינו ממש.

כמדומני שזכיתם פעם לקבל ברכה מהרבי מה"מ?

אכן בשנת תנש"א עברנו אצל הרבי והבאנו לרבי את רכבת המצוות כאשר כל קרון הציג מצווה אחת עשויה כסף טהור. הרבי בירך אותנו "שתזכו להאיר את חושך הגלות באור ביאת משיח צדקנו". הברכה הזאת מלווה אותנו לאורך כל הדרך. כאשר עשינו את כלי המקדש חשבנו לעצמנו שזוהי חלק מהתממשות הברכה – להאיר את חושך הגלות באור ביאת משיח צדקנו...

לסיים?

שנזכה לעשות כל המוטל עלינו להביא את הגאולה. הזכות הזאת שזכינו לעשות חלק מכלי המקדש, היא זכות גדולה מאד שנפלה בחלקנו, ושנזכה שתתקיים בנו ברכתו של הרבי להאיר את חושך הגלות באור משיח צדקנו.

הופכים תיאורייה וציפיית נפש לדבר מוחשי, והם נותנים את התחושה כי האדם נמצא בתוך הגאולה.

לסיום?

אנחנו בחודש של גירוש החושך, וזהו חודש שמסוגל לגאולה. הרבי הזכיר כי אנחנו נמצאים על סף הגאולה וימות המשיח, הגאולה דופקת על הדלת, והדברים הללו שאנחנו עושים מקרבים ומזרזים את הגאולה...

כלי בית המקדש הם מהדברים היפים ביותר, כפי שחז"ל עצמם התבטאו, וחבל שאנחנו לא מפנימים את זה מספיק".

במה זה צריך להתבטא?

הפעולות של מכון המקדש הם פעולות גדולות וחשובות, ומעוררות את הנפש. הכלים משפיעים מעל ומעבר גם ממה שאני חשבת בהתחלה. ראיתי יהודים שהיו רחוקים מיהדות שהתקרבו ליהדות בראותם את כלי הקודש. עוצמתם של הכלים היא בכך שהם

שכבר הכנת?

חשבתי הרבה על הכנת כינורות אומנותיות שבהם ינגנו הלוויים בבית המקדש. במדרשי חז"ל מבואר גודל העניין של הכינורות שהיו בבתי המקדש שהשרו את השמחה ורוח הקודש בבית המקדש, ואני מקווה שיעלה בידי לעשות זאת.

בפיו של חיים אודם גם קווי מחשבה מעניינים בקשר לעבודת הקודש: "בית המקדש הוא היופי של העולם, והאמנות של

ברכות מקרב לב

בידידות נאמנה וברוב שמחה וטוב לבב, נביע שפע ברכות ואיחולים לבביים לידידנו

הרה"ג ר' שניאור זלמן הלוי שיחי' לבקובסקי

ראש ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית - 770

וזוגתו העסקנית מרת **שרה** שתחי'

מנהלת המוסד הק' "מכון חנה" ע"ש אם המלך
המעניק בית חס וחינוך על טהרת הק' לבנות ישראל

לרגל השמחה במעונם בנישואי בתם

הכלה המהוללה **לאה** תחי'

עב"ג מבחירי ומצוייני חיילי בית דוד הת' **לוי יצחק שי' שטערן**

יתן השי"ת שיהא זה בנין עדי עד, מלא ברכות בגשמיות ורוחניות לנח"ר כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א ולתפארת המשפחות הנכבדות, ומשמחה זו נזכה לשמחת הגאולה האמיתית והשלימה בהתגלות מלכנו משיחנו תיכף ומי"ד ממ"ש.

שלמה ורונית קאליש

"בית חיינו"

הרבי זעק בכאב:

"ישנם מנורות של חנוכה עשויות בצורת חצי קשת, ועד שגם החנוכיה של "770" היא בצורת חצי קשת!"

הוא היה בחור צעיר ב-770 שהחליט כי צריך לעשות שינוי בחנוכייה הגדולה בה הדליקו את נרות החנוכה • הוא פחד לשאול, חשש להתייעץ והיסס בשקט-בשקט באוזני חברו הטוב - בסוף הפור נפל והמעשה נעשה: בליל שישי של חנוכה תשמ"ג הם הציבו חנוכייה חדשה, גדולה ומהודרת על הבימה של הרבי. כשהרבי נכנס לתפילה... • סיפורה של החנוכייה הגדולה, מהמפורסמות בעולם, הנמצאת ב"בית משיח", "בית רבינו שבבבל"

מאת: מנחם זיגלבוים

וכיו"ב – וטוב שציור זה לא חדר לשיבות, בדוגמת ציור הלוחות דלעיל). וכתוצאה מזה – ישנם מנורות של חנוכה עשויות בצורת חצי קשת, ועד שגם החנוכיה של "770" היא

ששת קני המנורה הם בצורת חצי קשת (בצורת עיגול) והקנה האמצעי עומד על גבי משטח של מתכת ולא על גבי רגלים (כפי שמציירים על גבי שטרות הכסף באה"ק

במשך שנים ארוכות ניצבה בבית מדרשו של הרבי ב-770 חנוכיית עץ גדולה, אשר שמונת הקנים שלה היו חצאי ריבוע. מדי שנה, בהגיע ימי חג החנוכה, היו מדליקים את הנרות בחנוכייה זו.

לכאורה חנוכייה זו היתה צריכה לשמש עוד שנים ארוכות, אלא שבראש חודש אלול תשמ"ב, דיבר הרבי מלך המשיח אודות התופעה של ציור מנורת בית המקדש באופן של חצאי עיגול. הרבי שלל זאת מכל וכל, ואמר כי על פי ההלכה מנורת בית המקדש היתה בקנים ישרים-אלכסוניים. הרבי עורר אודות ענין זה בצורה ברורה וחד-משמעית.

"הייתי אז בחור מן המניין ב-770 – נזכר הרב חיים ניסלביץ, משפיע בשיבת "תורת אמת" בירושלים – "ולאחר חודש תשרי תשמ"ג התחלתי לחשוב לעצמי כי עוד מעט יגיע חג החנוכה, וצריך לעשות משהו בענין החנוכייה הגדולה.

"באותם ימים נזכרתי כי חודשיים ימים קודם לכן, בשבת פרשת מטות מסעי תשמ"ב (אמצע הקיץ!) הרבי אף התייחס לקנים של החנוכייה שמדליקים בה ב-770 בימי החנוכה: "ישנם המציירים את המנורה באופן

החלטנו שנתחיל לפעול בעניין, ומה שיהיה – יהיה!
 "לפני שנגשנו לעבוד על זה, התחלתי ללמוד את נושא צורת החנוכייה בצורה יסודית מתוך פירוש המשניות של הרמב"ם. במהלך הלימוד התעוררו אצלי כמה שאלות בנוגע למיקום הגביעים והכפתורים, כמו: האם הם צריכים להיות פרוסים לכל אורך הקנה או רק קרוב לבזיכים. וכן שאלות נוספות, אך פחדתי לשאול על כך את הרבי; מאידך גם לא רציתי לשאול אנשים אחרים, כדי שהעניין לא יתגלה בטרם עת. הצעתי אפוא את שאלותי מעל גבי החוברות של

משהו. כיוון שהשיב לי בשלילה, הרגשתי שהדרך פתוחה בפני לפעול לתיקון העניין, מתוך כוונה שעוד באותה שנה תהיה חנוכייה חדשה, כפי דעתו הק' של הרבי מלך המשיח. "מאידך, חששתי שאם תיוודע לו התכנית שלנו, הוא יכניס פתק לרבי, ואז כל העניין ירד לטמיון, כיוון שאצל הרבי ענין המחלוקת הוא מעל הכל, ועדיף שיהיה שלום מאשר חנוכייה כמו שצריך. לכן התחלתי לפעול בנושא מתוך חשאיות ודיסקרטיות מלאה. "פניתי לידידי הטוב התי' זלמן שארף, והתחלנו בהתייעצויות ולבטים האם להכנס לנושא הזה, ומה יהיה אם זה יוודע?!" –

בצורת חצי קשת!"

"דברים אלו של הרבי חיזקו בי את התחושה שצריך לשנות את הנושא, והעובדה שהרבי הזכיר באמצע הקיץ אודות החנוכייה של 770, הרגשתי שהרבי נותן זמן להכין אחרת תחתיה..."

"לאחר מחשבות ולבטים רבים, ניגשתי לחסיד הרב הירשל חיטריק שתרם את החנוכייה הקודמת שהיתה עד אז, ושאלתי אותו אם הוא מתכוון לעשות חנוכייה חדשה שתהיה עשויה כפי דברי הרבי. לא רציתי לפגוע בכבודו ובכבודה של החנוכייה שהיתה כל השנים, אבל הבנתי שמוכרחים לעשות

הגדולה הסתיימה רק לקראת הדלקת נר שישי של חנוכה.

כיוון שהעניין נשאר בסוד עד הרגע האחרון מחשש ל"עינא בישא", הוחלט להציבה על הבימה של הרבי דקות ספורות לפני שייכנס לתפילה.

ערב ראש חודש טבת תשמ"ג. נר שישי של חנוכה. באותו יום נסע הרבי ליאהלי כמנהגו מדי ערב ראש-חודש, וכרגיל באותם ימים, תפילת מנחה התעכבה עד שהרבי חזר מהאהל, גם אם היתה זו שעת ערב מאוחרת.

בין כה וכה הביאו התמימים חיים ניסלביץ וזלמן שארף את החנוכייה ל-770 בערב, והציבו את החנוכייה דקות ספורות קודם כניסתו של הרבי. מאות אנשים עמדו סביבה והביטו בה בהתפעלות. "המתח היה עצום", נזכר הרב ניסלביץ. "לא ידענו איך העניין יתקבל ואיך הרבי יגיב: בחיוב? בשלילה? יהיה לו נחת מזה או חלילה יורה להחזיר את הקודמת מפאת כבודו של התורם..."

"כשהרבי נכנס ליזאלי הגדול הוא מיד שם לב לחנוכייה החדשה, ותוך כדי עלותו על הבמה נתן בה מבט ארוך. כשהגיע למקומו הסתכל בסידור – אות לתחילת התפילה. לא ידענו איך לפרש את התגובה של הרבי, אך לפתע הסתובב הרבי שוב וסקר את המנורה מלמעלה למטה ומלמטה למעלה וחוזר חלילה. כאן ראינו דבר פלא: במשך כל התפילה, כשרק היתה אפשרות, הרבי הסתובב אחורה והביט... לאחר תפילת ערבית הדליקו בה את הנרות ולאחר מכן עלה לחדרו הקי."

"כששאלנו לאחר מכן את אחד המזכירים לתגובתו של הרבי, הוא השיב כי ראה על פניו של הרבי שביעות רצון רבה. עבורנו זו היתה השמחה הגדולה ביותר שיכולה להיות – לעשות נחת רוח לרבי!"

ר' הערשל פקר: "אני זוכר שלאחר ההדלקה הורה הרבי להוריד את השמש ולהציבו על השולחן. שאלתי לאחר מכן מה הסיבה לכך, והשיבו לי כי כיוון שזה הלילה הראשון שהדליקו את הנרות בחנוכייה הזאת שדומה לחנוכייה בבית המקדש, הרי כיוון שבליילה זה מדליקים ששה נרות כולל השמש, שלא ייראה כאילו אלו שבעת הנרות בחנוכיית בית המקדש... בשנה שלאחר מכן, כיוון שהתחילו להדליק מהיום הראשון, כבר לא היתה בעיה מעין זו.

"בליל שבת הקרוב, הרבי יצא לאחר התפילה לעבר המדרגות, ואני עמדת בין

מאות אנשים עמדו סביב החנוכייה החדשה והביטו בה בהתפעלות. "המתח היה עצום", נזכר הרב ניסלביץ. "לא ידענו איך העניין יתקבל ואיך הרבי יגיב: בחיוב? בשלילה? יהיה לו נחת מזה או חלילה יורה להחזיר את הקודמת מפאת כבודו של התורם..."

והחנוכייה טרם היתה מוכנה, היתה לנו עגמת נפש רבה", נזכר הרב ניסלביץ. לקחנו כמה בחורים והתחלנו לעבוד בלילות בבית הצורפות של פקר, כדי לעזור במה שאפשר ולקדם את העניין בזריזות רבה.

"אני זוכר היטב את עגמת הנפש שהיתה בלילה הראשון, בעת שהציבו את החנוכייה הגדולה על בימת הרבי, ואני ידעתי כי הרבי רוצה חנוכייה אחרת, בעלת קנים אלכסוניים-ישרים. התנחמתי בליבי כי עוד ימים ספורים החנוכייה תיראה אחרת."

לבסוף הושלמה המלאכה הגדולה. החנוכייה היתה גדולה ומהודרת, מרשימה ומרתקת עין. מצופה בזהב טהור. העבודה

"הערות התמימים" שיצאו באותה עת...

"לאחר שידענו בדיוק מה אנחנו רוצים, פנינו לר' הערשל פקר, יהודי מאנגליה צורף במקצועו ותושב השכונה, ושאלנו את חוות דעתו בעניין. לאחר מחשבות הוא אמר שאפשר לעשות חנוכייה גדולה עם כל הפריטים הכתובים בתורה, גביעים וכפתורים וכמובן קנים ישרים."

מספר ר' הערשל פקר מ"קראון הייטס": באחד הימים הגיעו אלי שני הבחורים, ניסלביץ' ושארף וביקשו ממני להכין חנוכייה גדולה שכזאת. זה היה ארבעה ימים לפני חנוכה, ואמרתי להם באירוניה "חבל שלא באתם יום אחד קודם הדלקת נרות"... זה היה פרוייקט גדול ומסובך ואילו הזמן שעמד לרשותי היה מינימלי. למרות זאת נכנסתי לעניין בהתלהבות והתחלתי לבנות את החנוכייה עם כל הפרטים.

"עבדתי על כך כמעט עשרה ימים רצופים, ועוד שני לילות ארוכים. זו היתה עבודה מיוחדת במינה שנעשתה מתוך התלהבות לא-רגילה..."

מוסיף ומספר הרב ניסלביץ: עלות החנוכייה הגיעה לכ-3000 דולר, סכום נכבד כיום ובימים ההם עוד יותר. פנינו אפוא לנדיב ר' מרדכי נאגל, והוא נתן בשמחה את הכסף כדי לעשות את רצונו הקי של הרבי."

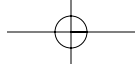
מסתבר שהעבודה לא היתה פשוטה, מורכבת ואפילו מפרכת. היה צריך לדאוג שמכל קנה ייצאו הכפתורים והגביעים בצורה זהה, ועד כמה שיותר דומה לחנוכייה הגדולה בבית-המקדש.

"כשהגיע הלילה הראשון של חנוכה

לשנות את החנוכיות

בשיחת קודש **מוגה**, פרשת תרומה (ג) בחלק כ"א של לקוטי שיחות, מעיר הרבי בהערה 44 אודות עניין הקנים האלכסוניים של החנוכיות לימי חג החנוכה:

"ועל-פי-זה מקום לומר שגם החנוכיות (לימי חנוכה) כדאי לעשות קניהן באלכסון. – ובלאו הכי צריך לומר שאין בזה חשש איסור ד"מנורה תבנית מנורה". . כי משנים מספר הקנים. . ולמה לשנות בגוף צורת המנורה שקניה היו ביושר ולא כחצי עיגול."

שנות הגלות, וכן הסימן שמונה הרמב"ם במלך המשיח "להחזיר עטרה ליושנה".
ונסיים בדברי הרבי מה"מ (ש"פ מטו"מ תשמ"ב): "ויהי רצון שעל ידי הדיבור אודות המנורה – נזכה בקרוב ממש לראות את המנורה בבית-המקדש השלישי, ונזכה לראות איך שאהרן הכהן מדליק את נרות המנורה בביהמ"ק השלישי".
הלוואי, בקרוב ממש!

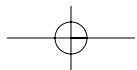
הסיכוי הסביר אומר שזה לא היה מתבצע, כך גם בנושא משיח, הרבי השיב בשלילה לאלו ששאלו והתפלפלו. לעומת זאת אנחנו ביצענו את הנושא כפי שהרבי רצה, ושביעות הרצון היתה גדולה – כך גם במשיח, צריך לעשות לשביעות רצונו של הרבי".

נקודה נוספת, עניין התיקון של הקנים האלכסוניים במנורת בית המקדש שהרבי עמד על כך בשיחות רבות, הוא חלק מהנושא של "לחזק בדקה" – שמלך המשיח יתקן את העיוותים שנוצרו במנהגים השונים במשך

שאר מאות החסידים. לפתע הרבי הסתובב אלי ובמאור פנים לא-רגיל איחל לי "גוט שאבעס" ואני הרגשתי שבכך הרבי מודה לי על המלאכה".

לסיום לומד הרב ניסלביץ' כמה לקחים מהפרשה הזאת. ראשית כל, כאשר הרבי מורה לעשות דבר, לא צריך לשאול יותר מדי שאלות אלא לעשות מיידית. כך במנורה וכך גם בנושא של פרסום המשיח. "כשם שאילו היינו שואלים את כל העניין מלכתחילה

וילחום מלחמות ה'

הצנזורה הישראלית משמיטה קטעים מדברי הרבי
אודות ייצור הנשק הגרעיני של ישראל, בטענה:

דברי הרבי נחשבים בעיני הציבור למקור מוסמך כמו ראש הממשלה

לפני 23 שנה, נשא הרבי שיחה מיוחדת מחדרו הקדוש, על ההכרח ליישב בבת-אחת את כל השטחים המשוחררים. דברי הרבי פורסמו בעיתונות הישראלית, אלא ששם נוספו פרטים אודות הנשק הגרעיני של ישראל והצעה למהלכים פוליטיים שיאפשרו את מימוש ההתיישבות בכל שטחי יש"ע. פרטים אלה לא נאמרו בשיחה ואף לא הופיעו בשיחה המוגהת • לפני חמש שנים חשף "בית משיח" שני פתקים שכתב הרבי באותם ימים, ובהם הנקודות שנוספו בפירסומים העיתונאים • מסיבות מסויימות לא יכולנו בשעתו לפרסם פרטים מרתקים נוספים על פרשייה זו שלוותה בעימות מול הצנזורה הישראלית, בה היה מעורב הרה"ח שלום דובער ("בערקע") ע"ה וולף, וכעת אנו מפרסמים אותם לראשונה, ויהיו הדברים נר לזכרו

מאת הרב שלום יעקב חזן

יהודה ושומרון. הרבי נלחם את מלחמת ה' למנוע את האסון, ומדבר מידי שבוע בשבוע נגד ההסכמים ההולכים ומתקמים, ומורה לעשות ככל האפשרי לחזק את השליטה היהודית בכל שטחי ארץ ישראל.

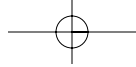
דבריו של הרבי מתפרסמים כסדר בעיתונות הישראלית. ממש כל שבוע התפרסמו הדברים בכל עיתוני אה"ק, שגילו ענין רב בדבריו של נשיא הדור. תמונה מקיפה של פירסומים אלה אפשר לראות בספר "שלום שלום ואין שלום", המוכיח "שחור על גבי לבן" איך כל תחזיותיו של הרבי שאף פורסמו בעיתונות – התממשו ככתכם וכלשונם מאוחר יותר.

הימים – ימי השגעון של "הסכם השלום" עם מצרים, מספר ימים לפני "ביקורו ההיסטורי" של סאדאת, נשיא מצרים, באה"ק. הדיבורים על מסירת שטחים "תמורת שלום" נשמעים בטונים גבוהים יותר ויותר, הערבים מרימים ראש ומציגים תביעות, ובצד ישראל – חולשה ואובדן דרך. ריצת אמוק למצוא חן בעיני הגוים, פחד מדומה מ"מה יגידו", שום נסיון לעשות משהו שימנע את המכירה הכללית.

באותו משא ומתן הרסני, החל להשמע הרעיון של תוכנית האוטונומיה הארורה לערבים היושבים בישיע. כלומר: התביעות לא היו רק על סיני, אלא גם על כל שטחי

ח ורף תשל"ח. בימים אלה מופיע בליובאוויטש מושג חדש: התוועדות קודש במוצאי שבת. מדובר בתקופה שלאחר המאורע הידוע בליל שמיני עצרת תשל"ח. תקופה בה לא יצא הרבי מחדרו עד לראש חודש כסלו אותה שנה. הרבי לא מוותר על מנהגו להתוועד בשבת קודש, והפתרון שנמצא: הרבי מתוועד בחדרו, וכל הקהל שומע את ההתוועדות דרך מערכת ההגברה – סדר שנמשך תקופה ארוכה גם לאחר מכן, כאשר הרבי יצא והתוועד בזאל הגדול.

הרבי אף הוסיף והגיה את השיחה והמאמר מידי שבוע בשבוע. אף זו תופעה יוצאת לגמרי מגדר הרגיל עד אז.

**בינתיים הוכנס גם הרה"ח
שלמה מיידנצ'יק בסוד
העניינים, והוא הציע
לשכפל את השיחה –
כולל ההוספה של הרבי
אודות הנשק הגרעיני –
ולחלקה לכל חברי הכנסת**

ומחלטת כי הפיתוח ימשך – הסתפקו. לא זו בלבד שהלחץ הופסק, אלא שמספר מדינות מבין אותן שלחצו, מסייעות בפיתוח בדרכים שונות". פרט זה הופיע גם בעיתונים נוספים כמו "שערים", "המודיע" ו"הצופה".

מניין נשאבו דברים אלה? מה בדיוק אמר הרבי בקשר לכך? מה שיחה המוגהת, כאמור, לא ניתן לעמוד על הדברים משום שהקטעים הללו לא מופיעים בה כלל וכלל, ואם כן חוזרת השאלה – מה ומתי אמר הרבי? מדוע בידיעה הראשונה שהופיעה בעיתון "מעריב" לא הוזכרו דבריו של הרבי בקשר לפיתוח הגרעיני – דברים שהופיעו מאוחר יותר בעיתון "ידיעות אחרונות"? אם אכן הגיעו הדבריו מפיו של הרבי – מדוע לא נוספו אחר-כך בשיחה המוגהת? גם תוכן הדברים לא ברור לחלוטין מהציטוט המקוטע בעיתון: לדוגמה: באיזה הקשר וכתובה לאיזו טענה הזכיר הרבי את "ראש הממשלה והשר הממונה על ההתנחלויות"?

ובכן, פרטים ראשוניים לפרשייה זו התגלו לראשונה לפני חמש שנים ב"בית משיח" (גיליון 81 – י"א ניסן תשנ"ו), אולם בשעתו מצד סיבות שונות לא יכולתי לפרסם את כל הפרטים. רק לאחרונה הוכשרה הקרקע לפירסום פרטים נוספים, השופכים

ע"י הנהגה מזורה ליישב רק מספר נקודות ספורות. שע"י הנהגה כזו מראים שמתחשבים עם הנהגה של המערערים.

ואין שום סברא בשכל ובמציאות לחלק את אותם נקודות מכל השאר – היות שה"רגשו" ו"יהגו" הוא בדיוק אותו דבר כאשר יישבו מספר נקודות וכאשר יישבו את כל אורך הגבול וכל השטחים.

. . שלא יכריזו על כל זה בקול רם, ההתיישבות בשטחים צריכה להיות בלי רעש והמולה, נוגע רק מעשה ההתיישבות בפועל.

. . ולכן אין צורך ברעש שבזה, ועל אחת כמה וכמה שאין צורך בהתפארות "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", ואדרבה: ההתפארות ש"כוחי ועוצם ידי גוי" יכולה ח"ו להזיק, נוסף על כך שזה אינו אמת.

. . וכשילכו בדרך זו, לא רק שסוף סוף לא יערערו הגויים. . . אלא אדרבה: זה יביא ל"הללו את ה' כל גוים שבחזוהו כל האומים, כי גבר עלינו חסדו גוי".

. . הם יסייעו ליהודים ולא רק הסיוע שכבר הבטיחו, אלא כל הסיוע (בממון וכיו"ב) שיהודים זקוקים לו כעת מהם, מצד שנמצאים עדיין בגלות. עד כאן תוכן דברי הרבי בשיחה האמורה (תרגום חופשי מהשיחה באידיש שהוגהה ע"י הרבי, לקוטי שיחות חלק כ"ו עמוד 311 ואילך).

עלול קצר בעיתונים מאותה תקופה (ראה "שלום שלום ואין שלום" מבוא י"ג), מראה כי כאשר פורסמו הדברים, נוספו עליהם פרטים שלא נאמרו בשיחה. בפרסום בעיתון מעריב (בתאריך 24.10.77), מיוחסים לרבי גם הדברים הבאים: "ההתנחלויות בכל שטחי ארץ ישראל צריכות להיעשות במשך יום אחד בלבד בלי להזדקק לאישורים פורמליים, אלא לפי הוראותיהם של ראש הממשלה והשר והממונה על ההתנחלויות. לאחר המעשה ישקטו הרוחות... במיוחד לאור ההתלהבות שתעורר בקרב רובו של העם בארץ ובתפוצות".

ארבעה ימים מאוחר יותר, בפרסום בעיתון "ידיעות אחרונות", הופיעה הכותרת: "צריך להמשיך ההתיישבות – כמו הפיתוח הגרעיני". ובפנים הכתבה נאמר, שכהוכחה לאמור אודות ההתיישבות שלא תגרור לחץ אלא להיפך תזרוז סיוע – "הביא הרבי את העובדה של פיתוח גרעיני בישראל – דבר הידוע היטב בווינגטון ובמוסקבה ובבירות הערביות. בתחילה, אמר הרבי, רצו מדינות שונות להפריע לדבר והפעילו לחץ בכיוון האמור, אך כשנענו מיד בתשובה תקיפה

**בשעה ארבע לפנות בוקר,
ביקש הרבי מהמזכיר
הריל"ג להתקשר בדחיפות
להרה"ח בערקע וולף,
מי שהיה 'דובר חב"ד',
ולבקשו לעכב את
הפצת ופירסום השיחה**

בכל השיחות הללו עברה כחוט השני ההוראה הברורה, כי דוקא העשייה בפועל בכל העניינים הקשורים בחיזוק שלימות הארץ, תזרוז ותפעל את גילוי מלך המשיח תיכף ומיד ממש.

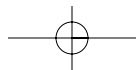
במוצאי שבת קודש פרשת לך לך, דיבר הרבי באריכות על ההכרח הגמור ליישב בבת אחת את כל שטחי ארץ ישראל, על כל פנים את אותם שטחים שיש עליהם ערעור מאומות העולם:

ליישוב את כל שטחי ארץ ישראל – ובפרט השטחים שישנם מערערים עליהם, . . בכל המקומות הללו שיבנו מקום תורה ומקום תפילה, וגם מקוה טהרה.

. . ואפילו אם לשעה קלה יהיה "רגשו גוים ולאומים יהגו" – הרי האמת היא שהם עצמם יודעים שזה (כסיום הכתוב) "ריק", וזה ש"רגשו" ו"יהגו" הוא רק משום שרצונם לצאת ידי חובה כלפי מאן דהו.

רק בכדי שיראו בגילוי שגם אומות העולם, יודעים שה"רגשו" ו"יהגו" אין זה אלא "ריק" – צריכים היהודים להראות אשר מה שהינם אומרים שכל ארץ ישראל שייכת להם, הם מתכוונים לכך באמת.

ופשיטא שלא להזמין, ח"ו, לחץ מהאומות,

הישובים לא הי' גדול יותר - באם היו מקימים ישובים לכל אורך הגבול.

ב) רא"י מוכחת לכל זה: ידוע לכל (כולל - בואשינגטון במוסקבה ובבירות דהערבים) ע"ד ייצור נשק גרעיני באה"ק ושכבר ישנו בפועל ומתוסף מוזמן לזמן ובמשך שנים רבות. ומתחילה רצו לעכב ולבטל כ"ז ולחצו וכו' אבל כשענו תיכף ובהחלטיות שימשיכו כ"ז - הסתפקו הלוחצים בזה שתהי' הכחשה רשמית שאין כ"ז במציאות ופסק הלחץ.

- ולא עוד אלא שאחדות מהמדינות שלחצו מסייעות ביצור זה בכוח אופנים, וזה משך כמה שנים.

התמי' והצער גדול שלא נעשה כ"ז ע"ע [=עד עתה] ובדחיפות לעשות כ"ז בהקדם - וגם עוד יותר ע"י עובדא שכ"ז יכול להעשות באופן חוקי לגמרי.

כי ע"פ החוק דעתה יכולה התיישבות האמורה להעשות בכל היקפה ובפנ"מ וביום אחד ממש - באם יחליטו עדי"ז ויוציאו פקודה עדי"ז ע"מ למלאותה תומ"י [=תיכף ומיד] - שני אנשים בלבד ראש הממשלה והשר להתנהלויות.

ואפילו אם למחרת יום זה יווקקו לדון עדי"ז בישיבת כל הממשלה ובוועדות שונות מהכנסת וכו' -

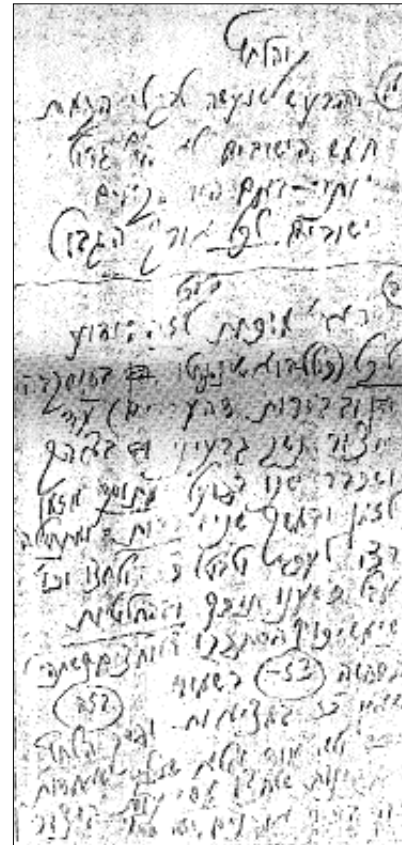
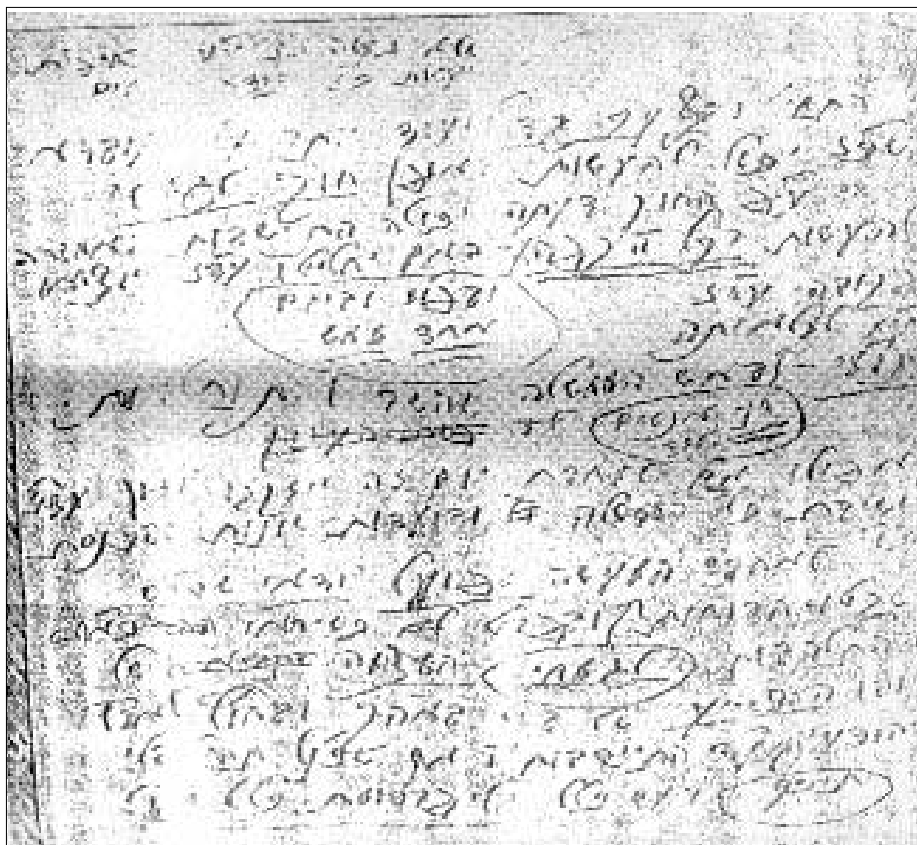
ר' שלמה מיינדצ'יק פגש את ראש הממשלה מר מנחם בגין, ומסר לו את השיחה. בגין הודה לו, הכניס את השיחה לכיסו והבטיח לעיין בדברים בהזדמנות הראשונה

אור חדש על פרשייה מרתקת, בה היה מעורב גם הרה"ח שלום דובער ע"ה וולף שנפטר לאחרונה, והיוו הדברים נר לזכרו:

בילה בו נאמרה השיחה, בשעה ארבע לפנות בוקר, ביקש הרבי מהמזכיר הריל"ג להתקשר בדחיפות לרי בערקע וולף, מי שהיה באותה תקופה 'דובר חבי"ד', ולבקשו לעכב את הפצת ופירסום השיחה שנאמרה במוצאי שבת, מכיון שישנו קטע שמסיבות מסויימות לא רצה הרבי לאומרו בתוך השיחה, אבל יבוא בתור הערה, ויישלח לו בהקדם, כדי שימסור זאת למערכות העיתונים יחד עם השיחה. בד בבד, הורה הרבי לזרז את עורכי השיחה שימסרו אותה להגהה בהקדם האפשרי.

שעות ספורות אחר-כך, לאחר שהרבי התפלל תפילת שחרית, כתב שני פתקים, בהם הוסיף הרבי את ההוכחה מפיתוח הנשק הגרעיני, וכן את העובדה שעל פי חוק יכולים ראש הממשלה והשר להתנהלויות להחליט על ההתיישבות, כאשר אחר כך לא תהיה בעיה להדוף את הלחץ שתפעיל - אם בכלל - הממשלה והכנסת על ועדותיה השונות. וזה לשונו הקדוש בפתקים אלו:

א) הרעש והלחץ שנעשה לרגלי הקמת חמש

הרבי מלובביץ: ישראל חייבת לבצע מדיניות של התנחלות מקיפה

ההתנחלויות בכל שטחי ארץ-ישראל צריכות להיעשות ביום אחד בלבד, בלי פירטום מוקדם ולמרות הלחצים * לאחר מעשה ישקטו הרוחות

באתר ארץ-ישראל, מדינת ישראל חייבת לבצע מדיניות של התנחלות מקיפה בכל שטחי ארץ-ישראל. מדיניות זו צריכה להיות מיושמת ביום אחד בלבד, בלי פירטום מוקדם ולמרות הלחצים. לאחר מעשה ישקטו הרוחות.

ההתנחלות בכל שטחי ארץ-ישראל צריכה להיות מיושמת ביום אחד בלבד, בלי פירטום מוקדם ולמרות הלחצים. לאחר מעשה ישקטו הרוחות.

ההתנחלות בכל שטחי ארץ-ישראל צריכה להיות מיושמת ביום אחד בלבד, בלי פירטום מוקדם ולמרות הלחצים. לאחר מעשה ישקטו הרוחות.

צריך להמשיך ההתיישבות - כמו הפיתוח הגרעיני

ההתיישבות היא תנאי הכרחי להגנה ולחיים בטוחים בארץ-ישראל. צריך להמשיך בהתיישבות באופן שיטתי, כמו הפיתוח הגרעיני. זהו הדרך היחידה להבטיח את העתיד של עם ישראל.

גיוס לכן הביקור

כ"ק האדמו"ר מלובביץ שליט"א

יש להתנחל בכל הגבולות בשקט ובבטחון מלא בה'

מאת יוסף הרטמן

פיתוח הנרעני בישראל לסרות לחץ העולם, ובסופו בעזרתו - הוכחה שאין להתפעל מלחץ האומות. יש ליישם התנחלויות לאורך כל הגבולות, ללא פירטום ורעש מיותרים, ומתוך בטחון מלא בה' - שמירת ח' תורה וקיום המצוות היכן הדרך ל"אתחלתא דגאולה" ולגאולה שלימה * חתתנחלות לא תגרום תקלות * הגויים יסירו את התנגדותם ויסיעו לישראל.

13.11.77

קטעי עיתונות מ"מעריב", "ידעות" ו"שערים"

לאחרי המעשה בפועל ודאי שסו"ס [=שסוף סוף] ישקטו הרוחות לגמרי ובפרט כשיראו כאו"א ההתלהבות העצומה של רובו המכריע של בני"ב באה"ק ובחוף לארץ בהודעם תיכף ע"ד התיישבותם אך שכנ"ל תהי' בלי רעש כלל בלי פרסומת כלל וכו'.

בינתיים סיימו המניחים לכתוב את השיחה, ומיד כאשר הוכנסה השיחה לחדרו הקדוש, והרבי מיהר לרשום את הגהותיו עליה. בסיימו את ההגהות, ביקש הרבי את המזכיר לטלפן לרי' בערקע, למסור לו את ההוספות, ולבקשו שיתרגם את השיחה לעברית, בסגנון המתאים לפירסום בעיתונות, ושישתדל לפרסם את הדברים המלאים בעיתונים.

כאשר שאל המזכיר אם להכניס את ההוספות הללו גם בשיחה המוגהת, השיב הרבי בשלילה, ואמר שזה נועד רק עבור הפירסום בארץ הקודש, והוסיף שמאוחר יותר יחליט מה לעשות בנוגע לשיחה המוגהת.

המזכיר מילא מייד את הוראת הרבי, ויצר קשר טלפוני עם רי' בערקע. מיד כששמע רי' בערקע שהרבי מזכיר את הנשק הגרעיני של ישראל - הוא הבין שמצפה לו מלחמה של ממש עם הצנזורה... הוא השמיע את חששותיו באוזני המזכיר, והביע את דעתו שלא כדאי למסור זאת לסוכנות הידיעות הישראלית "עתי"ם (= עיתונות ישראלית מאוחדת), כיון שאם הצנזור יראה את הידיעה הזאת, הוא יורה מיד לכל העיתונות שלא להדפיס אותה בשום פנים ואופן. לכן, הציע רי' בערקע שהוא יעביר את החומר ישירות למערכות העיתונות "ידיעות אחרונות" ו"מעריב", שם יש לו קשרים טובים ויתכן ויוכל לעקוף את מגבלות הצנזורה.

כאשר דיווח המזכיר לרבי על תוכן שיחתו עם רי' בערקע, הביע הרבי את הסכמתו לרעיון של רי' בערקע, והעיר שכנראה שהעיתון "שערים" (שיצא לאור על ידי פועלי אגודת ישראל), ידפיס הכל ללא שינויים.

בצורה כזו שיהיה ברור שהוא עושה זאת על דעת עצמו, ולא בעקבות הוראה שקיבל מהרבי.

הרבי הסתייג מהרעיון לשלוח את תוכן השיחה לכל חברי הכנסת, ואמר שכזה דבר עלול לעורר רושם כאילו ליובאוויטש בוחשת יותר מידי בקדירה. יותר טוב, אמר הרבי, שימסרו עותק מהשיחה לראש הממשלה מנחם בגין, לעזר וייצמן, שר הביטחון,

להתנחלויות להחליט על ההתיישבות, אולם גם הם לא הסכימו להדפיס את דבריו של הרבי אודות הנשק הגרעיני של ישראל...

בינתיים הוכנס גם הרה"ח שלמה מיידנצ'יק בסוד העניינים, והוא הציע לשכפל את השיחה - כולל ההוספה של הרבי אודות הנשק הגרעיני - ולחלקה לכל חברי הכנסת ושרי הממשלה, ובמיוחד לראש הממשלה מנחם בגין. הוא הדגיש, שהוא יעשה זאת

לפני 24 שעות, וביום שני לפניו בוקר ביקש הרבי לברר אצל רי' בערקע מה מתקדם עם הפירסום בעיתונות. התברר, שבמערכת "ידיעות אחרונות" לא הצליחו להתחמק מהצנזור, והוא הורה שלא להדפיס כלל את דבריו של הרבי. במערכת "מעריב" לעומת זאת, החליטו כן לפרסם חלק מהדברים, כולל ההוספה של הרבי אודות העובדה שעל פי חוק יכולים ראש הממשלה והשר

ההוספות, והדגיש שהדברים אודות הנשק הגרעיני לא יפורסמו בישראל או בארצות הברית. ראש הממשלה הודה לו על כך, הכניס את השיחה לכיסו והבטיח לעיין בדברים בהזדמנות הראשונה. אחר-כך פגש את אריק שרון ועזר וייצמן ומסר להם את דברי הרבי. את חיים לנדא הוא לא הצליח לפגוש באותו יום.

ביום שני בחצות הלילה לפי שעון ניו-יורק, שוחח המזכיר עם ר' בערקע בטלפון, ושמע ממנו שהוא ניסה להכניס ידיעה בעיתון "הארץ", אולם גם שם סירבו לפרסם זאת, לאחר שקיבלו הוראה מהצנזור. גם נסיונותיו לפרסם את הדברים באחת מרשתות הרדיו עלו בתוהו.

כאשר המזכיר סיפר לרבי על שיחתו עם ר' בערקע, הגיב הרבי ואמר, שאם כך צריך להשתדל להכניס את הדברים במילואים בעיתונים "שערים", "המודיע" ו"הצופה".

הרבי הוסיף וביקש להורות לר' שלמה מיידצ'יק, שכאשר יפגש עם חיים לנדא וימסור לו את השיחה, שישתדל שלנדא יקרא את הדברים מיד במקום, ויאמר לו שהעיתונים סירבו להדפיס את הדברים מפני שהצנזורה החליטה שאסור לפרסם את דברי הרבי אודות הנשק הגרעיני. הרבי הזכיר שוב את העובדה שלנדא התרעם בשעתו על העיתונות שלא הסכימה לפרסם את דברי הרבי בקשר למחדל צה"ל באי-כיבוש דמשק, ואמר שבטח יסכים שצריך לפרסם בעיתונות גם את דבריו אלה של הרבי. הרבי אמר שאפשר לומר לו, שבאם הצנזור יתעקש שלא לפרסם את הדברים, הרי יכולים להשמיט רק את המילים "נשק גרעיני" או את השורה הזאת, ואת השאר אפשר לפרסם.

כאשר אמר המזכיר לרבי שר' שלמה מיידצ'יק מעונין לקבוע פגישה עם הצנזור הראשי ולנסות לשכנעו להסיר את התנגדותו לפירסום השיחה, הגיב הרבי שנכון יותר יהיה באם הקובלנה על המגבלה תבוא מכלי התקשורת בעצמם, או מחיים לנדא, ורק אם הם לא יצליחו בזה – כדאי שהוא יפגש עם הצנזור.

כמה שעות מאוחר יותר, התקבלה מר' בערקע הידיעה שהוא הצליח להכניס את הדברים במילואים בעיתונים "שערים", "המודיע" ו"הצופה". הרבי היה מאוד שבע רצון מידיעה זו, ואמר: כעת הרי יכולים לגשת גם לשאר העיתונים, שהרי הדבר כבר נדפס...

הפירסום בעיתונים הללו אכן עשה את שלו, ובעיתון "ידיעות אחרונות" שיצא לאור באותו שבוע ביום שישי, הובא תוכן דברי

**יותר טוב, אמר הרבי,
שימסרו עותק מהשיחה
לראש הממשלה מנחם
בגין, לעזר וייצמן, שר
הביטחון, ולאריק שרון,
שהיה חבר בוועדת
החוץ והבטחון**

אמת... הרבי אף התבטא: אם זה היה שקר היו כן מפרסמים? ובגלל שזה אמת, לא מפרסמים? הרי זה היפך השכל!

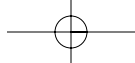
באותו יום שני, בשעות הערב לפי שעון ניו-יורק, התקשר ר' שלמה מיידצ'יק למזכירות, וסיפר שביקר בכנסת ופגש שם את ראש הממשלה מנחם בגין. הוא מסר לו את השיחה, כולל

ולאריק שרון, שהיה חבר בוועדת החוץ והבטחון. הרבי הוסיף ואמר, שמכיון שר' שלמה מיידצ'יק יודע את היחס שלהם אל הרבי, ובטח הם מעוניינים לדעת מה שהרבי אומר בזמן האחרון – לכן, שידבר עם כל אחד מהם בנפרד, יסביר לו את חשיבות העניין, וידגיש שדברי הרבי אודות הנשק הגרעיני לא נועדו לפירסום כלל וכלל, לא בחו"ל ולא בארץ הקודש.

הרבי הוסיף ואמר שכדאי למסור את הדברים גם למר חיים לנדא (שהיה שר ללא תיק בממשלת בגין), ובפרט שהוא ביקר אצל הרבי בעת ההקפות, וכאשר הרבי שוחח איתו על המחדל שהיה במלחמת יום הכיפורים, כאשר צה"ל לא ניצל את ההזדמנות לכבוש את דמשק, הביע לנדא את צערו על שדבריו של הרבי בנושא זה לא פורסמו בעיתונות הישראלית.

כעבור כמה שעות התקשר ר' בערקע למזכירות, והודיע שהוא ניסה לפרסם את דברי הרבי באמצעות "קול ישראל", אולם גם שם הצליחה הצנזורה לעכב את פירסום הדברים. שדרן הרדיו, שהיה להוט לפרסם את דברי הרבי במילואים, כולל הפרטים אודות הנשק הגרעיני של ישראל, ניסה לשכנע את הצנזור להתיר לו לפרסם את הדברים. הוא גייס לטענותיו את העובדה שבאותו יום הצהיר אחד מחברי הקונגרס האמריקאי שלישראל יש 15 פצצות גרעיניות, ושקבלו זאת באופן חשאי ואף סיעו להם בזה – ודברים אלו פורסמו בכלי התקשורת בארץ. "מדוע את דבריו של חבר הקונגרס התרתם לפרסם, ואילו את דברי הרבי אתם אוסרים לפרסם?", התריס שדרן הרדיו. בתגובה לדבריו הסביר לו הצנזור שכאשר חבר הקונגרס האמריקאי טוען כך, הוא מדבר בשם ארצות הברית, וישראל יכולה להכחיש את הדברים. לעומת זאת, כאשר הרבי אומר את הדברים, הרי מכיון שידוע שהרבי מקבל את הידיעות שלו ממקורות בכירים בממשלת ישראל – הרי זה כאילו אותם מקורות בכירים בישראל מודים בקיומו של הנשק הגרעיני... כמו כן אמר הצנזור, שכאשר הרבי אומר משהו, הרי בציבור נחשבים הדברים למוסמכים ביותר, בדיוק כמו שהדברים נאמרו על-ידי ראש הממשלה!

כאשר המזכיר סיפר לרבי על שיחתו הטלפונית עם ר' בערקע, התעניין הרבי לדעת מיהו אותו חבר קונגרס, ואמר שכנראה גם הוא קיבל את הידיעות מגורמים בישראל... הרבי הוסיף ואמר, שהצנזורה הישראלית לא מבינה שבכך שהם מונעים בקנאות כל כך גדולה כל פירסום המזכיר את הנשק הגרעיני של ישראל – הרי בזה גופא הם מודים שזה

התוצאות הפוכות; או לנסות עכ"פ פעם אחת הנהגה חדשה שהשכל הפשוט והנסיון בעבר מוכיחים שכדאי לנסות בזה.

באם הכתוב לעיל הוא ג"כ השקפת מר, ובטח ידוע למר היושב באה"ק המצב מקרוב, בודאי יעשה טומל הכי גדול, והרי כמה וכמה חוגים יושפעו ממנו ואולי גם ישמעו לקולו. ואע"פ שמן המובחר הי' לעשות כהאמור תו"מ [תיכף ומיד] כשהתנחלו בנקודה ראשונה, עכ"פ טוב עתה במאוחר מאשר להמשיך בהנהגה דשני צעדים לאחור ואח"כ צעד אחד קדימה, ובכוונה משנה אני את הסדר, כי לצערנו אפילו השיטה דצעד אחד לפני ואח"כ שני צעדים לאחור - ג"כ יראים ממנה.

ויהי רצון אשר סוף סוף יקויים היעוד ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, וכתוצאה מידיית יבוטל כל הפחד דמה יאמרו האומות העולם ואם תשא חן וחסד בעיניהם הנהגה פלונית ופלונית, ועד לפחד מקול עלה נדף - באם יש חשש שנדף מרוח פיו של אינו יהודי. ואין להאריך בדבר המצער, וה' עוז לעמו יתן ללכת בקומה זקופה ובתוקף המתאים.

נסיים בלשונו של הרבי בשיחה האמורה (בתרגום חפשי):

ועוד ברגעי הגלות האחרונים הקב"ה ינהיג ויוליך את כל היהודים [הן היהודים שבתו"ל הן היהודים שבאה"ק ת"ו] "קוממיות" - "בקומה זקופה",

וזה יהיה הכנה ל"קץ שם לחושך", שהקב"ה יעשה סוף לחושך הגלות.

[ע"ז שיהודים (פיצו אור ע"י ש)יבנו בכל השטחים מקום תורה ומקום תפלה, שנקרא "בית גדול" אשר בא בהמשך ל"בית המלך" דוד מלכא משיחא.

וע"י שיבנו בכל השטחים מקוה טהרה, שזוהי הכנה ל"מקוה ישראל ה'" וגם ל"וורקתי עליכם מים טהורים גו"י].

עד שהחושך גופא יפך לאור, ולילה כיום יאיר,

ובקרוב ממש יבוא משיח צדקנו ויבנה מקדש במקומו (ואח"כ) יקבץ נדחי ישראל, עד ש"יתקן את כל העולם כולו לעבוד את ה' ביהוד שנאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד,

ויקויים "והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך", "והיתה לה' המלוכה".

ששת הימים ומלחמת סיני וכו' עשו "חצי דבר" יותר נכון נאות לקבל חצי דבר שינתן מלמעלה - הנצחון ולא החליטו ובתוקף הכי גדול ולא גמרו העניין אחת ולתמיד. וכמובן שזה גופא הזמין לחץ, ולא עוד אלא שהוסיפו ושלחו משלחת ושלוחים ובאי כח להודיע שלא רק שלא יגמרו לנצל את הנצחון, אלא שמוותרים על חלק חשוב ממה שכבר השיגו. ואת התוצאות ראו בפועל, שלא רק שלא הביאו לשלום, אלא שהביאו להפכו - לפעולות דמחבלים והתשה ועד למלחמת ר"ל. וכנ"ל הלך הדבר ונשנה כבר יותר משלש פעמים.

אינני יודע אם השקפת מר היא מה שקורים לזה נצית או יונית. אבל לאחרי שראו התוצאות מהנהגה האמורה לאחרי כל המלחמות שבעבר, ועד ששורש האיומים והלחץ דעתה - כנראה, הן תוצאות מהנ"ל, הרי לדעתי אין חילוק בזה בין נץ ליונה, והחילוק הוא בנוגע להחלטה אם להתנהג באותו אופן שהתנהגו עד עתה מסיבות שונות ומשונות ומוזרות, להשלוח את עצמם ואת כל המושפעים בתקות שוא, שאע"פ שהנהגה לא נשתנתה שמה בכל זאת תהיינה

הרבי, כולל ההוכחה מהנשק הגרעיני של ישראל, אולם בשינוי לשון קל: הרבי דיבר על "ייצור נשק גרעיני", ואילו ביידיעות אחרונות" שינו את הלשון ל"פיתוח גרעיני". ולמי שאינו מבין את ההבדל: קיומו של הכור הגרעיני בדימונה היא מציאות שישראל אינה יכולה להכחיש, אולם במשך השנים מתעקשת ישראל לומר שמדובר בקריית מחקר לחקר הגרעין, ולא לייצור נשק גרעיני.

ל שלימות הענין, נביא בזה את מכתב ששלח הרבי באותו חודש למשורר והוגה הדעות הידוע מר אורי צבי גרינברג, בו ישנה התייחסות לשיחה האמורה. וזה לשון הרבי:

ב"ה, כ"ב חשון, ה'תשל"ח

ברוקלין, נ"י.

מר אורי צבי שי' גרינברג

שלום וברכה!

ת"ח בעד ברכתו ואיחוליו לרפואה ולבריאות.

בחסדי ה', רופא כל בשר ומפליא לעשות, ובזכות תפלות רבים שעמדה לי, הוטב מצב בריאותי, ותהלה לאל המאורני חיל להמשיך בעבודתי.

וכבר מילתי אמורה שכל המברך מתברך מהשם יתברך בברכתו שתוספתה מרובה על העיקר - בגשמיות וברוחניות גם יחד.

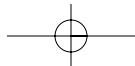
בכבוד ובהוקרה

ובברכה לבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

נ.ב. אולי ידוע כבר למר ממה שדברתי במוצש"ק פ' לך אודות ההכרח הגמור ליישב בבת אחת כל השטחים, עכ"פ אותם שיש עליהם ערעור מאומות העולם. ולדעתי ברורה, רק זו היא הדרך שיתיאשו שונאיהם של ישראל ר"ל ממוימתם הרעה בראותם אז מ'מינט דאס מיט אן אמת. וכפי שדברתי בזה כמה פעמים, אפילו אלה היראים מפני המחאה והערעור וכו' הרי ראו בעבר ורואים בהוה שהמחאה תהי' בתקפה ובשלמותה בלי הבדל כלל באם יישבו נקודה אחת או כל הגבול.

ולצערי הגדול כנראה שאין חושבים אפילו על דבר תכנית האמורה, והוחלט, והעיקר שכן נעשה בפועל, להתנהג כפי שהתנהגו בעבר, שלאחרי כל נצחון - שכולם היו למעלה מדרך הטבע - הן לאחרי מלחמת יוהכ"פ ומלחמת

הרבי הרי"צ מודיע:

כאשר הקרת האמריקאי יומס זה יהיה ל"מים רבים" ו"מים חיים"!

פרק נוסף משיחות הקודש של הרבי הרי"צ

מהתוועדות י"ט כסלו ה'תש"ח

מוגש ע"י הרב ברוך שלום כהן

בעריכת: י. בן ברוך

כנראה הכוונה שענין זה צריך גם חג"ת (מדות) נרמז במ"ש שם: "להעיר לבנו ביום הזה בבחי' חפץ ורצון פנימי ועצמי באמיתת נקודת לבנו ... לגרש מאתנו כל מדה רעה ומגונה מהמדות הטבעיות" הרושם).

על עצמי לא יראתי כלל!

כאשר כ"ק אדמו"ר הזקן חזר מפטרבורג, אמר: על עצמי לא יראתי כלל (מהמאסר); אמרתי (לעצמי) ברוך השם שהמאסר היה לאחר עשרים וחמשה (או שלושים) שנים של עבודה פנימית לגלות את תורת הבעל שם טוב, באופן שהענין הזה כבר נפעל, ולכן על עצמי לא יראתי.

מסירות נפש

עבור שלושה דברים!

כ"ק אדמו"ר הזקן מסר את נפשו עבור שלושה דברים: (א) עבור הקב"ה, (ב) עבור התורה, (ג) עבור ארץ ישראל.

ש"חב"ד" היא (רק) השכלה, כי "חב"ד" הוא הרי ראשי-תיבות: "חכמה בינה דעת", ואם כן (טוענים הם) איך זה מגיע לעבודת המדות "חג"ת"?

פעם דובר שישנם "חסידי חג"ת" – "חגי'תיניקעס", ו"חסידי חב"ד" "חב'דיניקעס", הרי אין הכוונה ש"חסידי חג"ת" הם רק חג"ת (מדות) ללא חב"ד (מוחין), וכן "חסידי חב"ד" אין הכוונה רק חב"ד ללא חג"ת. ההבדל הוא רק בהתחלה, מהיכן מתחילים, אך העיקר של חסידות הוא עבודה.

נרמז במכתב ל"ט כסלו

במכתבו של כ"ק אדמו"ר הרה"ק [אדמו"ר מהורש"ב] ששלח אלי ל"ט כסלו תרס"ב³ כאשר לא היה בלויבאוויטש, שם כותב "אשר היום הזה הוא ראש השנה לדא"ח אשר הנחילנו, אבותינו הקדושים כו', והיא היא תורת הבעל שם טוב ז"ל", וממשיך שם: "זה היום תחילת מעשיך". במכתב זה הובא הענין ברמז.

"פותחין בברכה" עם ניגון

ישנו ביטוי ("אויסשפראך"): "פותחין בברכה"¹, אשר הכוונה בזה הוא לנגן ניגון, אשר ניגון הוא גבוה יותר מדיבור, בהניגון מתבטא ("זאגט זיך ארויס") העצמיות, ואז מרגישים ("דער הערט מען") את הפנימיות והעצמיות של הדיבור.

הניגון שלפני התפלה

וכפי שדובר פעם² וזה הטעם מה שחסידים מנגנים בתפילתם, ישנו ניגון שלפני התפילה וניגון בעת התפלה, הניגון לפני התפילה הוא הכנה להוציא ולזרוק את מה שלא צריך להיות בעת התפילה.

צריך לנגן ניגון ("זאגן א ניגון") לא בכדי שזה יפעול ויחדור ("דערנעמען") אצל הזולת, אלא כדי שזה יפעל ויחדור בו.

בחב"ד צריך גם חג"ת

ישנם כאלו שעושים טעות, הם חושבים

הקטן, ובפרט בעבד שרבו הרי מחוייב במזונותיו, שייתן הקב"ה השפעה מרובה בגשמיות וברוחניות, שיהיה אצל בני ישראל חיות "חי גלעבט".

בני ישראל המה עשירים במאד ("זיינען רייך"), מילא בגשמיות צריך לתת להם את מה שהם צריכים, אך ברוחניות כל בני ישראל עשירים הם, אך הוא בהעלם, וצריך להוציא את זה מההעלם אל הגילוי.

ההשכלה לעצמה אין לה ערך

בחסידות ודרכי החסידים העיקר הוא עבודה, השכלה לבד אינו כלום, ההשכלה עצמה היא – "ניע פאטשאס" – ללא ערך. ישנו סדר: מוחין, מדות, מחשבה, דיבור ומעשה, אך העיקר הוא המעשה בעבודה בפועל.

התענוג למעלה מהישוביניק

"פוד" (מדה גדולה) של השכלה אינו מגיעה לעבודה בפועל. למעלה מילה טובה של ישוביניק נעלה יותר מ"פוד" (מדה גדולה) של השכלה.

ישוביניק פוגש יהודי בדרך ואומר לו: שלום עליכם! ומכניסו לביתו ואומר לאשתו ("הבעל הבית טעם שלו) תזרקי לתוך התנור עוד חבילה של עצים כדי שהבית יתחמם, כי יש לנו אורח והוא נותן לו לאכול לחם עם "זויער מילך" (מעדן חלבי), ואח"כ הוא אומר לאורח: תעלו על התנור ותתחממו ותנוחו שם. אח"כ אומר הישוביניק קאפיטל תהלים (על האורח שלו) ואומר (בכאב) מדוע צריך הוא ללכת בדרך בכזה שלג לחפש עגל כדי לפרנס את בני ביתו?!

הנהגה זו (של הישוביניק) היא יקרה מאד למעלה הרבה יותר מחידושי התורה של הגאון.

לרתום את הגוף

ישוביניק אחד אמר פעם לכ"ק אאמו"ר הרה"ק [אדמו"ר מהורש"ב]: אינני יודע שום דבר, אני רק יודע איך לרתום ("איינשפאנען") את הגוף על ידי אמירת קאפיטל תהלים!!!

ואחר כך הוא מת כמו פגר, אך זהו מהמשקה ("בראָנפען") ועבור המשקה.

אך אצל יהודי הכוונה של מסירות נפש היא ה"אקיימנה" – הקיום של הדבר, ומהו מסירות נפש: אשר את מה שהוא רוצה לא צריך. ואת מה שאיננו רוצה כן צריך!

אחי! יש בקרבך שרץ קטן

ישנם כאלו שאומרים איך אנחנו מגיעים לעניינים רוחניים, איזה "מחותן" אני לזה, אינני שייך לזה. אך האמת הוא שצריך לומר לו: אחי! ("בורדערלי") יש בקרבך שרץ קטן ("אָ שרץיל") שעושה אותך "מחותן" לענייניו.

"חוכמות" של הנפש הבהמית

את הנפש הבהמית אתה מלעיט ("קאָרמעט") כמו "אָ מאפס" אתה זורק לו חתיכת בשר או חתיכת חלה, ולנפש האלקית שלך אתה נותן לרוות. הנפש הבהמית באה אליך עם החוכמות שלה ("חכמהילאָך"), וטוענת: הרי "כל עיסקא דשבת כפול", ולכן צריך אתה לאכול בשבת שתי סוגי דגים "שתי סוגים בשר, שתי סוגים "פעטשא" (רגל קרושה): וכך הנפש הבהמית מוליכה אותו לתוך החור ("אין לאָך אַריין"), ואז מנחה ומעריב הוא מתפלל רק מפעם לפעם, קריאת שמע שעל המיטה הוא אומר פעם בשלושה שבועות, הוא יוצא ידי חובתו בכריכת רצועות על זרועו. וכך הוא מלעיט ("קאָרמעט") את הנפש הבהמית, ולנפש האלקית הוא נותן לרוות.

להרגיש את האמת

החסידים המה חכמים מחוכמים, הם אומרים לעצמם (את האמת). אצל חסידים אין תובעים הרבה, העיקר הוא להרגיש ("אַנהערן") את האמת.

יכולים להיות בקי בש"ס, לדבר ברמב"ם, לחדש חידושי תורה אך אין זה העיקר, העיקר להרגיש את האמת, ניתן ללמוד פסוק חומש ולהרגיש את האמת. היום ניתן לפעול הרבה ("פועלין אַ פולע").

עשירים ברוחניות

על פי תורה צריך אבא לפרנס את בנו

עבור הקב"ה, הוא, מסירות בענין של קידוש השם.

עבור התורה, היא המסירות נפש על התורה והמצות, תורה ללא מצות אינה כלום, כשאומרים "תורה" אין הכוונה כפי שהוא מבין את התורה בשכל שלו, אלא שעם השכל שלו יבין את מה שהתורה רוצה.

עבור ארץ ישראל, הוא כידוע אשר כ"ק אדמו"ר הזקן החזיק ותמך ברבותינו הקדושים ומשפחותיהם ומשפחות אנ"ש אשר התיישבו בארץ ישראל.

וזו היתה כוונת דבריו של כ"ק אדמו"ר הזקן שעל עצמו לא היה ירא כלל, כי אז כבר פעל את כל (שלושת) העניינים הללו לכן על עצמו לא היה איכפת לו כלל.

מסירות נפש ליהודי פשוט!

כ"ק אדמו"ר הזקן היה מוסר את נפשו בשביל יהודי פשוט עבור ענין גשמי או ענין רוחני, הוא ראה את ה"עצמי" של היהודים הפשוטים.

לא התערב מתי הגלות ייגמר

אדמו"ר הזקן לא היה מתערב ב"בעל הבית" שייטי מתי הגלות ייגמר, עבודתו היתה להכניס אור אצל בני ישראל.

השם יתברך יעזור שיהיה גילוי המשחית בקרוב ממש ללא פירושים מסולפים ("פאלשע פירושים"), אלא שירגישו ("דער הערן") את הגילוי העצמי והפנימי בתורה ועבודה.

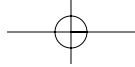
הנחיל אל החסידים

את כח המסירות נפש הלזה הנחיל אדמו"ר הזקן אל החסידים, אך הוא בהעלם, ובכדי לגלות את זה מההעלם אל הגילוי הוא גם כן על ידי מסירות נפש. וכל אחד מעדת החסידים צריך להיות לו מסירות נפש.

"מתי יבוא לידי ואקיימנה"

מסירות נפש זו היא בבחינת "מתי יבוא לידי ואקיימנה", במסירות נפש אין עיקר הכוונה למסור את נפשו, אלא העיקר הוא "ואקיימנה", שצריך להיות לזה קיום.

אצל גויים – להבדיל אלף אלפי הבדלות – קורה שהוא משתכר ("שיכריט זיך אָן")

רבותינו נשיאנו יודעים מה נעשה בעוה"ז

זהו דבר ודאי אשר הרבי (רבינו הזקן) בגן עדן העליון, והחסידים שמסרו נפשם על חסידות ודרכי החסידות, יש להם קורת רוח מזה ששמחים כאן בשמחתו.

דבר ברור הוא אשר הרבי (רבינו הזקן) ורבותינו נשיאנו ידעי מאי דהוי בהאי עלמא [יודעים מה שנעשה בעולם הזה], לאבות החסידים יש קורת רוח מזה, והם מקבלים ברכה מהרבי (רבינו הזקן) עבור בניהם ובני בניהם.

שלושת האהבות הקלועות יחדיו

שלושה הענינים של אהבת השם אהבת התורה ואהבת ישראל⁴, צריכים להיות אצל חסידים קלועים יחדיו ("אויסגעפלאַכטן צוזאַמען") כמו נר הבדלה.

האברכים לא ראו אור!

רחמנות גדולה על האברכים ("יונגעלייט") כאן, זקני החסידים זוכרים עדיין מהבית ("פון דער היים") הם ראו את הסבא, את האבא. כפי שקוראים לזה כאן: "דער אַלטער היים" (הבית הישן), אך האברכים הם הרי לא ראו אור! ובפרט במדינה זו.

ה"הרה"א" של אמריקה

— אסור לומר זאת, אני הרי בטלן אינני הולך ברחוב, אני רק רואה מהחלון נכנס כזה קור ("סייאָגט אַריין אַזאַ פּראָסט") שמתחילים לרעוד — כשרואים את הבהלה וה"ה-הא" שיש כאן, את הציצית מחביאים, זקן לא צריכים, זהו דבר מאוס ובזוי ("פּאַסקודנע"), בבית ("אין דער היים") היה ביטוי: "עס איז חלשות" האמת הוא שכל היהודים יקרים הם, החסרון הוא בנו.

כאשר הקרח האמריקאי יומס

ישנה רק נחמה אחת: כאשר הקרח נמס למים, הרי המים מתפשטים לשטח גדול יותר מעת שהם היו קרח, אם כן כאשר הקרח האמריקאי, יומס הרי יהיו כל כך הרבה "מים רבים" ו"מים חיים", ומזה עצמו צריך להיות בשמחה!

חב"ד תובעת פנימיות!

כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א ציוה לנגן ניגון, ואמר: צריך לנגן ניגון פנימי ("א פנימיות/דיגען ניגון"), חב"ד תובעת פנימיות בכל דבר! הריקוד — שיהיה ריקוד פנימי, הניגון — שיהיה ניגון פנימי.

להרגיש את ארץ ישראל בפנימיות

כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א אמר לשאר בשרו מארץ הקודש הר"מ

שניאורסאהן:

זאָלסט פּאַרן געזונט, קומען געזונט, און דערהערן ארץ ישראל אין אַ פנימיות! (שתסע לשלום ותבוא בשלום, ותרגיש את ארץ ישראל בפנימיות!)

מהו ה"קונץ" של למדן?!

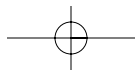
בעת התוועדות ישב הרב פינקוס על מקומו של הרש"ל [הרה"ח ר' שמואל לעוויטין], והיה המקום דחוק להכניס את הכסא של הרש"ל, ואמר לו כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א: ה"קונץ" של למדן הוא שה"יש לישיב בדוחק" יהיה בהתרחבות.

סיום ההתוועדות

כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א ציוה לנגן את ניגון הדי' בבות מאדמו"ר הזקן, כשניגנו את הניגון, ניגן אותו כ"ק אדמו"ר שליט"א בדביקות גדולה ובבכיה עצומה.

אח"כ ציוה לנגן את הניגון "נייע זשוריצע חלאַפּצ"י ואמר שינגנו אותו בשמחה גדולה, וכל הנאספים ניגנו ורקדו בשמחה גדולה ועצומה.

- 1) ראה אגרת הקדש סימן א (קב, א) בתחילתו, "בית משיח" גליון 284 ע' 30.
- 2) ראה גם שיחת י"ט כסלו תש"ו (בית משיח גליון 302 ע' 29), ועוד.
- 3) נדפסה בהקדמה ללוח "היום יום", ובאג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' רנט. וש"נ.
- 4) ראה גם סה"ש קיץ היש"ת ע' 3. סה"מ תש"י ע' 105. לקו"ש ח"ב ע' 499. ועוד וראה גם ספר הערכים - חב"ד ח"א ע' תרכ"ח, וש"נ.

סיפורי מבצעים

פגישה לא אקראית באלמוז'יו...

בשעונו וראה כי הם נוסעים כבר למעלה משלוש שעות, ואף פניה אינה נראית באופק. גם שמות הישובים שעל שלטי הדרך נראו לא מוכרים משום-מה. מענדי התאפק ולא אמר מאומה לשאר החבריה, אלא המשיך לנהוג בחשש שגבר מדי רגע. כאשר ראה כי נותרו רק כעשרים דקות עד להדלקת נרות, עצר בנקודה הראשונה ושאל עוברים ושבים כיצד להגיע למקום יעד.

האנשים הביטו עליו בתמיהה. מעולם לא שמעו את שם המקום שהזכיר. "אין מקום כזה בסביבה הקרובה", אמרו. התברר שכבר מזמן הם עזבו את מדינת ניו-יורק ותעו עמוק בכבישיה הארוכים של מדינת ניו-ג'רסי. כעת הבינו בבירור כי אין סיכויים להגיע לישבתון לפני כניסת השבת. השאלה שכרסמה בלבבות, האם יש להם זמן להגיע לאיזה שהוא בית חב"ד או לכל הפחות למקום שיש בו בית כנסת.

מענדי ניגש לטלפון הציבורי וצלצל הביתה. "תסתכלו בספר הטלפונים", ביקש, "אולי יש איזה שליח חב"די בסביבה הקרובה?" עד מהרה התברר כי השליח הקרוב ביותר נמצא במרחק של ארבעים וחמש מייל ממקום המצאם, ואין כל נקודה יהודית באזור. המחוגים הורו על עשר דקות לפני כניסת השבת...

'מה עושים כעת? – מוחו של מענדי הרהר בקדחתנות. במהירות רבה הדהיר את הרכב למקום היישוב הסמוך ביותר. שלט קידם את פניהם "ברוכים הבאים לאלמוז'יו",

ימים מספר קודם לכן פנה הרב עקיבא ווגנר, ר"מ של "אהלי תורה" (כיום ראש הישיבה בטורנטו, קנדה) אל כמה מתלמידיו וביקשם להצטרף לשבתון שהוא מארגן ב"טענערסווייל", שבהרי הפוקונס בניו-יורק. "כך נבטיח את קיומו של מנין תפילה", אמר, "ויבודאי תוכלו גם לסייע רבות בשיחות אישיות ובלימוד בצוותא עם היהודים המשתתפים בשבתון". קבוצת התלמידים נענתה ברצון.

ביום שישי הגיעה הקבוצה לבית הרב ווגנר ברכב שכור. הבחורים העמיסו את ארגזי האוכל על רכבו של הרב ווגנר, ואילו את הרכב השכור מילאו במוצרי היחד-פעמיים המרובים. הוחלט כי הרב ווגנר ייצא מיד לדרך, ואילו הבחורים כדי שיספיקו ללכת לימצעים כמו בכל ערב שבת – ייצאו מאוחר יותר. הרב ווגנר הדריך אותם בכיוון הנסיעה – "תעלו על כביש 80 לכיוון ההרים, ותפנו החוצה ב'אקסיטי' 20, משם תמצאו את הדרך בקלות על פי השילוט", הסביר בפשטות. "הדרך תארך כשלוש שעות", הוסיף ואמר.

בשעה היעודה, כארבע שעות לפני כניסת השבת, יצאו תלמידי התמימים לדרך במצב רוח מרומם, בלי לתאר לעצמם לאיזו שבת הם עומדים להיקלע. הם מצאו בקלות את כביש 80, אבל ליציאה מספר 20 טרם הגיעו. מענדי חאנין, הנהג, היה הראשון שהחל לחשוך כי משהו אינו כשורה. הוא הביט

מענדי ניגש לטלפון הציבורי וצלצל הביתה. "תסתכלו בספר הטלפונים", ביקש, "אולי יש איזה שליח חב"די בסביבה הקרובה?" עד מהרה התברר כי השליח הקרוב ביותר נמצא במרחק של ארבעים וחמש מייל ממקום המצאם, ואין כל נקודה יהודית באזור. המחוגים הורו על עשר דקות לפני כניסת השבת...

מאת: שלמה אבן-רוקח

מענדי ניגב את מצחו בחשש, הוא הביט לכל עבר בניסיון לאתר שלט המורה על שם מוכר כלשהו. לשווא. מחוגי השעון הוסיפו להתקדם בעקביות, מבשרים על כניסתה הקרובה של שבת המלכה. מה יהיה? שאל את עצמו בדאגה גוברת והולכת.

בקצרה שהוא וחבריו פשוט נתקעו במקום, וסיים: "הבעל שם טוב אומר כי כל דבר שקורה בעולמנו הנו בהשגחה פרטית. כנראה שהגעתי לכאן כדי לפגוש אותך ולהעביר לך את הודעתו והכרזתו של נשיא דורנו הרבי מליובאוויטש, כי משיח עומד להגיע ועל כן עלינו להוסיף במצוות ומעשים טובים כדי לזרז את בואו ולהתכונן לקבל את פניו".

האשה הקשיבה בהתעניינות כשהיא יושבת עדיין בתוך הרכב, ולבסוף שאלה בחיך אירוני: "אז אתה רוצה טרמפ?... ומבלי להמתין לתשובה לחצה על דוושת הגז, והרכב גלש בהמשך הכביש ונעלם מעיניו.

עם צאת השבת מיהרו התמימים לארוז את חפציהם ולחזור אל ביתם. הרגשה מרירה מעט ריחפה ברכב. הם חשבו על השבתון שכנראה לא הצליח כל כך, חשבו על עצמם ועל השבת המזורה שעברה עליהם.

חלפה שנה. מידוענו כמו כל התמימים בכתתם יצאו לשליחות ברחבי העולם והספיקו אף לחזור ל-770. החברים שלא ראו זה את זה זמן רב סיפרו חוויות מהשליחות. יוסף קניקוב (כיום שליח באורלנדו שפלורידה) חזר מסידני שבאוסטרליה. באחד הימים נפגש עם ידידו מענדי חאנין, ותוך כדי שיחה נזכרו בחוויותיה של השבת הזאת. יוסף קפץ ממקומו כנזר בדבר-מה והחל מספר למענדי: "באחד הימים הגיע לישיבה בסידני צעיר יהודי שהתעניין מאד בנושא משיח וגאולה, נשיא הדור, ויהדות בכלל. במשך תקופה ארוכה הגיע לשיעורים, ואף עשה צעדים משמעותיים בכיוון של שיבה לחיי יהדות מלאים.

"באחד הימים נכנסתי עמו בשיחה, ושאלתי על הסיבה שגרמה לו לבוא בקביעות לישיבה וללמוד יהדות. הסתבר כי כמה חודשים קודם לכן, נסעה אמו בעיירה "אלמוצי" שבמדינת ניו-גיירסי בארצות הברית, ופגשה בצעיר חב"די שעמד בצידו הכביש. צעיר זה סיפר לה על הכרזתו של נשיא הדור בדבר הגאולה הקרובה ונחיצותם של ההוספה במצוות ומעשים טובים. היא כל כך התרגשה מהפגישה הזאת, עד שמיהרה להתקשר לבנה שבאוסטרליה וביקשה ממנו שיגש לנקודה חב"דית קרובה ויתעניין מעט על הנושא..."

מה שאני למדתי מכל הענין, שאנחנו צריכים לעשות כל שביכולתנו להפצת בשורת הגאולה, ההשגחה העליונה תשלח אותנו במילא לאן שאנו אמורים להגיע..."

הרה"ת מנחם מענדל חנין

את חוט מחשבותיו קטע קול חריקה צורמנית של רכב שעצר בפתאומיות. "וואָס טוט אַ איד אין אלמוצי אום שבת?! (מה עושה יהודי באלמוצי בשבת?) נשמעה השאלה באידיש עסיסית

ושקדי מרק, (הדגים אזלו אמש) ושבו ללמודים.

בשעת צהרים הציע אחד התמימים לצאת ולהתפזר על פני האזור. "לא סתם הגענו למקום זה" – אמר – "ההשגחה העליונה היא ששלחה אותנו למקום נידח זה, ומי יודע? אולי נמצא איזשהו יהודי שעלינו להשפיע עליו".

כולם הסכימו ויצא לדרך, חלקם בזוגות וחלקם לבדם. מענדי יצא לבדו והלך על פני הרחוב הארוך עד שמצא את עצמו עומד על שפת הכביש הראשי שחוצה את העיירה. את חוט מחשבותיו קטע קול חריקה צורמנית של רכב שעצר בפתאומיות. "וואָס טוט אַ איד אין אלמוצי אום שבת?! (מה עושה יהודי באלמוצי בשבת?) נשמעה השאלה באידיש עסיסית מתוך הרכב.

מענדי – מופתע לחלוטין – הסתובב לעבר הרכב. דמותה של אשה מבוגרת נראתה מעבר לשמשה שגלשה כלפי מטה. היא התעניינה לדעת כיצד מגיע בחור יהודי עטור זקן ולבוש לבוש חסידי לאלמוצי. מענדי ספר

עיירה קטנה וציורית – שם מצאו בהשגחה פרטית גם 'מוטלי' קטן וזול. הם השיגו לעצמם חדר ומיהרו לחנות הסופרמרקט כדי לבצע יקניות לשבת.

הם מצאו קטשופ ומיונו עם כשרות מתאימה, בקבוקי בירה, פירות וירקות, וכן חבילת שקדי מרק גדולה. בחיפוש בין ערמות ה"חד-פעמי" שברכב, גילה אחד הבחורים קופסת דגים שהוכנסה לשם "בטעות", וכן בקבוק 'משקה'...

בשניות אלו נכנסה שבת המלכה.

הבחורים התכנסו בחדרם הקטן, ופתחו בתפילת שבת נרגשת. אם אין מנין ובית-כנסת, חשבו לעצמם, לפחות שתהיה תפילה שמחה כמו שצריך. הם פצחו בשירת "לכה דודי" אדירה שנמשכה דקות ספורות בלבד. דפיקות זועמות של שכניהם קטעו מיד את השירה הנרגשת. השכנים התלוננו על הרעש הגדול. המשך התפילה התקיימה בלחש, ומצב הרוח היה בהתאם...

הבחורים פרסו את "סעודת השבת" על השולחן. קידוש על הבירה, אמרו "לחיים", וסעדו סעודה שכללה רבע חתיכת דג לנפש ושקדי מרק... משאמרו 'לחיים' נשכחו כל האזהרות, והשירה והצהלה גאו שוב. השירה הופסקה שוב, אלא שהפעם היה זה בעל המלון שהגיע להשתיקם וגם צירף לדבריו אזהרה שאינה משתמעת לשני פנים: "אם אינכם רוצים למצוא מקום אחר להעביר בו את הלילה, תשתקו כעת!" השקט הכפוי שב לשרור...

עם סיום הארוחה פנתה הקבוצה לשנת לילה מרגיעה על השטיח הרך, שכן החדר הכיל שתי מיטות בלבד, אך כחיילים נאמנים הם לא התקשו לשקוע בשניה עמוקה...

כשהתעוררו בבוקר רצו להתחיל סדר חסידות שכן ספרי מאמרים ו"ליקוטי שיחות" הם לקחו עמם בשפע ברוך ה'. אחד הבחורים אמר – ספק בהצלה ספק באירוניה – שמוכרחים למצוא מקווה... כי איך אפשר ללמוד חסידות בלי זה. מסתבר שהוא התכוון ברצינות. הוא כרך מגבת סביב צווארו והלך למצוא מקווה. אחרי כעשר דקות משהו דפק על הדלת "עפנט אויף, עפנט אויף". משפתחו את הדלת ראו "כוש" דובר אידיש כשמגבת כרוכה לצווארו. התברר שהבחור לא מצא מים חיים אלא ביצה מלוכלכת...

סדר חסידות התקיים כמו בישיבה. תפילות הבוקר ומוסף שהגיעו לאחריהם הפיגו מעט את ההרגשה המרירה. החבר'ה ישבו ליסעודת שבת' נוספת שכללה 'משקה'

הדרך לגאולה

מאת יהושע מנחם

לימוד וטיוט בטייני משיח וגאולה

השמים הם הגבול

- אך הבלי-גבול האמיתי מתגלה דווקא בארץ! ♦ "כשם שיש לו כח בבלי גבול כך יש לו כח בגבול" ♦ מדוע המשכת האלוקות שנעשתה במשכן על-ידי עבודת הקרבנות היתה נעלית יותר מהמשכה שנעשתה על-ידי אותה עבודה עצמה קודם לכן מחוצה לו, בשעת היתר הבמות? ♦ ומדוע קדושת בית המקדש נעלית יותר מקדושת המשכן? ♦ ועל ההבדל באופן השראת השכינה במקום הארון לבין שאר חלקי המקדש

בענין יסודי ועמוק המובא רבות בתורת החסידות: "כשם שיש לו כח בבלי בעל גבול כך יש לו כח בגבול, שאם לא תאמר כן הרי אתה מחסר שלימותו".

ביאור משפט זה "על רגל אחת" כך הוא: ידוע ומפורסם הביטוי ביחס לקב"ה "בלתי בעל גבול", "אין סוף" וכו'. משמעותו של ביטוי זה היא כי אין לקב"ה תחילה וסוף והוא נמצא בכל מקום ומקום – "מלוא כל הארץ כבודו". במובן רחב יותר משמעותו של ביטוי זה הוא כי הקב"ה איננו כפוף לכל הגבלה שהיא; אין דבר הנבצר ממנו.

בפרק הקודם פתחנו בשאלה: על מה ולמה קבע הקב"ה כי השראת השכינה תהיה דוקא במקום גשמי מסוים – בית המקדש, לכאורה: הלא הקב"ה איננו מוגבל כלל וכלל – "את השמים ואת הארץ אני מלא", אם כן איזה טעם יש לכך שהשראת השכינה תוגבל אך ורק למקום מסוים?

היכולת להיות מוגבל

לצורך הבנת הענין עלינו לגעת בקצרה

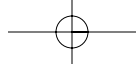
אלא, שבהתבוננות עמוקה בענין, מסתבר כי בביטוי זה: "בלתי בעל גבול", לא די בכדי לתאר את הקב"ה, מאחר והגדרה זו איננה מבטאת בשלימות את הקב"ה, כלומר, על-אף שלכאורה דרגת "בלי גבול" מבטאת את שיא השלימות, היא מתארת את הקב"ה בצורה כזו שאין שום חסרון ביכולתו, אך בעצם, גם בה יש חסרון.

להמחשת הענין נשתמש בשאלה הידועה: "האם ביכולתו של הקב"ה לברוא אבן כזאת שהוא בעצמו לא יוכל להרימה?" בעצם, תוכנה של השאלה כך הוא: הקב"ה הלא איננו כפוף לשום הגבלה שהיא, מובן איפוא כי לא תיתכן במציאות אבן כזו שהוא איננו יכול להרימה, שהרי הוא איננו כפוף להגבלות של משקל כמובן. נמצא איפוא כי יש דבר הנבצר ממנו: לברוא אבן כזאת אשר אין ביכולתו להרימה! אם-כן, מעתה אין הוא "כל יכול", הנה יש דבר שאין ביכולתו לעשות. במילים אחרות: כביכול נבצר מהקב"ה להיות מוגבל, מאחר וכל מהותו היא בלי גבול, הרי אילו יעלה ברצונו להגביל את עצמו בדבר מסוים, לכאורה יבצר ממנו לעשות זאת.

ובאמת, זהו אכן החסרון שבכח הבלי גבול – עצם העובדה כי הוא איננו יכול להיות מוגבל, הרי היא עצמה הגבלה.

לשאלה זו עצמה מתייחס המשפט הנזכר: "כשם שיש לו כח בבלי בעל גבול כך יש לו כח בגבול, שאם לא תאמר כן הרי אתה מחסר שלימותו", הוא אשר אמרנו: אילו נניח כי הקב"ה איננו יכול להיות מוגבל, אין ביכולתו להיות כפוף להגבלה כל שהיא, למשל: הוא אינו יכול ליצור מציאות של אבן הכבדה למעלה מיכולתו, הרי יש כאן חסרון בשלמותו של הקב"ה, הוא איננו כל יכול, נבצר ממנו להיות מוגבל!

לכך מוכרחים אנו לומר, כי הקב"ה אכן יכול בהחלט להגביל את עצמו, אפילו דבר זה – "להנמיך" את כחו הגדול לרמה מסויימת – גם לא נבצר ממנו! – "כשם שיש לו כח בבלי גבול כך יש לו כח הגבול".

עצמותו של הקב"ה – דוקא בבית המקדש

אם כן קיימות שתי דרגות: כח הגבול וכח הבלי גבול, כל אחד מהם בפני עצמו איננו מבטא את עצמותו של הקב"ה, שכן בכל אחד מהם חסרון משלו: כח הגבול, בודאי שלא בו מתבטא הקב"ה, שהרי הקב"ה בעצם איננו מוגבל, אך לאיך גיסא, גם בכח הבלי גבול לא מתבטא הקב"ה, שהרי גם בכח זה ישנה הגבלה מסויימת: העדר אפשרות להיות מוגבל, העדר היכולת לברוא אבן שאין ביכולתו להרימה, שהרי מצד כח זה הוא בלתי מוגבל כלל וכלל, ולא שייכת אצלו אפשרות של הגבלה.

היכן אם כן מתבטאת הדרגה הנעלית ביותר – "עצמותו" של הקב"ה, כלומר: היכן הוא מופיע **בשלימות, בכל כוחותיו כאחד?**

– דרגה זו מתבטאת דוקא **בחיבור** שבין גבול ובלי גבול. כלומר, **כשבמקרה אחד** משתמש הקב"ה בשתי כוחותיו אלו כאחד. מצד אחד הוא משתמש בכח הגבול שלו, ומגביל את עצמו למשל למקום מסוים, אך **יחד עם זאת** הוא מתגלה באופן בלתי מוגבל – באותו מקום שבו הגביל הקב"ה את עצמו, הוא מתגלה בכח הבלי גבול שלו.

וזהו בדיוק מה שארע בבית המקדש: מצד אחד הגביל הקב"ה את עצמו למקום מסוים מדוד ומוגבל; על אף שבעצם הקב"ה נמצא בכל מקום ומקום בשוה, ללא הגבלת מקום כלל וכלל – עם כל זה קבע הקב"ה כי שכינתו תשרה אך ורק במקום מסוים. אך מאידך גיסא **באותו מקום מסוים**, מדוד ומוגבל, התגלה כחו הנעלה, הבלי גבול של הקב"ה.

היכן אנו רואים כי אכן התגלה בבהמ"ק כח הבלי גבול?

דבר זה ניכר בעשרה ניסים (הנמנים במשנה) שהתרחשו בבית המקדש. שהרי כל משמעותו של "ניס" הינה: הנהגה **על טבעית** – למעלה **מהגבלות** הטבע. הרי הקב"ה בעצמו טבע את טבע העולם שמשמעותו היא: הגבלה, דרך התנהלות מסויימת שדווקא בה מתנהל העולם – כך ולא אחרת! בשעה שפורץ הקב"ה את גדרי הטבע, הרי כאן מתגלה כוחו הבלי גבול של הקב"ה שאינו כפוף לאותם הגבלות.

נמצא איפוא, כי בבית המקדש התבטא החיבור בין כח הגבול לכח הבלי גבול של הקב"ה, מצד אחד כח הגבול: היכולת לצמצם את עצמו לשכון דוקא במקום מסוים – מדוד ומוגבל, ויחד עם זאת כח הבלי גבול: כחו של הקב"ה שאינו כפוף להגבלות הטבע.

הארון, על אף היותו חפץ גשמי – מדוד ומוגבל, אך הרי יחד עם זאת – מצד כח "נמנע הנמנעות" הוא היה גם בלתי מדוד ומוגבל, יחד עם זאת שתפס מקום – הוא גם לא תפס מקום, כלומר: הוא אכן נשאר תחתון (שהרי הוא נשאר מדוד ומוגבל), אך יחד עם זאת הוא היה גם עליון (שהרי הוא גם לא תפס מקום)...

זוהי עצמותו של הקב"ה.

בכך מובן היטב מדוע הגביל הקב"ה את עצמו וקבע כי שכינתו תשרה אך ורק במקום מדוד ומוגבל, מאחר ודוקא שם, במקום המוגבל, מתבטאת דרגתו הנעלית ביותר, שאינה מוגבלת מכל וכל, עד כדי כך שיכול אפילו להגביל את עצמו (ויחד עם זאת – להשאר בלי גבול).

כגודל ההגבלה – גודל האור

ידוע, כי מתוך המשכן ומקדש עצמם – בית המקדש היה במדרגה נעלית יותר מהמשכן. את הסיבה לכך ניתן להבין על פי המבואר לעיל:

מהמבואר לעיל ניתן להסיק כי ככל שהקב"ה מתגלה יותר בגבול – מתבטא יותר "כח הגבול" שלו. כלומר, כשם שכח הבלי-גבול מתבטא יותר כאשר קיימות פחות הגבלות ועד להעדר מוחלט של כל הגבלה וגדר; כך גם ההפלאה והגדולה של כח הגבול של הקב"ה באה לידי ביטוי כאשר ניכר שהוא **כל-כך** בלתי מוגבל עד שיכול להגביל

ולצמצם עצמו עד למאוד (אך במקום שההגבלה היא לא מושלמת – זה מורה כי מדובר בדרגה פחות נעלית, שמצידה אין הקב"ה מצמצם "לגמרי"). ובלשון חז"ל: "במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו".

כעת, כשנבחן היכן התגלה הקב"ה יותר בגבול; במשכן או בבית המקדש, נמצא כי ההגבלה הגדולה ביותר היא דוקא בבית המקדש.

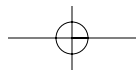
אמת אמנם, כי בשניהם – הן במשכן והן בבית המקדש, צמצם הקב"ה את עצמו לשרות דוקא בתוך ארבעה כתלים אלו, אך יחד עם זאת קיים הבדל גדול ביניהם: במשכן, הרי **ארבעה קירות אלו בעצמם** לא היו מוגבלים וקבועים במקום אחד, שהרי המשכן היה נוסע ממקום למקום, יום אחד שרתה השכינה [בתוך המשכן] במקום זה, ולמחרתו במקום אחר, נמצא אם כן כי ההגבלה איננה עד כדי כך שרק במקום גשמי אחד מסוים יכולה לשרות השכינה, ההגבלה היא רק בכך שהיא יכולה לשרות דוקא בתוככי מבנה המשכן.

לעומת זאת, בבית המקדש, הרי לא רק זאת שהקדושה חדרה דוקא בבנין המקדש, אלא יותר מכך, דוקא באותו מקום גשמי מסוים – על הר המוריה, אך ורק שם היתה השראת השכינה. כלומר, ה"הגבלה" בבית המקדש היא גדולה לאין ערוך מההגבלה במשכן.

ומסיבה זו עצמה, קדושת בית המקדש נעלית ביותר אף מקדושת המשכן, שהרי עצם העובדה כי שם צימצם הקב"ה את עצמו ביותר, מלמדת כי מדובר בדרגה הנעלית ביותר, הדרגה שבה הקב"ה אינו מוגבל כלל וכלל, עד שביכולתו להתגלות אפילו בהגבלה הכי גדולה!

הגבול שהפך לבלי גבול

על פי המבואר לעיל ניתן להבין את משמעותו העמוקה של ענין "מקום הארון אינו מן המדה" – שהארכנו בביאורו בפרק הקודם: מצד אחד, הארון, שבו שרתה השכינה (וכפי הידוע אשר הארון הוא "עיקר המשכן" ובו הוא עיקר השראת השכינה), היה מדוד ומוגבל: דוקא אמתיים וחצי, ומאידך **אותו מקום מדוד ומוגבל**, היה למעלה ממדידה והגבלה! אותו מקום שתפס הארון, היה למעלה מגדר מקום, ולא "לקח" כלום מהמקום הכללי של קדש הקדשים, (כמבואר באריכות בפרק הקודם). כלומר, כאן ניכר

"כלי" שבתוכו חדר האור האלוקי הבלתי מוגבל, [אך עדיין הם נשארו מוגבלים]. ובאמת, קיימת מעלה בכל אחד משני אופנים אלו:

המעלה באופן של השראת השכינה בארון מובנת מאליה: החדרת האלקות בתוך הדברים הגשמיים – נעלית לאין ערוך בשעה שהיא כל כך עמוקה – עד כדי כך שהיא **מתאחדת** עם הדברים הגשמיים עצמם, עד שהם עצמם נהפכים להיות אלקות – אותו הארון הגשמי המדוד ומוגבל, הנפך להיות בלתי מדוד ומוגבל, מצד השכינה השורה בו. זוהי הדרגה הנעלית ביותר של המשכת השכינה למטה, היא חודרת לתוך המטה עד כדי כך שהמטה עצמו מתאחד עימה ונהפך להיות מציאות אלוקית.

אמנם, לאיך גיסא, ישנה אף מעלה גדולה באופן השני, דוקא כשהתחתון נשאר בדרגתו הוא, הגשמי נשאר גשמי והמוגבל נשאר מוגבל, **דוקא אז** נעשית המשכת השכינה **בתחתונים ממש**.

שהרי, הארון, על אף היותו חפץ גשמי – מדוד ומוגבל, אך הרי יחד עם זאת – מצד כח "נמנע הנמנעות" הוא היה גם **בלתי מדוד ומוגבל**, יחד עם זאת שתפס מקום – הוא גם לא תפס מקום, כלומר: הוא אכן נשאר תחתון (שהרי הוא נשאר מדוד ומוגבל), אך יחד עם זאת הוא היה גם עליון (שהרי הוא גם לא תפס מקום)...

אך לעומת זאת בשאר חלקי בית המקדש, על אף שהשכינה שרתה בו, אך הוא נשאר לגמרי בדרגתו התחתונה ולא נהפך כלל להיות עליון, אותם קירות גשמיים של בית המקדש העשויים מחפצים גשמיים מדודים ומוגבלים – **נשארו** במדידתם ובהגבלתם, **ובהם**, כפי שהם בדרגתם התחתונה – שרתה השכינה, כלומר, דוקא זהו שיא הענין של דירה בתחתונים.

[מקורות (לפרק זה ולקודמו): לקו"ש חט"ז שיחה ה' לפ' חיי שרה, [ובענין מקום הארון וכו' יעויין עוד באג"ק ח"ב ע' שצב, ובהתוועדויות תשמ"ג ח"א ע' 293] לקו"ש ח"ג פ' תרומה, לקו"ש חט"ז שיחה ב' לפ' ויקהל]

בית המקדש מצינו שתי שיטות: מהו עיקרו ותכליתו של בית המקדש? – דעת הרמב"ן היא כי עיקר ענינו של בית המקדש הוא: "מקום מנוחת השכינה שהוא הארון", לעומת זאת דעת הרמב"ם היא כי עיקרו ותכליתו של בית המקדש הוא: "להיות מקריבים בו הקרבנות". על פי המבואר לעיל נבין כי בעצם הענין אין כאן כלל מחלוקת, וכלשון הגמרא: "מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי" – כל אחד אמר דבר אחר ואין כאן סתירה כלל בין שני הדברים.

כשנתבונן במהותו של בית המקדש נמצא כי בכל אחד משני ענינים אלו: "מקום מנוחת השכינה שהוא הארון" וה"קרבת הקרבנות" – מעלה על זולתו.

ענין הקרבת הקרבנות על פי פירושו הפנימי הוא: המשכת השכינה **בתחתונים**. לוקחים בהמה גשמית ומעלים אותה לקדושה הכי גדולה בכך שמקריבים אותה קרבן לה'. באופן כללי זהו גם כללות ענין המקדש: לקיחת דברים גשמיים, ועשייתם מקום משכן לקב"ה. כלומר: המשכת השכינה הבלתי מוגבלת בתוככי הדברים הגשמיים התחתונים.

מהו אכן ההבדל בין הקרבת הקרבנות לבין "מקום מנוחת השכינה שהוא הארון"? הלא זהו לכאורה אותו הענין בדיוק: כשם שבארון נעשה ענין השראת השכינה בתחתונים – בתוך הארון הגשמי, כך גם בדיוק על ידי עבודת הקרבת הקרבנות נפעל אותו הענין: המשכת השכינה בתחתונים. מהו אם כן ההבדל בין שניהם?

אך ההבדל הוא כפי המבואר לעיל באופן השראת השכינה בתוכם. בארון, השראת השכינה נעשתה באופן כזה שהארון הגשמי עצמו נהפך להיות אלקות. המקום הגשמי המוגבל של הארון, נהפך ממציאיותו והפך להיות מציאות אלוקית: בלי גבול. לעומת זאת, בשאר בית המקדש, על אף שגם שם חדרה בתוך הדברים הגשמיים המוגבלים – אך הדבר לא נעשה באופן של **איחוד**, הדברים הגשמיים עצמם לא נהפכו להיות אלקות, שהרי הם נשארו במציאותם המוגבלת, לא היה בהם הנס של: "מקום ואי מקום כאחד" כמו בארון, אלא, שדברים גשמיים אלו נעשו

בגלוי אותו החיבור שבין כח הגבול לכח הבלתי גבול – עצמותו של הקב"ה, שאינה מוגבלת בשום הגבלות, לא בהגבלות הגבול, ולא בהגבלות הבלתי גבול.

ובעצם, על פי המבואר לעיל, נמצא כי הפלא הגדול של "מקום הארון אינו מן המדה" הרי הוא שייך לכל המקדש כולו. שהרי זהו כל ענינו של בית המקדש: חיבור כח הגבול עם כח הבלתי גבול, מצד אחד צמצם הקב"ה את עצמו לשרות דוקא בתוך מקום גשמי מסויים, ומאיך גיסא האור במקום גשמי זה הוא אור הבלתי גבול שאיננו כפוף להגבלות הטבע.

מה אם-כן בכל זאת ההבדל בין הארון לשאר בית המקדש?

בשאר חלקי בית המקדש לא היה הנס של "מקום ואי מקום כאחד" כפי שהיה בארון; המקום המוגבל עצמו לא הפך להיות בלתי מוגבל, אלא שבתוכו האיר האור הבלתי גבול, אך הוא עצמו נשאר בגשמיותו. ובלשון החסידות: חיבור זה לא היה באופן של **יחוד**. כלומר, אין זה כי המקום הגשמי המוגבל התאחד עם האור הבלתי גבול שהאיר בו ו**נהפך** להיות בעצמו בלתי מוגבל, הוא אך ורק נעשה "כלי" שבו שכן האור הבלתי מוגבל של הקב"ה. על אף שגם זה הוא פלא גדול, היאך יכול אור הבלתי מוגבל של הקב"ה לשכון בתוך מקום גשמי מוגבל, אך סוף סוף, עדיין לא נהפך המקום עצמו להיות בלתי מוגבל.

לעומת זאת בארון, התבטא עד כדי כך החיבור שבין הגבול והבלתי גבול, עד **שהגבול עצמו, נהפך** להיות בלי גבול, אותו ארון גשמי, **יחד עם זאת שתפס מקום** כמו כל חפץ גשמי – נעשה למציאות אלוקית רוחנית **ולא תפס מקום** (שני הפכים כאחד). כלומר, כאן חדרה האלוקות עד כדי כך בתוככי הדבר הגשמי – עד שהוא עצמו התאחד עמה והפך למציאות אלוקית!

תחתון שהוא עליון

בכך נבין ענין נוסף: בנוגע לעיקר ענינו של

תפילין. כמו כן, מהיום אפשר כבר לראות בשכונת המלך רכבים שעל גבי גגותיהם מתנוססת בגאון חנוכיה לתפארת המפרסמת ומסמלת את ניצחון הרוחניות על החומריות. עוד לפני שחג החנוכה נכנס באופן רשמי כבר ניכרת בכל פינה האווירה המיוחדת שלו.

לאחר השיעור השבועי בליקוטי שיחות, הנערך כמידי שבוע באור ליום שלישי, דובר אודות מבצע חנוכה ועל ההכרח שלנו לשלב בין המבצע המאיר הזה לבין השליחות היחידה: הבאתו והתגלותו של משיח צדקנו והדרכים להחשת הגאולה השלימה תיכף ומיד.

יום שלישי, כ"ב בכסלו

תחת הכותרת "התוועדות של כו-ל-ם" התקבצו ובאו כל התמימים, הן משנת הקבוצה הנוכחית והן משנים קודמות, להתוועדות בזאל הקטן. ההתוועדות נערכה ברוב פאר והדר לרגל יום הולדתו של אחד התמימים, שסבר שאין יום יותר ראוי לאחד ולגבש את כל תלמידי התמימים השהים בבית חיינו בית משיח מאשר ביום הולדתו. ואכן אפשר להגדיר את משימתו כמוצלחת ביותר. וכך ישבו התמימים, שיש ועד הערב לא הכירו אחד את השני, והתוועדו בצוותא. התמים הנ"ל גם דאג לגלריה מכובדת של משפיעים תושבי השכונה שדיברו במשך הערב, ביניהם המשפיע הרב **חיים שלום זובער ליפסקר**, שדיבר על היוקר והחשיבות של שמירת הסדרים; הרב **שלום זובער וישצקי**, שהפליא בסיפוריו על כל מיני מקרים של השגחה פרטית במוחש; הרב **אריה פרעגער**, שסיפר על סיועו ועזרתו הרבה של הרבי שליט"א לתמימים והשלוחים העוסקים במבצעיו הקדושים, והרב **שמואל שפריצר**, שחזר על הסיפור האקטואלי המתקשר לחג החנוכה הממשמש ובא, כאשר שנה אחת ביקש הרבי מהנהלת הישיבה את רשימת הבחורים שהיו באותו היום בסדר חסידות בבוקר ולאחר שקיבל את הרשימה חילק דמי חנוכה רק לאותם בחורים שנכחו באותו בוקר ספציפי בסדר חסידות, כאשר כל תחנוני שאר הבחורים, ואף מתן רשות רטרואקטיבית של ההנהלה, לא הואילו.

יום רביעי, כ"ג כסלו

התמימים שהשכימו קום לסדר חסידות בבוקר זכו לראות מחזה מרהיב עין של מרבד צחור האופף את כל היקום, החל מהמכוניות וכלה במדרכות ובגגות הבתים.

יום ראשון, כ' כסלו

המשכו של חג הגאולה הורגש ב-770 ביתר שאת. לאחר ההתוועדות הגדולה שנערכה במוצאי שבת, בהשתתפותם של רבים מתושבי שכונת המלך, קראון-הייטס, ותלמידי התמימים, כראוי לראש השנה לחסידות, הורגשה התעוררות רבה בקרב התמימים בעיקר בנושאים של שמירת סדרי וזמני הישיבה דברים, שדובר בהם בהרחבה בהתוועדויות הרבות לתלמידי הישיבה שנערכו במשך חג הגאולה י"ט כסלו.

אחר הצהריים יצאו עשרות תמימים בהסעה מאורגנת לשכונות ברו-פארק וקווינס והתוועדו בבתי הכנסיות ובתי המדרשות עם מאות יהודים הצמאים לשמוע על תורת החסידות בכלל, וחסידות חב"ד בפרט. התמימים חזרו בהתוועדויות אלו על סיפור המאסר והגאולה וחיזקו את המאזינים באמונה התמימה בהתגלותו של הרבי משיח צדקנו במהרה.

הוועדה לשיעורי תורה בקרב היהודים דוברי עברית החיים בניו יורק, בניהולו המסור והנמרץ של הרב **גבריאל אבינזר**, אירגנה התוועדויות רבות בבתיהם הפרטיים של האנשים שאיתם עומדים הבחורים בקשר במשך כל השנה בשיעורי תורה בטלפון. בהתוועדויות אלו קיבלו על עצמם המארחים וחבריהם להתחזק בלימוד התורה וקיום המצוות, כהקפדה על כשרות והנחת תפילין מידי יום ביומו וכדומה.

הערב נערכה ברוב פאר והדר התוועדות צאתכם לשלום לקבוצת תמימים שיצאה לשליחות בישיבת חב"ד החדשה שנפתחה השנה ביבנה. אין ספק ששלוחים אלו יביאו עימם את החיות והרעננות של 770 ויפיהו רוח חיים חדשה במקום שליחותם. בהתוועדות המיוחדת נכחו בין השאר הרב מנחם שגלוב והרב שמעון שעאר שליח הרבי מה"מ ברחובות, והם דיברו על מעלת השליחות והשלוחים.

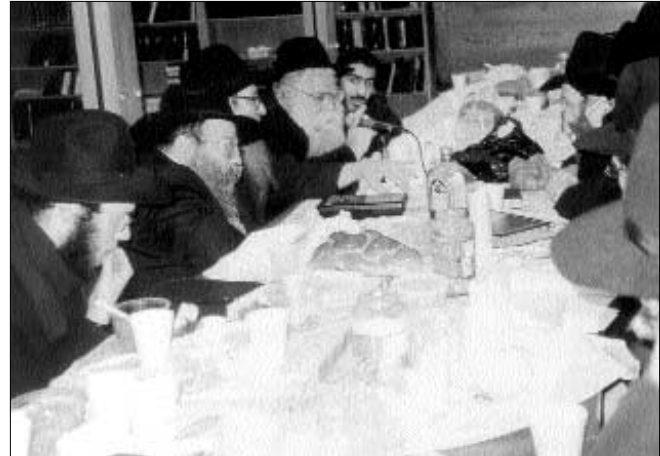
יום שני, כ"א בכסלו

ההכנות הקדחתניות לכבוד חג החנוכה בעיצומם. אין הכוונה דווקא לקניית חנוכיה או חיפוש אחר שמן זית זך כתיית למאור, אלא ברכישת עלוני המבצעים לכבוד חנוכה, קניית מאות חנוכיות ואלפי נרות שבהם ישתמשו המקורבים שהתמימים עומדים איתם בקשר מידי יום ישישי במסגרת הסיבוב השבועי של זיכוי הרבים בהנחת

צילום: ליאור א.

הרב יוסף סגל מוסר שיעור לתלמידי התמימים ב"בית חיינו"

הרב חיים אשכנזי מתוועד ב"בית חיינו"

הרב יצחק שפרינגר, משפיע הישיבה, מתוועד עם התלמידים

חסידיית והכרזות המזמינות את הציבור היהודי המאכלס אזורים אלו לבא ולהשתתף בהדלקות המרכזיות של נר ראשון של חנוכה. הקולות והשירה הללו בקעו מתוך הטנקים הרבים והמכוניות, שקושטו מראש בחנוכה על גגותיהם, התפזרו בכל רחבי העיר כשהתמימים הנמצאים ברכבים מזכים אלפי יהודים בהדלקת נרות, בברכה על סופגניה ובדפי הסבר על מהותו של חג החנוכה והסיפור ההיסטורי שעומד מאחוריו.

יום ששי, כ"ה בכסלו

ידי התמימים שיצאו היום במסלול המבצעים הרגיל היו עמוסות מהרגיל. לבד מהפק"ל הרגיל של כל יום ששי, הכולל תפילין ועלונים לכבוד שבת במספר שפות, כלל המטען הפעם גם חנוכיות וחבילות נרות, על מנת שהאנשים המניחים תפילין מידי יום ששי ולעת-עתה אינם מקיימים מצוות נוספות יזכו לפחות להדליק במשך כל השבוע הקרוב את נרות החנוכה. כמו כן חולקו דפי הסברה על חג החנוכה ומצוותיו.

לאחר תפילת מנחה שוב הגיעו הרגעים המרגשים של הדלקת הנרות בבית משיח. היום הודלקו נרות גדולים ועבים במיוחד שדלקו עד מוצאי שבת. שאז הדליקו את נר השלישי של חנוכה.

השלג הראשון לשנה זו ירד במשך כל הלילה והקנה לרחובות האפרורים משהו של השכונה מראה משובב נפש שהפעים במיוחד את התמימים הארצישראליים שאינם רגילים במראה זה.

כמידי יום רביעי התקיים גם היום בעזרת נשים כינוס מיוחד של תינוקות של בית רבן הבל שאין בו חטא. בניצוחו של הרב **לוי גולדשטיין** צעקו הילדים את שנים-עשר הפסוקים ואמרו פרקי תהילים למען זירוז הגאולה והתגלות הגואל.

בהתוועדות השבועית של התמימים שלמדו בצפת התקבלה החלטה פה אחד בקרב כל התמימים שנכחו בהתוועדות לקום השבת, שהינה שבת מברכים חודש טבת, מוקדם יותר מהרגיל וללמוד חסידות לפני אמירת ספר התהילים, כנהוג בשבת מברכים. ההחלטה נכתבה כפי"י לרבי מה"מ שליט"א וזכתה לברכתו הקדושה.

יום חמישי, כ"ד כסלו

זר לו היה נכנס ל-770 השכם בבוקר היה בטוח שהוא נקלע לנגריה גדולה ומשוכלת. כל חלקו האחרון של הזאל הגדול ב-770 היה מלא שבבי נסורת וחתיכות קטנות של עצים. מראה זה העיד על הפעילות האינטנסיבית בלילה, כאשר מספר תמימים חידשו את הארונות שמתחת לבימת ההתוועדיות ותוך כדי כך הרחיבו את הבסיס שעליו נשענים הפלטות שעל גבי הארונות, כך שיהיו חזקים ומוצקים.

במשך היום נתלו ב-770 פתקים המזכירים לציבור את התפילה המיוחדת שצריכים להוסיף בשמנות הימים הבאים – תפילת "על הניסים".

לאחר תפילת מנחה לפני "עלינו לשבח" התקיים ב-770 מעמד הדלקת נר ראשון של חנוכה. היו אלו רגעים מרטיטים רבי הוד והדר, לראות את החנוכה הענקית והיפיפיה מונחת על גבי שטיח אדום זרחני מלכותי, כשברקע על הקיר נמצא גם כן אותו שטיח ועליו כרזה בצבע תואם ועליה הכרזת הקודש "יחי אדוננו". לאחר אמירת הברכות וההדלקה פרץ הקהל הגדול שהתאסף ב-770 לכבוד ההדלקה בנעימה הידועה המנוגנת לפני המילים של "הנרות הללו" ואח"כ במשך דקות ארוכות שר הקהל את הניגון כולו.

בתום הניגון ולאחר סיום תפילת מנחה יצאו המוני התמימים למבצעים בכל רחבי העיר הגדולה ביותר בעולם ניו יורק רבתי. וכך כאשר נסעת בברוקלין או במנהטן, כמעט בכל רחוב שמעת מוזיקה

במקומו ומפה צחורה כיסתה את השולחן. יין ומזונות הונחו עליו וכל הציבור שר והתחנן להתגלות הקרובה ולגאולה השלימה. לאחר מכן חזר הרב **יוסף רייצס** על שיחת קודש של הרבי. לאחר תפילת מנחה המשיכו את ההתוועדות בסדר ניגונים וחזרת מאמר דא"ח בעל פה, עד שהגיע זמן קריאת שמע של ערבית.

לאחר תפילת ערבית כיבה הרב **שמעון נייבערט**, האחראי על החנוכה בבית-הכנסת, את הנרות שדלקו בערב שבת והוסיף עליהם נר נוסף. לפני תפילת עלינו לשבח התקיימה הדלקתו של נר שלישי של חנוכה.

ויהי רצון שבימים הזכאים והמאירים של ימי חג החנוכה, המסמלים את נצחון החשמונאים על היוונים, וכפי הידוע בשיחותיו הקדושות של הרבי בהן מוסבר שניצחון זה הינו בעצם ניצחון הרוחניות על הגשמיות, נזכה לניצחון הגדול של הרוחניות על הגשמיות בגאולה השלימה שאין אחריה גלות, בהתגלותו המהירה והקרובה של כ"ק אדמו"ר

שליט"א! "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד"

המנורה הטהורה המוצבת ב"בית חיינו"

לאחר תפילת ערבית של שבת ישבו התמימים לסדר חסידות המיוחד של לילות השבת החורפיים. לקראת סיום הסדר התקיים סדר ניגונים ובשיאו חזר אחד התמימים על מאמר חסידות בעל פה.

יום שבת קודש פרשת וישב, כ"ו בכסלו

למרות שמצד הנהלת הישיבה אין סדר חסידות בבוקר של שבת מברכים, השכימו קום עשרות תמימים והגיעו ל-770 כחצי שעה לפני התחלתו של מניין התהילים ולמדו חסידות, כפי שהוחלט בהתוועדות שנערכו במשך השבוע.

לקריאת המפטיר המיוחד לחנוכה הוצא היום ספר התורה של הרבי שליט"א מה"מ, דבר שגרם להתרגשות רבה של הציבור שהתגודד סביב הספר ונישק אותו בין עלייה לעלייה.

לאחר ברכת החודש עלה על הבימה הרב **שלמה מאיעסקי** וחזר בשפה ברורה ובנעימה מיוחדת על ה'דבר מלכותי של הרבי שנאמר בשנת תשנ"ב.

כמחצית השעה לאחר התפילה, שהסתיימה מאוחר מהרגיל, התקיימה התוועדותו של הרבי שליט"א. הכיסא האדום הוצב

הרבי לעסקן הירושלמי הרב אברהם לייזרון:

כמדומני שיש דיעה בירושלמי שהעוסק בצרכי ציבור נעלה יותר מתלמוד תורה...

טרודה בנוגע להמשך דרכו. כשהגיעו ל-770, הרבי כבר היה באמצע התפלה. הרב לייזרון התאכזב מאד מזה שהחסיר את התפלה, והחליט לחכות ליד גן עדן התחנות, כך שלפחות יזכה לראות הרבי יוצא מהתפלה לחדרו הקי'.

כשהרבי יצא מהתפלה וראה אותו אמר לו "שלום עליכם", ושאלו: "וואָס מאַכט איר". ופנה למזכיר הרב גרונר, ואמר לו: אתה

משפחתו הוא לייזרון, הגיב בהפתעה: הרי הכרתי את אביך! והוסיף: אה, הוא היה יהודי בר-אוריין דלא פסיק פומיה מגירסא. חבל מאוד שאתה עוסק בעסקנות ציבורית ומניח את לימוד התורה... דע לך, שלאביך אין מנוחת הנפש בעולם האמת! תעזוב את העסקנות תפתח כולל בארה"ק ואני אדאג לתקציב, סיים היהודי הנכבד.

היהודי ההוא המשיך ושאלו: להיכן אתה

התוועדות י"ט כסלו שהתקיימה ב"ליובאוויטשער ישיבה" בקראון הייטס, סיפר ר' אלי' סלווין שני סיפורי מופת אותם שמע מבעלי המעשה:

בקהילת חב"ד בטורנטו ישנו חסיד חב"ד, עורך-דין במקצועו, בשם ר' בערל עזין. לפני 11 שנים, בתמוז תש"נ, נולד לו בנו השני, ישעיהו. זמן קצר לאחר לידתו, חלה אחיו הגדול, אריה, בהתקפת שיעול חזקה ביותר, עד שהתעורר חשש רציני שמא ידביק את אחיו הקטן שנולד זה עתה.

לילה אחד, בשעה אחת-עשרה בלילה, קיבל הילד התקפת שיעול חזקה ביותר, ואביו לקחו לחדרו וניסה להרגיעו. בעודו מחזיקו בידיו, חשב האבא לעצמו שצריך לכתוב לרבי על המצב ולבקש את ברכתו. הוא החליט שלמחרת בבוקר, מיד בבואו למשרדו, ישלח פקס דחוף בבקשת ברכה מהרבי. בעודו חושב לעצמו את נוסח בקשת הברכה, מצלצל הטלפון בבית משפחת עזין. על הקו היה מזכירו של הרבי, הרב יהודה לייב גרונר. לתדהמת האב, מספר לו המזכיר שעתה הוא היה בחדרו הקדוש של הרבי, והרבי פנה אליו ואמר, שלפני זמן קצר הגיע מכתב מר' בערל עזין בו הוא מבשר על הולדת בנו, אולם עדיין לא התקבל מכתב עם שמו של הילד... הרבי הורה לו למסור לר' בערל עזין שכדאי שיבדוק את התפילין והמזוזות...

מיותר לציין שמיד למחרת נבדקו התפילין והמזוזות, ומאז ב"ה נעלמה המחלה...

ר' אליהו סלווין מקבל כוס של ברכה מהרבי

יודע מי זה? — זה הרב לייזרון מירושלים, ובירך את הרב לייזרון בהצלחה רבה.

פתאום הסתובב הרבי שוב לכיוונו של הרב לייזרון ואמר לו: כמדומני שיש דיעה בירושלמי שהעוסק בצרכי ציבור נעלה יותר מתלמוד תורה... ושוב איחל לו הרבי: "הצלחה רבה!"

נוסע כעת? ענה לו לייזרון: לאדמו"ר מליובאוויטש, אני רוצה להתפלל מנחה במנין שלו.

הציע לו אותו יהודי נכבד לקחתו ברכבו. מזג האוויר הסוער שגרם לפקקי תנועה האריך את זמן הנסיעה, ובמשך כל הדרך ניסה לשכנעו לעזוב את העסקנות. דבריו של אותו יהודי נכבד העיקו לו, ומחשבתו הייתה

באחת הפגישות שלי עם הרב אברהם לייזרון, מראשי החינוך העצמאי בארץ הקודש ומחשובי העסקנים באגודת ישראל, סיפר לי את הסיפור הבא: באחת מנסיעותיו לארצות הברית להשתתף בקונגרס של אגודת ישראל, כאשר שהה בבניין המשרדים של אגודת ישראל במנהטן, נפגש עם יהודי מכובד שהתעניין לדעת מיהו. כאשר שמע הלה ששם

רקק משיח

על רקע שפיכות הדמים הנוראה בארץ ישראל, ולאור פסק הדין שהוציא בית דין רבני חב"ד, ולפיו חל איסור מוחלט על חסידי חב"ד להתערב במערכת הבחירות, פנינו לרב שלום דובער וולפא – מי שנצטווה ע"י הרבי מלך המשיח לפרסם את דעתו בענין שלימות הארץ – לשמוע ממנו על תפקידם של חסידי חב"ד לעת כזאת

ראיין: הרב שלום יעקב חזן

הרבי אמר בשיחות של שנות תנש"א-תשנ"ב שבתקופה זו צריכה להיות ההנהגה באופן של "אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם". ולכן בהשגח"פ מרחמים עלינו מן השמים שנוכל לראות בעינינו שרק "להי' הישועה". כמדומני שרבים מאחינו בני ישראל כבר מרגישים היום עד כמה שאין שום דרך פוליטית שדרכה תוכל הישועה לבוא, וזה מכשיר את הלבבות לקבל את הבשורה האמיתית שהיא בשורת הגאולה.

כאשר אדם פותח רדיו, ושומע את החדשות אודות שפיכות הדמים רח"ל, ואת האיומים מהמחבלים וממדינות ערב, וביחד עם זה הוא שומע על מכירת החיסול של ארץ ישראל וירושלים, שעושה הממשלה הבודגנית בו בזמן שדם יהודי ניגר כמים. הרי הוא מתמלא יאוש נורא. ואז יכולות להיות אצלו שתי תגובות: האחת, שאכן אין ברירה ומוכרחים לוותר עוד ועוד בכדי להביא סוף סוף את השלום. והשניה, שאין שום דרך הצלה ח"ו, כי אם נוותר עוד נהיה בסכנות גדולות יותר, ואם לא נוותר יתחילו מיד להלחם בנו כל מדינות ערב.

וכנגד שתי תנועות אלו, צריכה לבוא התקיעה בשופר גדול של חיילי בית דוד המביאים את דבר המלך לכל תושבי ארץ הקודש. מצד אחד, המחאה העצומה שתזעזע את כל המדינה מן הקצה אל הקצה, נגד המשך דרך ההתאבדות, שהיא "מלחמה גלויה נגד ה' אלקי הצב-אות" (כלשונו של הרבי בשיחת י"ט כסלו תשמ"ב). ומצד שני, בשורת

של מפלגה זו או אחרת, אלא בע"ה רק כאשר נצליח להחזיר את נבואתו ומלכותו של הרבי לכל אחד ואחת מבני ובנות ישראל.

הדברים אינם מובנים כל כך. גם אם אנו באחרית הימים, האם לא צריכה להיות בכל דבר הנהגה על פי הטבע? האם כשיבוא אליכם אדם שהצטן תפסקו לו שרק יתפלל לקב"ה ולא ילך לרופא?

ברור שהתורה עצמה דורשת להתנהג על פי דרכי הטבע, וגם ההלכה המפורסמת בשו"ע או"ח סימן שכט מבוססת על חשבון טבעי, שכאשר הנכרים נכנסים לעיר הסמוכה לספר, עלולים הם להתערור ברצון לכבוש את כל הארץ. אבל בהנוגע לישועה הדרושה עתה למליוני יהודים בארץ הקודש, הרי בעוונותינו הרבים אין שום מנהיג שמוכן להוליך את עם ישראל בדרך שיש בה בטחון אמיתי על פי התורה, היינו ביטול כל ההסכמים והפסק מוחלט של הדיבורים אודות מסירת חלקים מארץ הקודש וענייני בטחון לערבים. ולכן זה גופא מוכיח, שאכן הגיעה העת להתנהג כבאחרית הימים ולסמוך רק על הקב"ה, ועל מלך המשיח היושב על כסא ה'. זהו גם הטעם לפירסום פסק דין הרבנים שליט"א נגד כל התערבות בענייני הבחירות, והודעתם אודות המחאה נגד המלכי הממשלה, ובעד פירסום בשורת הגאולה לכל חלקי העם.

איך אפשר להסביר את הנסיון הזה שהקב"ה מעמיד אותנו בו. שאין שום דרך ע"פ הטבע?

הרבי מה"מ הטיל עליך בכמה הזדמנויות לפרסם את דעתו בענין שלימות הארץ, ובודאי שזהו דבר נצחי. וא"כ נשאל לדעתך, במה יכולים אנו חסידי חב"ד לעזור להצלת עם ישראל בתקופה זו?

לפני שאענה לכם על השאלה, ברצוני לספר על שיחת טלפון ששמעתי בהשגח"פ לפני כמה ימים בתכנית של מאזינים ב"ערוץ 7". המאזין ביקש להביע את דעתו, שבמצב שנוצר כעת יש לסמוך רק על הקב"ה. המראיין לא קיבל את הדברים ודחק אותו לקיר: "תשמע, תפסיק לדבר בסגנון של אחרית הימים. זה ודאי שצריך לסמוך על הקב"ה, אבל אני שואל אותך תכל"ס, מה צריך לעשות עכשיו? ואז התבלבל המאזין ולא ענה לענין.

ומהי הטעות של המאזין וגם של עורך התכנית – שניהם מסכימים שסגנון זה מתאים ל"אחרית הימים", אבל הם אינם יודעים שזהו באמת הזמן שאנו נמצאים בו.

הרבי הודיע לנו זה מכבר שאנו באמת באחרית הימים ממש, וכי נבחרנו מן השמים להיות בצבאו של מלך המשיח ולהלחם תחת פיקודו את מלחמות ה' שיביאו את הגאולה השלימה. ולכן האחריות היא עצומה. אנו חייבים להשתחרר מהסגנון הגלוי, ולהתחיל לנהל את המלחמה בסגנון של אחרית הימים. חסידי חב"ד, שהם כולם שלוחי הרבי מלך המשיח, אינם יכולים להיות שייכים בימים גורליים אלו, לעניינים שאינם "משיח נטוי". הצלת עם ישראל לא תבוא עתה בדרכי הטבע

אנו מבינים שהדברים דלעיל עומדים מאחורי העלון שערכת זה עתה, ואשר מתפרסם בימים אלו ע"י סניפי חב"ד ברחבי אה"ק.

נזכרתי לאחרונה בעמידתי ביחידות אצל הרבי בשנת תשמ"ב, כשהרבי צעק מעומק לבו שמוכרחים לפרסם ברבים, שכל אזהרותיו לתוצאות הנוראות שיהיו ע"פ התורה מהסכמי השלום המדומים, אך מתממשים בפועל בעוונותינו הרבים. (ואם הם החלו להתממש כבר לפני כ-20 שנה, מה יש לומר היום?). וכמו"כ שמענו כולנו את השיחה של ש"פ שופטים תנש"א, שיש להודיע לכל עם ישראל אודות נביא הדור והוראותיו. ובכינוס השלוחים תשנ"ב אמר הרבי, שהעבודה היחידה שנשארה היא הבאת בשורת הגאולה וקבלת פני משיח צדקנו. ולכן השתדלתי לערוך עלון שבו יודגשו כל הפרטים האלו, ואשר בהפצתו יוכלו כל אחד ואחת מאתנו לקיים את הוראות הרבי, ולזרז את התגלותו הקרובה.

ב"ה שהעלון שיצא לאור באופן מהודר שגם מושך את העין, התקבל בשמחה רבה אצל השלוחים שיחיו, אשר מדווחים על ההתלהבות העצומה בה נקלט החומר אצל הקהל הרחב.

מה יש לכבוד הרב לומר לסיום?

אינני רוצה להשמע כ"נביא זעם", אבל כפי שהדברים נראים על פי הטבע, אנו עומדים בפני תקופה מאד לא קלה (בלשון המעטה) לתושבי ארץ הקודש. תקופה שלא ידענו כמותה עד היום, ואשר ההצלה ממנה תהיה רק בהתגלות מלכנו משיחנו.

בכל התקופות הקשות שעברנו עד היום, הרי מה שהרגיע את העם היו דברי הרבי המעודדים, והוראותיו הקדושות. והיום בעוונותינו הרבים לא שומעים את הרבי בגלוי, ולעם אין במה להחזיק ובמה להתעודד. ברור הדבר, שדברי הרבי מה"מ בשנות תנש"א-תשנ"ב היו גם כהקדמה לתקופה זו, ובשורת הגאולה שלו בשיחות אלו שהן האחרונות, לעת עתה, שזכינו לשמוע, היא היא זו שצריכה להפיח רוח של אמונה ותקוה בשעה קשה זו לעם ישראל.

לכן יש לעשות הכל שדברי הרבי יגיעו לכל בית בישראל, וכולם יקבלו על עצמם את מלכותו. וכבר הובטחנו ע"י הרבי בעצמו, שההכרתה שבהכרזת "יחי המלך" ע"י העם, תפעל את התגלות דוד מלכא משיחא ותביא את הגאולה השלימה.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.

שנוכל להגיע להסכם שלום אמיתי. . . על בסיס הנוסחה "שטחים תמורת שלום". זה הפתרון הטוב ביותר לאזור רווי אלימות זה. נכון, כשיהיה לנו פרטנר נצטרך לשלם מחיר כבד, כולל את מחיר ההתנחלויות. . . אך זה יהיה מחיר קטן בהרבה ממחירן של מלחמות נצח". ואם כך כותב "הצופה" מה יגידו אזובי הקיר? וכמו"כ מלאים השבועונים "החרדיים" במאמרים המצדיקים את המשך המשא ומתן והויתורים (אבל לא ב"קצב" המהיר של ברק...).

וכל זה הוא רק באשמתנו, שהפסקנו את המחאה ואת ההסברה על הסכנה הנוראה שמביאים הדיבורים עם הערבים, ואת פרסום ההלכה בשלחן ערוך או"ח שכת.

(ומה שהביאו מדברי הרבי לח"כ רחבעם זאבי, שעליו לפעול שארץ ישראל תהיה ארץ הקודש, האם יש בזה הוראה שלא למחות כנגד מסירת השטחים? פשוט דברי הבל! כי גם לדברי הכותב רק עכשיו בעקבות המהומות "התחדש" כביכול הענין שאין צורך למחות, וא"כ למה אמר זאת הרבי לגנדי בשנת תשנ"ב? ובדיוק באותה שנה מחה הרבי כל כך בתוקף בשיחה לח"כ קצב נגד האוטונומיה. ופשוט הדבר, שלח"כ גנדי לא צריך הרבי להורות להתנגד להסכמי השלום, כי זה כל מהותו והוא עושה זאת היטב, והרבי אמר לו מה שחסר אצלו, שהוא צריך לפעול (גם) שארץ ישראל תהיה ארץ הקודש. וח"ו לבנות על זה תיאוריה חדשה שהגיע הזמן להסתיר את מחאותיו של הרבי ואת ההלכה בשו"ע).

כמה מוזר, שההוראות הברורות והחד משמעיות של הרבי, אודות המחאה ופרסום דעת תורה נגד ויתור על "אף שעל", ואודות הפרסום של נביא הדור ובשורת הגאולה, מזה אין לומדים על המבצע ששלוחי הרבי ברחבי ארץ הקודש צריכים לעשות. ומהיכן לוקחים את ההוראות, מכמה מילים פרטיות שנאמרו לאדם פרטי. ממש לא יאומן כי יסופר. העיקר שלא למחות נגד הממשלה, ושלא לדבר על משיח – שני לאוים חדשים המוטלים על חסידי חב"ד.

וכבר מילתי אמורה כמה פעמים, שאם היו חסידי חב"ד נלחמים נגד הסכמי השלום באותו האופן שנלחמו על מלכותו של ביבי נתניהו, לא היתה שום ממשלה יכולה לבצע הסכמים אלו. ולכן עתה העת לצאת למלחמת חורמה נגד הממשלה, כל ממשלה שלא תהיה. וביחד עם זה לצאת למלחמת אור לפרסום נבואותיו ומלכותו של הרבי מלך המשיח, ולהביא בפני כל עם ישראל את בשורת הגאולה שלו.

הגאולה שהנה זה מלך המשיח בא ללחום מלחמות ה' ולהציל את עם ישראל. ושני ענינים אלו הם בעצם חד ממש, כי המחאה היא חלק ממלחמות ה', שחיילי בית דוד נלחמים ביחד עם מלך המשיח.

יש החוששים לצאת במחאות נגד הממשלה בזמן של ערב בחירות, כי זה נשמע כהתערבות בפוליטיקה, וכמסע שכנוע בעד מועמד האופוזיציה.

דוקא המצב שהצבעתי עליו לעיל, שאין היום שום דרך פוליטית המתאימה להוראת השו"ע בדבר הפסק מוחלט של המשא ומתן על הסכמי השלום, נותן בידינו את האפשרות לצאת במחאה לא רק נגד הממשלה המוסרת את ירושלים והר הבית, אלא כנגד כל הרעיון האוילי של "שטחים תמורת שלום".

עלינו להוכיח לציבור שהרבי הוא נביא הדור, ועד כמה הוא צדק באזהרותיו נגד הדרך של משא ומתן עם הערבים, שהתוצאה ממנה היא שפיכות דמים של יהודים באופן יום-יומי. כשנדבר בשם הרבי מה"מ נגד עצם העיקרון של ויתור על חלקי ארץ ישראל ועניני בטחון, יכנסו הדברים ללבם של בני ישראל, מבלי להאשים אותנו בהתערבות בבחירות. וביחד עם זה עלינו לפרסם את בשורת הגאולה, ולעודד את העם כי הגאולה קרובה לבוא, לא ממפלגה זו או אחרת כי אם מבורא העולם ומנהיגו.

היו דוקא כאלו שאמרו וכתבו לאחרונה, שכבר אין ענין לפרסם את סכנות הנפשות שבהסכמי השלום, כי "האירועים בשטחים כבר המחישו זאת לכל אחד ואחת" וכל עם ישראל כבר יודע ומבין זאת.

קראתי את הדברים כמובן, ונדהמת. שהרי ביחד עם זאת נאמר שם, שבישראל קוראים לקרבנות "קרבנות השלום" ושי"הודים שותקים ומאפשרים לממשלה להמשיך לפעול בכיוון זה שימסרו לערבים עוד שטחים, והם עוד משתעשעים בתקוות שוא שדוקא זה יביא לכך שיהיה יותר טוב ליהודים". וא"כ ברור, שהמסר הזה שהויתורים לערבים אינם מביאים שלום, עדיין לא נקלט כלל. ואדרבה, שטיפת המוח שעושה התקשורת גרמה לכך, שיהודים רבים בטוחים, שאם רק נוותר על ירושלים ועל הר הבית וכו' וכו', או אז יבוא שלום על ישראל ותפסק שפיכות הדמים.

רק לפני כחדש (יום ששי כ"ו מרחשון) התפרסם מאמר בעיתון "הצופה" תחת הכותרת "טעינו, אבל", ואני מעתיק את אחד הקטעים: "נכון לעכשיו אסור לנו לשוב לשלחן הדינונים עם עראפת, שכן הוא איננו הפרטנר, אך יום יבוא ויהיה לנו פרטנר. . . כדי

מדוע משחקים בסביבון בחג
 החנוכה? מה רומזות לנו
 האותיות שעל הסביבון, והאם
 זמן המשחק בסביבון הוא 'עת
 רצון'? למה צריך לפרסם את
 הנס באותיות שעל הסביבון
 ולא מסתפקים בשלטי חוצות
 ענקיים? ומה הקשר של
 משחק הסביבון למלך המשיח?
 • על כך ועוד במאמר מאלף
 אודות משחק הסביבון בחנוכה
 על פי ספרי החסידות

מאת:

הרב יצחק יהודה רוזן*

משחק הסביבון בחנוכה

אולם יש ששללו את המשחק בסביבון⁵
 כשנעשה במטרה להרוויח כסף או כל דבר
 אחר, ויש בזה חשש גזיל⁶ אלא אם כן מחזירים
 כולם זה לזה בגמר המשחק את כל מה
 שקיבלו.⁷

סביבון מעץ או מתכת

נהגו חסידים⁸ ואנשי מעשה רבים לשחק
 בסביבון העשוי מעץ, כמוכא בספר "בני
 יששכר"⁹ שמבאר שעיקר המנהג הוא דווקא
 בחתיכת עץ, ומביא על זה סמך וראיה מדברי

בזמן שבת המקדש היה קיים, כשנלחמו
 אבותינו עם היוונים, נהגו לשחק בסביבון.
 בספר "אוצר כל מנהגי ישורון" כתב⁴: "הטעם
 שאנו משחקים בגלגלן (סביבון) בימי החנוכה,
 כי גזרו שלא ללמוד תורה, כמו שאנו אומרים
 בעל הניסים "להשכיחם תורתך", ובזמן הזה
 למדו כולם בעל פה ובאגודה אחת, למען
 יזכירו איש את אחיו שלא ישכח את הדבר.
 ועל הגזירה שלא יתאספו במקום אחד
 אגודות אגודות, מצאו חכמים עצה נפלאה
 כזו, שעשו משחק דריידיל, להראות את
 אויביהם אם ימצאו, ששחקו במשחק הגלגלן
 ולא למדו, ובהמצאה כזאת יכלו ללמוד
 וללמד .. לכן נשאר לנו המשחק זכר לנס,
 שבעברו לא שכחו תורת ה' שעמדה לאבותינו
 ולנו".

נהגים שונים הונהגו בעם ישראל על
 ידי גדולי הדור ומנהיגיו. ידוע שבכל
 מנהג טמונים רזי רזין וסודות
 נפלאים ואין לשנות מהן¹, ו"מנהג ישראל
 תורה הוא"².

אחד המנהגים שנתקבל בתפוצות ישראל,
 הוא המשחק בסביבון העשוי מעץ שעליו
 חקוקות האותיות ג-ש-נ-ה או ג-פ-נ-ה,
 הסובבות את צדדיו של הסביבון. בביאור
 הטעם למנהג המשחק בסביבון (הדריידיל)
 נתפשטו פירושים שונים³, היו שהוסיפו
 בדברים על גודל מעלתו והשפעתו המרובה,
 והיו שסברו שאין לשחק בזה כלל, על כל זאת
 במאמר שלפנינו.

• • •

(4) סיי יט סעיף ד' בשם הספרים "תפארת צבי" ו"עבודת עבד", ועיין ב"אוצר דינים
 ומנהגים [אייזנשטיין] ערך חנוכה, ובלוח דבר בעתו (ה'תש"ס) עמי תעה כתב: "המשחק
 בסביבון נפוץ בין הילדים כדי לחנכם שיוזכרו ניסי ה' ביומא דפגרא.."
 (5) ובשו"ת חות יאיר, סיי קעו הובא בפת"ש, סיי תרע סעיף ב', שהר"ש הרע לו על
 הנהוג לשחק בימי חנוכה — ימים שנקבעו להודות ולהלל. וראה גם בה"ל, סימן תרע,
 סעיף ב' ד"ה ונהגין.
 (6) ראה התקנות בישראל [שציפינסקי] ח"ד עמי תכו — תקנות נגד המשחק בקוביא.
 (7) חנוכה [הרב צבי כהן] עמי יג פ"ב סעי' ד-ה.
 (8) כגון אדמו"רי בית ויזניץ, ראה קוני המנהגים והזמירות לבית ויזניץ, מנהגי
 חנוכה אות ח'.

(* מתוך שיעור שנמסר בימי החנוכה. ערך והכין לדפוס: מנחם זיגלבוים

(1) ראה דרשות חתם סופר חלק ב עמי רמט וז"ל: "דאין לשנות שום מנהג שנהגו
 אבותינו .. אלא הכל יהיה קיים, כמנהג אבותינו בידינו".

(2) תוד"ה נפסל; מנחות כ, ב. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס קפ. סתלי"ב סו"א. סתצ"ד
 סו"ט. ובלקו"ש חלק כ"ב עמוד 56 הערה 2. ועיין בספר התקנות בישראל [שציפינסקי] ח"ד
 בסופו בקוני המנהגים בישראל וכן בימנהגי ישראל [שפרבר] ח"א, פ"ב עמי כד ילכוהו
 וסמכותו של המנהגי ועי' גם בנספח יעל מנהג טעות'.
 (3) "כפי שראו גם בבית רבותינו נשיאנו, וכידוע שישנם כו"כ רמזים בנוגע
 ל"סביבון" וכל פרטיו" — "שערי המועדים [חנוכה] עמי שסג. וכן עיין בימנהגי ישראל
 תורה ח"ג עמי רטו (ה'ל) חנוכה סיי תרע, סעיף ה'".

הנביא יחזקאל¹⁰: "ואתה בן אדם קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה וכי ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף וכי וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד וגו'", בוא והתבונן בפנים מה שכתוב בפסוק¹¹: "ואת יהודה שלח לפניו גשנה..." אל יוסף, תרין משיחין, סמיכות גאולה לגאולה, הנה נעשה הוראה זו דווקא בעץ, כי האדם עץ השדה, וכבר ידוע לך שהם הוי"ה בגימטריא עץ, בכפל האותיות ביחודם, כידוע, הבן הדברים, עכ"ל.

אך בספרים "מנהגי חתם סופר" ו"ספרא רבה דישראל"¹², מובא כי מרן ה"חתם סופר" החזיק במנהג זה ושיחק באחד מלילות חנוכה בטרענדל (סביבון) מיוחד של כסף שהיה לו. ובספר "בן ביתי"¹³ כתב: שמנהג ישראל עם קדושים שמשחקים בימי החנוכה בסביבון "של מתכות או של עץ", הרי שלדעת ה"חתם סופר", אין הבדל בין סביבון מעץ או ממתכת.

רמזי האותיות של הסביבון

נ-ג-ה-ש, אלו אותן ארבע אותיות החקוקות על צידי הסביבון, נראות למראית עין כנוטריקון פשוט של המילים נס גדול היה שם. מטעם זה ישנם מאנשי ארץ ישראל שנהגו לחקוק האותיות נ-ג-ה-פ ראשי תיבות של: נס גדול היה פה, מפני שהנס היה בארץ ישראל¹⁴.

אולם המעיין בספרים הקדושים ימצא ביאורים ופירושים רבים שנכתבו על ידי גדולי החסידות וגדולי המקובלים, על האותיות וסודותיהן העמוקים, ורוב גדולי ישראל המשיכו לנהוג אף בארץ ישראל לשחק בסביבון החקוק עליו נ-ג-ה-ש.

בספר "צמח צדיק"¹⁵ מצא רמז למה שנהגו הנערים לשחק בחנוכה במה שקוראים דרעדיל (סביבון) וכותבין עליו ג' שני"ה, דאיתא בספרים הקודשים¹⁶, כי בחנוכה הוא גמר טוב מהשנה, כמו שנאמר¹⁷ "תשב אנוש

עד דכ"א" בגימטריה כ"ה, שהוא כ"ה בכסלו, ולכן כותבים ג-שני"ה שהוא ראשי תיבות גמר שנה, שאז הוא הגמר מהשנה וצריכים לשוב בתשובה שלימה שיהיה לטובה.

מספר הגה"ח הרב נתן אורטנר¹⁸ בספרו על בעל ה"בני יששכר"¹⁹, שבהיותו ילד, בעת ששה בבית המדרש של כ"ק האדמו"ר מהר"א מבעלזא, באחד מלילות חנוכה חיפש משמשו בקודש סביבון מעץ, שעליו חרוט ש ולא פ, בשביל האדמו"ר²⁰, כי מנהגו היה לשוב מספר פעמים בסביבון באחד מימי החנוכה. במקרה היה בכיסי סביבון כזה ומסרתיו למשמש. בשעה מאוחרת יותר, כאשר נכנס לקודש פנימה, אמר לו האדמו"ר: "היום שיחקתי בסביבון שלך, דע שה"בני יששכר" אומר שאם מסובבים למטה – מסתובב למעלה".

ומבואר ב"בני יששכר"²¹ שהאותיות

גשני"ה הם נגד ד' אומות – בבל, יוון, מדק, אדום, שכל אחת נלחמת עם ישראל באופן אחר, יש מהן לגוף ויש מהן לשכל ויש שהיו מתנגדים לכוח עליון, והארבע הן כנגד ארבע יסודות: דומם, צומח, חי, מדבר, וזה מרומז בראשי התיבות גשני"ה: גוף, שכל, נפש הכל.

רמז נוסף לאותיות אלו מובא בספר "אמרי פנחס"²²: "מה שנוהגים לרשום על הסביבון נגש"ה, אמר הרב מקוריץ שהוא מרמז על כל מצוות שהם בחנוכה, היינו הדלקה ואמירת הלל. והוא נ"ש – נרות שמונה, ה"ג – הלל גמור. וכן מביא הרה"ק מקומרנא בשם אביו²³ רמז דומה לזה, נ"ש – נר שמן, ה"ג – הלל גדול.

וב"אמרי נועם"²⁴ כתב רמז למנהגם של ישראל שמשחקין בחתיכת עץ הנרשם עליו אותיות – שנג"ה, יש לומר כי ידוע ה' אותיות מנצפ"ך נגד ה' מדות – חגתנ"ה (חסד, גבורה,

חנוכה" – אז הוא גמר כפרת עוון יעקב. וכן מובא בשערי המועדים חנוכה, עמ' קב.

(17) תהלים צ, ג.

(18) בעל שו"ת יד נתן ועוד, מדי"א לוד.

(19) מהרצ"א מדינוב ח"ב, פרק כ"א.

(20) וכן נהגו אדמו"רי בית ויזניץ שהאותיות החקוקות על הדרידיל יהיו גשני"ה.

ראה קונטי' המנהגים והזמירות לבית ויזניץ, מנהגי חנוכה אות ח'.

(21) מאמר בי' מחודשי כסלו – טבת אות כ"ה.

(22) לרבי פנחס מקוריץ, שער ד' ערך חנוכה אות רכ"ב.

(23) בספרו בן ביתי פרשת מקץ.

(24) חנוכה, ס"א.

(9) מאמר חודש כסלו-טבת, מאמר ב' אות כה, בהג"ה.

(10) יחזקאל לו, טז

(11) בראשית מו, חח

(12) חלק קונטרס המנהגים, פרק ה' אות ב' – ערך ימי אורה ושמחה, ומבוא מכת"י

הג"ר יצחק וויס.

(13) להרה"ק מקומרנא, פרשת מקץ.

(14) ראה אוצר טעמי המנהגים (גלבד) עמ' שלט, העי' לא בשם י"א.

(15) להרה"ק מנחם מענדל מוויניץ – חודש כסלו.

(16) בספר בני בנימין כתוב בשם צדיקים, כי מר"ח אלול עד חנוכה יד ה' פשוטה

לקבל שבים, אשר עדיין לא שבו בתשובה מאז הימים הנוראים, והארכה נמשכת עד "זאת

חנוכה" ויש לך רמז מן הכתוב (ישעיהו כז, ט): "בזאת יכופר עוון יעקב", היינו ב"זאת

דברי הרבי מה"מ אודות משחק הסביבון

ואת יהודה שלח גוי גשנה" – כידוע ש"גשנה" הם ד' האותיות האותיות שע"ג הסביבון (ר"ת נס גדול ה"י שם) כמנהג ישראל "תורה היא" כפי שראו גם בבית רבותינו נשיאנו, וכידוע שיש כמה וכמה רמזים בנוגע ל"סביבון" וכל פרטיו, מבואר בספרי "טעמי המנהגים".

(ספר ההתוועדויות תשמ"ז, כרך ב' עמוד 581)

"...כמנהג ישראל לעשות בימי החנוכה פעולות מיוחדות (בעניני היהדות) הקשורות עם ילדי ישראל – ולדוגמא: נתינת "מענות חנוכה", משחקים עם "סביבון", ובאיזהו מקומן – עורכים "הצגות" הקשורים עם סיפור פרשת ימי חנוכה, מתחפשים ל"חשמנאים" וכו'. וכידוע מנהג רבותינו נשיאנו שבא' מלילות חנוכה היו עורכים מסיבה עבור כל המשפחה, כולל הילדים וכו'".

(ספר ההתוועדויות תשמ"ב, כרך ב' עמוד 545)

תפארת, נצח, הוד) ואותיות פ"ך דמנצפ"ך הם נגד נצח והוד הנקראים שומרי הגבורות. כלומר, התיבות פ"ך (דמנצפ"ך) רמז לפח השמן, הנם כנגד מידות נצח, הוד, רמוזות באותיות הסביבון (נצח הוד שומרי גבורות). ובספר "דמשק אליעזר"²⁵ אמר: כידוע, נוהגים לשחק בסביבון זעיר שרשומות עליו האותיות גשנ"ה, ונראה שתיקנו כן לפירוסמי ניסא. ויש להבין, כלום לא עדיף היה לרשום מילים אלו בפירוש על שלטים גדולים ולתלותם בראש חוצות כדי לפרסם את הנס? – אלא על כרחך, שמוטב סביבון זעיר ואותיות בראשי תיבות ובלבד שיסתובב ויפעל, על פני שלט ענק – התלוי בקיפאון... וכשמסובבים ופועלים, מחולל השי"ת ניסים".

כללי המשחק

בכללי המשחק טמונים סודות עמוקים. בספר "מאיר עיני חכמים" מבואר²⁶ באריכות על המשחק כשמשחקים איתו בצירוף פרוטות כסף, כשנופל הסביבון באותיות ש' או נ' אז אין לוקחים ומרוויחים כלום, וכשנופל באותיות ג' או ה' אז מרוויחים ולוקחים מהקופה. כלומר, באות ג' מקבלים את כל הכסף (גאנץ – שלם) באות ה' מקבלים חצי מסכום הכסף (העלפט – חצי) באות נ' אינו זוכה במאומה (נישט – לא) באות ש' משלם לקופה (שטעל – לשים). ביאור סוד עמוק זה ידוע ליודעי ח"ן. עכ"ל.

הרה"ק מקומרנא²³ מבאר ענין זה כך: "לזה אמרתי כוונה מה שנוהגים אם יפול הדריידיל על אות נ' מוסיפים עוד מעות ולא באות ש', וכן אם יפול על אות ה' נוטלין חצי המעות ואם יפול על האות ג' נוטלין כל המעות, נראה לפי דברי אדוני אבי ומורי, שהדי אותיות הם ר"ת נר שמן הלל גדול, רוצה לומר, לפי שאנחנו מכוונים בהדלקת נר חנוכה להוריד שני יחודים ליחוד השלישי, לזה אנחנו נוהגים להוסיף מעות אם יפול הדריידיל על אות נ' שהוא ראשי תיבות נ"ר, כדי להוסיף ולהשלים ביחוד התחתון שאר ב' יחודים. ומה שאנחנו נוהגים אם יפול הדריידיל על האות ה' ליטול חצי מהמעות מה שיש שם, כי הלל (לבד – גדול) אין אנחנו אומרים בכל חודשי השנה אלא חצי הלל, לזה אין לוקחין אלא חצי מהמעות, ואם יפול

בישין וזהמת הנח"ש, וז"ל: "יבזה תבין מנהג אבותינו תורה הוא, אשר בימי החנוכה (אשר הוא חינוך לגאולה העתידה במהרה בימינו) משחקים הנערים בחתיכת עץ מרובעת ועליו בד' קצותיו חקוקין אותיות – גשנ"ה – בפירוד אות אחת לכל רוח, והעץ הזה מתגלגל על נקודת קוטב מרכז האמצעי, להורות שמלכויות הללו המרומזין בתיבת גשנ"ה כניל – המנגדים בפירודם בקצוות, הנה כולם סובבים על המרכז, הנקודה האמצעית – ישראל המאחדים הקצוות, על כן הקצוות סובבים על המרכז וכולם יתבטלו אל המרכז, ואז יהפוך אל עמים שפה ברורה יחד לקרוא בשם הוי"ה, ואז תתבטל לגמרי וזהמת נח"ש בגימטריה גשנ"ה – אז הוי"ה מלך, הוי"ה מלך, הוי"ה ימלך (בגימטריה כניל); וזה יהיה בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמנ". עכ"ל.

דברים כיוצא בהן כתב ה"נחלת יעקב" (נר חדש) שמובא בשם חכמי אמת שהשם גדשנא-ל בכוחו לגרש ולהבריח מחשבות והרהורים רעים, ומביא סמך לזה ששמע בשם חכמי אמת צדיקים שמצאו בכך ראשי תיבות: גיי (לך) די (ה – אל) שייגעץ (נוכרי) נאָך (אחרי) אנט-לויף (רוץ). וכדי לרמוז לנערים צעירי הצאן שישנו שם כזה, שעל ידו יתפרדו כל מחשבות רעות, וכדי שיהא חקוק בזכרונם עושים ממנו משחק ונוטלים עץ מרובע כמין מגדל ... וזה יש גם לרמוז פסוק 30 "מגדל ישועות מלכו ועושה חסד למשיחיו", דבימי חנוכה מתנוצץ האור של מלך המשיח, אבל אחר החנוכה חולף והולך לו, על כן כשמסובבים בדריידיל שנראה כמו מגדל, אז

הדריידיל על אות ג' שמראה שעתה בימי החנוכה אנחנו גומרים את הלל הגדול כולו, לזה נוטלים כל המעות מה שיש.

ובעל ה"שפע חיים"²⁷ הסביר את הרמז בזה שבאות ג' מצליח ובאות ש' מפסיד, "דכל הענין שמשחקים בסביבון שכתוב עליו גשנ"ה, דאיתא מהאר"י הקדוש ז"ל שיגשנה" הוא קליפת נוגה, שהיא הקליפה שמעורבות בה טוב ורע, ועל ידי זה אנחנו כסביבון הזה, שפעם נופל לגורלו אות ג' ומצליח, ואחר כך נופל לו אות ש' ומפסיד כל מה שהרוויח.

נגה"ש

בגימטריה משיח

הרב הקדוש רבי רפאל מברשיד אמר²⁸: "כמו שיש שבעים פנים לתורה כמו כן יש שבעים פנים למנהגים, וחז"ל אומרים שכל הניסים באים מהיכלו של משיח צדקנו, וגם בימי החנוכה יורד האור השופע של משיח, ונתן רמז לזה באותיות החרוטות של הדריידיל נגה"ש – שהן בגימטריה משיח (358).

כעין זה מצינו בספר "יכהן פאר"²⁹ שכאשר אמר רבי בונם מפשיסחא נח"ש ינח"ש שני משיחין, הבין את הסוד של משחק הדריידיל, כי נגה"ש בגימטריה משיח – שחנכה הכנה וסיבוב לכוח המשיח. ה"בני יששכר" כותב בספרו²¹ שעל ידי המשחק יכולים לבטל הרבה פגעים ומרעין

28) מתלמידיו של הרה"ק רבי פנחס מקוריץ

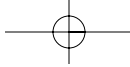
29) בשם הרה"ק מקאצק שאמר להרה"ק מאלכנסדר.

30) תהלים יח, נא.

25) פרק ח' עמי קכ.

26) שער יח פרק ב.

27) האדמו"ר מצאנו קלויזנבורג – לקט שושנים, שפע חיים לחנוכה שנת תשמ"ח.

הקדוש רבי יצחק מנסכיו היה משחק בו עם ילד שנתגדל בביתו, וכן כתב הרב הקדוש מקומרנא בספרו²³ שראה כמה פעמים בימי נעוריו אצל אביו זיע"א, שיום אחד מימי החנוכה היה משחק בדריידיל, אך אחר כך לא היה משחק, ולא שמע מעולם כוונתו בזה.

ופעם שיחק בעל ה"אמרי נועם" עם בנו הרה"ק בעל "עטרת יהושע" בדריידיל, ובכל פעם אמר האמרי-נועם: "יעצט וועל איך געווינען" (כעת אני אזכה) – וכך היה. והנה ראה ה"עטרת יהושע" שהוא עומד לזכות, ומיד ראה לפניו אביו הק' החוויר, כשהבין שאין הדבר פשוט כל עיקר, הגיב, נו שאבא ירוויח. השיב האמרי-נועם: "עס איז פאַרפּאַלן" (זה כבר אבוד) – ובאותה שנה עלתה נשמתו לגנזי מרומים...³⁹

נה"פ בגימטריה "מנחם"

הרב הקדוש רבי ישראל מרוזין נכנס פעם ב"זאת חנוכה" לקלוזי ומצא חבורת חסידים משחקים בדריידיל, ואמר להם: "שחקו היום, שחקו היום בדריידיל, כי מה שמרוויחים בשאר ימי חנוכה עדיין אינו מובטח שישאר בידו, אבל מה שמרוויחים בזאת חנוכה, קשה לאבד ושישאר אצלו".

נסיים שוב בדברי ה"נחלת יעקב" על הפסוק "מגדיל ישועות מלכו ועושה חסד למשיחו", אשר בימי חג החנוכה מתנוצץ האור של מלך המשיח, אבל אחר החנוכה חולף והולך לו, על כן כשמסובבים בדריידיל שנראה כמו מגדל, אז העת והזמן לבקש מאת השם יתברך, שיגדיל ישועות מלכו חסד למשיחו – ויעשה חסד עם משיח בן דוד הסובל בעוונותינו הרבים, שיהיה "לדוד ולזרעו עד עולם".

ויה"ר שנוכה במהרה להתגלותו השלמה של משיח צדקנו, שימנחם שמו בגימטריה נ.ג.ה.פ. (138)

המצוות בכל המצבים בריש גלי, ולא בהיחבא וכנ"ל".

בספר "התודעה"³⁵ כותב שהטעם שהורגלו ילדי ישראל לשחק בזה אף הוא מענין חנוכה, כיוון שהפרוטה מצויה בכיסם, ממתנות הוריהם, וכיוון שהדלקת נר חנוכה גורמת מעט לביטול תורה בלילי טבת הארוכים – אומרים להם לתינוקות: הינפשו היום ובלו שעויתכם בחזוה, ובלבד שתיכנסו לאחר ימי החנוכה לעול של תורה ומצוות, ואף עתה בשעת משחקיכם, אל תשכחו בנסים ונפלאות שעשה השם יתברך עמנו ברוב טובו ובחסדו הגדול – וחורתים על סביבוניהם את האותיות גשנ"ה (או בארץ ישראל גה"פ) והכל שלא יסירו דעתם מן הנס הזה אפילו בשעת משחקיהם.

ובספר "שפע חיים"³⁶ מובא שמשחק הדריידיל מורה על מידת הביטחון להתחזק באמונה בהש"ת, כי כמו שבמשחק הזה מי חכם ויודע לכוון מראש איך יפול דבר עם על אות ג' לרווח או על אות ש' להפסד, כך באופן זה הם כל קורות חייו של אדם ששום דבר אינו בידו, ורוב חכמתו לא יועיל לו, כי רק מסבב קצת ועושה פעולה בידו, והשאר נגמר ומסתיים והולך בידי שמים. ועליו רק להיות יושב ומצפה לראות איך יפול הדבר מאת ה'. יש הרואים בסביבון סמל לייחודו ההיסטורי של עם ישראל: כשם שהסביבון מסתובב על רגלו האחת, נופל ושוב קם ומסתובב, כך גורלו של עם ישראל במשך גלותו: הסתובב לו בין מדינה למדינה: השפילהו, דיכאוהו, ואף ניסו להשמידו, אך לאחר כל נפילה או שואה חלה התחזקות³⁷.

גדולי ישראל במשחקים

אף שמצינו בכמה ספרים שמציינים את המנהג, מביאים שהנערים נהגו לשחק במשחק זה, ראינו שגדולי ישראל, ובמיוחד גדולי ומאורי החסידות תלמידי הבעש"ט נהגו כן, כמובא בספר "זכרון טוב"³⁸ שהרב

העת והזמן לבקש מאת השם יתברך, שיגדיל ישועות מלכו חסד למשיחו – ויעשה חסד עם משיח בן דוד הסובל בעוונותינו הרבים, שיהיה "לדוד ולזרעו עד עולם", שנוכה במהרה להתגלות השלימה.

רמזי הסביבון

ידועים הביאורים בספרי תלמידי הבעש"ט, שהנס בחנוכה היה בשינוי הטבע³¹ – הקב"ה שינה מדרכי העולם הטבעי ובני ישראל ניצחו אף בהיותם מעטים נגד רבים. לאור זה מובא ב"ספר טעמים" טעם המשחק בסביבון, כי הסביבון אינו יכול לעמוד על פי דרך הטבע, לרמז בזה שנתהפכו דרכי הטבע וניתנו רבים ביד מעטים, גיבורים ביד חלשים, זדים רשעים עוקרי תורת ה' נמסרו לידם של החשמונאים.

בספר "טעמי המנהגים"³² עוד טעם שמשחקים בדריידיל בחנוכה דווקא, ואילו בפורים משחקים ברעשן, כי בחנוכה לא היתה התעוררות מלמטה אלא מלמעלה, כי לא עשו תשובה כהוון, רק השי"ת ברחמיו ריחם על ישראל, לכן משחקין בדרעדיל ואוחזין אותו מלמעלה. ובפורים גזרו צום, ושק ואפר הוצע לרבים, והיתה התעוררות מלמטה, על כן אוחזים אותו מלמטה³³.

בעל "מאיר עיני חכמים"²⁶ כתב: "ולפיכך בגשמי נתפשט המנהג שמשבין ומגלגלין ב"דריידיל" שנרשם עליו אותיות גשנ"ה כמשל, לרמז כי הוא גלגל החוזר ומסבב בעולם, וכל אחד ואחד כפי יכולתו ועבודתו כפי שיזכה על ידי עבודתו, ויטול חלקו, או להיפוך ח"ו כי צדיקים ילכו בם ופושעים וכו'.

רמז נוסף מביא בעל ה"שפע חיים"³⁴, שלכן נהגו לשחק בדריידיל, כי בזמן היוונים אלה שלא היו במדריגה למסור נפשם שמרו את המצוות בסתר, וכשהיו מתאספים בשבת או לברית מילה וכדומה, היו משחקים כדי להטעות את היוונים, ולזה משחקים היו, להראות שלא זו הדרך, ועיקר ימי חנוכה מיוסדים להראות שחייבים להתחזק בכל

בעצמו עשה מעצמו הריב עם השונא – (אזור אליהו לחנוכה).

34 האדמו"ר מצאנו קלויזנבורג, שפע חיים, יהי אור, בענין סעודת חנוכה, אות ה', שנת תשמ"ה.

35 חודש כסלו עמ' קצא [מהדורת תשמ"ה].

36 יהי אור, נר ד', שנת תשמ"ב עמ' נב.

37 מעגלי החיים [מויעדים] עמ' 145.

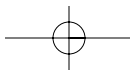
38 חלק א' דף יח.

39 נר ישראל, ח"ב ערך חנוכה.

31 שלכן מספר ימי החג הם שמונה (מספר המורה על ילמעלה מן הטבעי) ראה בהרחבה שערי המועדים [חנוכה] עמ' צא.

32 עיני חנוכה, אות תתי"ט, מביא בשם הקרבן עני.

33 ובקונטרס אחרון (אות ח) מציין על זה, שלזה החילוק שבנוסח "ועל הניסים" בחנוכה נאמר: "ירבת את ריבם, דנת את דינם, נקמת את נקמתם", ובברכה שלאחר קריאת המגילה נאמר: "הרב את ריבנו, הן את דיננו, והנוקם את נקמתנו". לפי שבפורים היה הנס על ידי תפילת ישראל ועל ידי התעניות, והיתה התעוררות דלתתא, לכן שייך לומר "הרב את ריבנו", אבל גבי חנוכה, לא מצינו שום התעוררות דלתתא כלל, רק הקב"ה בעצמו נתן בלב הגיבורים שנלחמו ביוונים וניצחום, לכן נאמר "ירבת את ריבם" שהקב"ה

סודו של ה'טזנל' האירופאי...

דיווח מפורט מהנעשה ב"קונגרס משיח האירופאי הראשון" שנערך בלונדון בארבעת הימים "ז-כ" כסלו, כינוס שלוחים ואנ"ש שהיה רצוף התוועדויות הסידותיות ובסופו החלטות טובות לשיתוף פעולה בין כל העוסקים בהפצת בשורת הגאולה

מאת: שמואל ב"ן

החיצונית משווה לו רושם של איש "שקט", וגם כאשר הוא לא מניח לרגע את שפופרת הטלפון מידו ואנ"ש המקומיים מצטופפים סביבו לקבלת הוראות אחרונות, נעשים הדברים במתינות ובדייקנות. זהו השליח הרב **חיים יצחק כהן**, שרק לפני חודשיים העביר את המרכז שבאחריותו למשכנו הנוכחי, וכבר נטל על עצמו את אירוח הקונגרס האירופאי הראשון בנושא גאולה ומשיח. לא נתנו לרושם הזה להטעות אותנו, והימים הבאים הוכיחו שצדקנו.

במהלך ימים אלו הצלחנו לעמוד מעט על טיבו של הרב כהן, שליח הרבי מלך המשיח בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, וגם ראינו תמונות המתעדות את הפעילות השוטפת במקום, כמו גם את ההשקעה הרבה בהפיכתו למרכז מכובד ונאה. לא בכדי קראנו לו כאן "אחראי", שכן רק האחראיות עליו. **"בעל-הבית יש כאן רק אחד: הרבי"**, כך הוא אומר ומבקש שנדגיש זאת (הנה, הדגשנו). במרוצת הזמן למדנו שגם באחריות הרבי "שותף כבד". חלק גדול מההכנסות הכספיות מקורו ב... חובות (ולו ידעתם כמה עלה לו הקונגרס הנוכחי...), אבל "החשבון הפשוט" של הרב כהן אומר שאי-אפשר אחרת וכי "הרבי לא נשאר בעל חוב".

ראשוני שהיה אפשרי רק עד בואנו הנה: באחת מפינות האולם יושבת צפופה קבוצה של אברכים ובחורי ישיבה, לבושים מעיד שהינם מיחסידי פולין, מקיפים כמה מסכים עליהם מוקרנים קטעי וידאו מבית-חינו. על הקיר המזרחי קבועים שלטים ובהם ציטוטי שיחות מבשורת הגאולה, לצד תרגומם לשפת המדינה, ואילו על הקיר הצפוני שלטים המברכים את באי הקונגרס, שלוחים ואנ"ש, בברכת "ברוכים הבאים". מן העבר השני ספרייה גדולה, ובה הכל מכלל, מספרי נגלה וחסידות ועד ספרים המתמקדים בענייני גאולה ומשיח. בצד המערבי, מאחורי וילון שקוף למחצה, האגף ה"גשמי": כאן מאוחסן הציוד העתיד לכלכל את באי המקום באכילה ושתייה.

לא רחוק משם, קבוצה של בעלי-בתיים מקומיים יושבים ולומדים בצוותא. הצצה בספרים שלפניהם מגלה שהם בחרו את המקום בכדי ללמוד את שיעור "הדף היומי". וודאי שיש דברים בגו, אם מכל הישטיבלד' המקומיים, וכאלו לא חסרים, נבחר דווקא 'בית משיח' – כפי שקוראים באי-המקום למרכז החדש – לשמש אכסניה ללימוד גם ובתוך כל ההמולה לא קשה לזהות גם את האיש האחראי על המקום. התנהגותו

יום חמישי בערב, י"ז כסלו, אחרי נסיעה של 5 שעות – כולל מעברתת קרקעי מתחת לפני המים במנהרה המחברת את בריטניה עם צרפת ואירופה (על מנהרה זו ראו בהמשך) – הגענו ברכב לשכונת סטמפורד-היל בלונדון, שכונה שרחובותיה צרים ובתיה אינם בנויים לגובה. אם היו בינינו כאלו שהנסיעה בין רחובות השכונה גרמה להם לחשוב שהנה הם מגיעים ל"כינוס צנוע" שיערך על "אש נמוכה" בחסות סניף חב"די שכונתי הפועל ב"סגנון בריטי", הרי שהם בוודאי שינו מהרה את דעתם, כאשר נכנס הרכב לרחוב מסחרי ועצר ליד הכתובת שקיבלנו: שלט ארוך, קבוע לאורכן של מה שנראה כשתי חנויות גדולות שחוברו, משך את העין בחשכת הערב: הכיתוב שבו, מואר בזרקורים, מפרסם בהבלטה את בשורת הגאולה – כולל הכרזת "יחי אדוננו" – ומודיע שבמקום פועל מרכז חב"די הנושא את השם **"בית מנחם – חי סנטר"**.

כשנכנסים פנימה, לתוך האולם גדול, מגלים שבמקום כבר נמצאים חסידים ואנשי מעשה שהגיעו מקרוב ומרחוק לקראת "קונגרס משיח האירופאי הראשון". גם אחרי סקירה מהירה נמחק לחלוטין אותו רושם

חלק מהקהל בעת נאומו של הרב חיים יצחק כהן

את כל אולם התפילה, כאשר כולם שרים כאחד בניגון הידוע: "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד".

אחרי התפילה שוב שירה וריקודים, כאשר החברה מצרפת, ובראשם השליח הרב **זוד תורג'מן**, מנצחים על המלאכה. רוקדים ורוקדים ולא מתעייפים. במרוצת הזמן למדתי שאצל הצרפתים גם המנוחה נעשית בריקוד. עד שיערכו השולחנות לקראת סעודת השבת והחג, וגם עד שתחלוף השעה השביעית בה לא מקדשים, יש זמן ללימוד ושיחה בעניינים שהזמן גרמא.

אני"ש המקומיים נפנים לבתיהם, מתוך כוונה לשוב לאחר הסעודה עם בני משפחותיהם. במקום נשארים רק האורחים וכמה משפחות של מקומיים. הרב **שלום זובער ליברוב** מפאריז קורא ומלמד ברבים את נוסח מברקו של הרבי שליט"א לקראת חג הגאולה בייט כסלו תשנ"ב, ובכך נפתחת סעודת שבת בהתוועדות גדולה, שכבר בתחילתה נכנסת להילוך גבוה כאשר הרב **ראובן מטוסוב**, מהשלוחים בלשכת ליובאוויטש בפאריז, נוטל לעצמו את תפקיד "שר המשקים" ומודיע בשער בת רבים שכשם שאת שיחת חיי אלול תשמי"ט פתח הרבי בהודעה ש"ימים אלו הם זמן של התוועדות חסידיות להיותם בתוך שבעת ימי המשתה של שמחת הנישואין דכ"ק מו"ח אדמו"ר ביי"ג אלול, ולפני זה יום הנישואין של אביו אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ביי"א אלול", כן גם אנו חוגגים עתה בראש ובראשונה את השבע

לארוחת בוקר שעד מהרה הופכת למיני-התוועדות, לזמן קצר בלבד, שכן השבת נכנסת כאן בשלוש-וחצי ובינתיים צריך להספיק לעסוק ב"מבצעים". ערב י"ט כסלו היום!

ל"מבצעים" הצטרפנו לטנק המקומי, יועץ גדול המקושט בכל ההכרזות העכשוויות ומצוייד במערכת רמקולים המשמיעה נעימות חב"דיות. מכיוון שהמארחים עסוקים באירגון הסידורים האחרונים לקראת שבת, נטלו האורחים את הפיקוד על הטנק. אלא שנהיגה כאן אינה דבר של מה בכך לאירופאים מן השורה, שכן למי שלא ידע, באנגליה ההגה הוא בצד ימין והנסיעה היא בצד שמאל של הכביש. עם זאת, הרב **חיים יונה איידלמן** מפאריז התנדב להיות הנהג והוא עשה זאת בהצלחה, בהובילו אותנו אל שאונה של עיר. לכאן, אל השולחן שהוצא מן הטנק, נקראו מניחי התפילין שעשו זאת בשמחה בריש גלי. רבים מן העוברים ושבים היו יהודים חרדים, וגם הם פונים אל העומדים ליד הטנק, המזכים אותם בשמיעת "סיומים" על הספרים 'היום יום' ו'יתניא', כהכנה לקראת התחלת לימודם בשנה החסידית הבאה עלינו לטובה.

כשחזרנו הספקנו עוד לטבול במקווה ומשם להגיע ישר לתפילת מנחה של ערב שבת ב'בית משיח'. אחרי התפילה לימוד ב'דבר מלכות' השבועי ובתפילת קבלת שבת – כמנהג ליובאוויטש בבית מדרשו של כ"ק אדמו"ר שליט"א – נערך מעגל ענק שהקיף

כל זה התברר כאמור רק בהמשך. כעת, כשרק הגענו למקום והחלה סידרת ה"שלוש עליכם" עם כל המי ומי, כבר מתחילה ההתוועדות הראשונה הפותחת את הקונגרס.

בסמוך אלי יושב הרב **יצחק מרלה**, השליח ברמלה (לא, אין כאן טעות: אותיות שמו בשינוי הסדר הן שם העיר בארץ-הקודש בה הוא מכהן כשליח הרבי להפצת בשורת הגאולה). הוא הגיע במיוחד לשם הכינוס הנוכחי, אך בעבר כבר ביקר כאן כמה פעמים וממנו אני שומע פרטים ראשונים על מה שעתידי לקרות בימים הבאים.

בשעה רבע לשתים-עשרה לפי השעון המקומי מתארגנת תפילת ערבית המתואמת עם התפילה ב-770, רבע לשבע שעון ניו-יורק, באמצעות האתר המיוחד באינטרנט. בסיום ההתוועדות לוקח אותנו הרב כהן לאחת ממשפחות אני"ש, אצלה זכינו להתארח ללינה במשך 3 לילות. הרב כהן (שמבקש שנקרא לו רק "חיים יצחק") מפקיד בידינו את תוכנית הקונגרס שאליה מצורפת גם מפת האיזור. הרחובות, הדרך ל'בית משיח', מקוואות הטהרה שבאיזור, שרק לא נלך לאיבוד... סוף כל סוף, אנחנו באנגליה וכאן הכל מסודר...

וּם שישי, ח"י כסלו. לתפילת שחרית הגיעה קבוצה גדולה של משתתפים נוספים בקונגרס משיח, בתוכם קבוצה שהגיע מאוברוויליע שבפאריז, צרפת. במקום גם נציגים ממדינות אירופאיות נוספות, כמו איטליה, בלגיה ועוד. אחרי התפילה יושבים

חגיגת ואחריה סעודת שבת שהיא למעשה התוועדות גדולה עד לתפילת מנחה. בהתוועדות משתתפים לא רק האורחים, אלא אף רבים מבני הקהילה החב"דית בסטמפורד-היל. הרב **שמעון נימני**, מעמודי התווך של 'בית משיח', דואג שההרחבה הגשמית לא תאפיל על ההרחבה הרוחנית, והוא לא מפסיק לדרוש שלא להרפות לרגע ממטרת השליחות: קונגרס משיח.

הרב **זוד נחשון**, מנכ"ל נייודת חב"ד שנקרא לבוא במיוחד מארץ-הקודש כדי לסייע להצלחת הקונגרס, נענה לדרישה. הוא מספר שלא הצליח להגיע הנה, ללונדון, ישירות במטוס, והוצרך לעשות דרכו מפאריז ברכבת. לדבריו, רק בעת הנסיעה ביטולני (מנהרה) המחבר בין צרפת ללונדון, הבין את משמעות נסיעתו: בהפטר הפרשה מופיע הפסוק 'וגלות החל הזה גוי עד צרפת גוי ועלו מושיעים גוי', ממנו לימד אותנו הרבי שליט"א שבשורת הגאולה קשורה במיוחד למדינת צרפת. עד לאותה תקופה בה דיבר הרבי בעניין הזה, לא הייתה אנגליה קשורה בקשר יבשתי עם צרפת, אלא שאז הוחלט על כריית מנהרה תת-ימית בין שתי המדינות, מנהרה הנקראת – הן באנגלית והן בצרפתית – בשם 'טולני'. ההוראה מזה, אומר הרב נחשון, שיש להמשיך את כל העוז והכוח הצרפתי, ולהביא את "פרצת, 770, בית משיח" גם ללונדון, ולהפיץ את בשורת הגאולה בכל התוקף.

אחרי תפילת מנחה – לפני התיבה, בניגון יום-טוב, עבר הרב **שמואל דהאן** – נמשכה ההתוועדות עד למוצאי שבת. מאחר וזהו ראש השנה לחסידות, שרו את כל ניגוני רבותינו נשיאינו, כנהוג ברי"ה, עד ל"שירה העשירית", שירים הקשורים למלך המשיח, כאשר ה'קאד' המיוחד הוא בשיר 'והוא גואלנו', כפי המושר מידי יום ב-770. מתוך ניגונים חסידיים ומאמר חסידות של הרבי בעל-פה, עליו חזר בנעימה ובטוב-טעם הרב **בנימין גאנזבורג**, שליח באובעררויליע צרפת.

בהזדמנות זו נזכיר שלקבוצת השלוחים משם הצטרפו כמה "מקורבים" (כך קוראים להם, אף שלמען האמת יש לקוראם "מקורבים"), שכן הם באופן האמונה הפשוטה שלהם ברבי ובהתגלותו הם פועלים על כולם) שעצם השתתפותם בקונגרס פעלה עליהם רבות והם הכריזו על החלטות טובות. בראשם עמד התמים **יוסף תורג'מן**, שהנחה אותם במשך כל מהלך הקונגרס.

עם צאת השבת החלו ההכנות הקדחתניות לקראת ההתוועדות הגדולה שתהיה הערב, בהשתתפות 'עולם' גדול.

הרב שמואל קראוס נואם בקונגרס

במלרע, בהברה צרפתית)...". מיד אח"כ השירה סוחפת את כולם בשיר של הרבי שליט"א: "לה-לה-לה... האדרת והאמונה לחי עולמים..."

סעודת שבת הסתיימה, אך ההתוועדות עדיין בוערת. אחד האורחים שהגיע במיוחד מארץ-הקודש בכדי להשתתף בקונגרס משיח הוא הרב **שמעון פיזם** מהקריות. בשבת-אחים, עד השעות הקטנות, יושבים ומלבנים סוגיות העומדות על הפרק. תודות לאחד מאנשי המקומיים, הרב **גבריאל שפיצר**, הנושא הנבחר הוא "אהבת ישראל ואחדות החסידים". אחרי שעות של התוועדות מגיעים למסקנה ברורה ובלתי נמנעת: יש לעשות הכל בכדי לפעול בכיוון הזה, כמובן מבלי לנטות אפילו כהוא-זה מן הקו של הרבי בכל הקשור להפצת בשורת הגאולה.

קרוב לארבע לפנות בוקר הסתיימה ההתוועדות. אלה מהאורחים שמפני נוחותם העדיפו להישאר ללון ב'בית משיח' – סוף כל סוף, עוד שעות ספורות תפילת שחרית ובמילא צריך לחזור הנה... – זוכים ללמוד מהרב חיים יצחק כהן פרק בהלכות עסקנות, כשהוא נשאר לעסוק לבדו בהכנת המקום לתפילה של מחר. אמנם מחר יבוא הגוי ויעזור, אך יש דברים, כמו סידור הספרים והשיחות, שהרב כהן חושב שהוא חייב לעשות בעצמו. מאחר ומדובר בבשר-ודם ולא במלאך, נגלה סוד ונאמר שבלילה זה ראו אותו תופס תנומה על השטיח למשך שעה. בימים הבאים – גם את זה לא ראו...

גם תפילת שחרית נערכת במתכונת

ברכות מחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בי"ד כסלו. לא די לו בכך, והוא עובר לדרוש על תוכנו של השיעור היומי בשיעור התניא של י"ט כסלו. כידוע, הימורה שיעור" פותח בדף השער וההסכמות, אך לר' ראובן ברור שאנו, חסידי הדור השביעי, צריכים לפתוח את הלימוד עוד קודם לדף השער, ב"פתח דבר" של הרבי שליט"א, והוא מציין שבמהדורות-הכיס של הספר חתום ה"פתח דבר" בתאריך: **מוצאי ש"ק יד בכסלו ה'תשי"ד...**

כעבור זמן לא רב מגיעים בחזרה המתפללים המקומיים, ועוד אורחים, מחסידי חב"ד ומחוגים אחרים, שחפצו להשתתף ב"סטורעמידקע התוועדות" של י"ט כסלו שלאחרי "סטורעמידקע קבלת-שבת" (כדברי הרבי בשנת תשד"מ). בהמשך מגיעה גם קבוצה גדולה של תמימים הלומדים בישיבה המקומית, שאף הם בחרו להם כמקום התוועדות את 'בית משיח'.

אמנם השבת הרשמית שזכתה לשם "שבת של צרפת" היא השבת הבאה, בפרשת וישב, על-שם השיחה הידועה בתשנ"ב, אלא שיחה הנ"ל באה בהמשך לאיזכור גלות צרפת בהפטר פרשתנו, וישלח. בהתאם לזאת – אחד הנציגים ממדינת "פרצת" נושא דברים בשפת "770". רבים מבין השומעים, אף שאינם בקיאים ב'פרנצזישי', מגלים שלפחות רוב השיחה מובנת להם. סוף כל סוף, כמעט בכל משפט יש שתיים-שלוש מילים מתוך הלקסיקון המוכר: "לה-גאולה, לה-משיח, לה-רבי שליט"א, לה-התגלות, לה-תיכף-ומיד-ממש, לה-סבן-סבנטי (=הקריאה

הרב זושא זילברשטיין

הרב שמשון פיזם

הרב דוד פרטוש

הרב דוד נחשון

הרב שלום ליברוב

הרב שלום דוברגער קלמנסון

הרב ראובן מטוסוב

הרב דניאל קאהן

ומספר להם שמדובר במדען בעל שם עולמי, שבעברו היה אתאיסט וכעת הוא מהעומדים בראש הפעילות למען יהודים שומרי מצוות יוצאי רוסיה. "מה זה אתאיסט?" שואל הסאטמרי, ואחרי שאני מוודא ששאלתו רצינית אני עונה: "שלא תדע, אלה אנשים שלא מאמינים בכלום". תגובתו: "פשש... תראו אותו היום, אמתיער ליובאוויטשיער חסיד, אתה בטוח שהוא לא רופא לב? ממש רואים שהדברים שלו יוצאים מהלבו!... בסיום הקלחת קם הפרופ' ברנובר ומציע לקהל לחזור אחרי 3 פעמים על קריאת הקודש "יחי אדוננו". אני מגניב מבט ורואה ששפתי הסאטמרי רוחשות...

שרים "פדה בשלום" ואל דוכן הנואמים מוזמן הרב **דניאל חיים כהן**, מאנ"ש בלונדון, מהידידים הוותיקים של 'בית משיח' ולאחרונה גם ממוסרי השיעורים ב'דבר מלכות' ומשמש כמשפיע למתפללים. נאומו, בשפה האנגלית, מתרכז בחינניות האמונה בדורנו, דור השביעי. אחריו תורו של הרב **זושא זילברשטיין**, שליח הרבי במונטריאול, קנדה. הרב זילברשטיין ידוע כבעל כשרון רטורי והוא הוזמן במיוחד לקונגרס כדי

יצאתי החוצה כדי לראות מה קורה שם, ופגשתי קבוצה גדולה של חסידים מקומיים הצופים בדברים מבחוץ, על המסך. ביניהם גם אחד, חסיד סאטמרי, אותו פגשתי בבוקר במקווה והזמנתי לבוא. בבוקר אמר לי שלא יוכל לבא, שכן כאן, בלונדון, גם בסאטמרי עורכים מלוה-מלכה לכבוד "י"ט כסלו. הסיבה: גם הם מה"צאצאים"... כעת אני רואה שבסופו של דבר החליט שכן לבא, והוא מצדו ממהר להסביר לי שרק "עבר כאן במקרה" והחליט להישאר. ה"מקרה" הזה, הנקרא אצלנו השגחה-פרטית, זימן לכאן עוד רבים, שעדיין לא נוח להם להיכנס פנימה והם משתתפים מבחוץ דרך מסך הווידאו. גם התקדמות.

על הסאטמרי ניכר שדבריו של הפרופ' ברנובר עושים רושם רב. בעיקר הוא מתפעל מהעובדה שכל פעם שהפרופ' ברנובר מזכיר את הרבי, הרי זה בתואר "הרבי מלך המשיח שליט"א". בכל פעם שברנובר אומר זאת, הסאטמרי מהנהן בראשו (לחיוב), שלא תהיינה לכם ספקות. "מי זה שמדבר?" הוא שואל, ואחד העומדים לידו אומר שזהו "פרופסור לענייני לב". אני מנסה לתקן

התוועדות הגדולה והמרכזית של הקונגרס נקבעה לשעה שמונה. לפי מיטב ה"מסורת האנגלית", בשעה שמונה וחמישה כבר ישובים רבים מבני המקום ליד השולחנות וסועדים את לבם, אחרי שנטלו ידיהם לסעודת מלוה-מלכה חגיגית. לא כולם "אנגלים", ויש כאלה המעדיפים להגיע גם בשמונה וחצי. אלו עוד מצליחים לתפוס מקומות. בתשע כבר האולם מלא. הרב **חיים יצחק כהן** נוטל את שרביט ההנחה ומזמין את הרב **דוד בן-יואב**, רב בית-הכנסת של הקהילה הפרסית בשכונת גולדרס-גרין, לקרוא פסוק בפסוק את פרק התהילים של הרבי מלך המשיח. כל הקהל קם על רגליו.

הוילון הגדול שמאחורי חלון הראוה הגדול, מוסט, ובמקומו מוצב – מבחוץ – מסך ענק, בו ניתן לצפות הן מבפנים והן מבחוץ. לפני הקהל הגדול מוקרנת קלטת שאורכה כעשרים דקות, בה משמיע הפרופ' הרב **ירמיהו ברנובר**, שמפאת סדר יומו העמוס נבצר ממנו להגיע בגופו, דברי התעוררות באנגלית. הדברים מרגשים ועושים רושם רב.

לשאת דברים בפני הקהל הגדול. עיקר נאומו, באידיש, הוא אודות האמונה המוחלטת בכל דברי הרבי מלך המשיח, כשהוא משלב סיפורי מופתים שאירעו לא מזמן כתוצאה מברכות הרבי ביאגרות-קודש. לטובת דוברי לשון-הקודש, נאמרים גם מספר מילים בשפה זו.

מרצה אורח נוסף שהגיע במיוחד ממרחקים לכבוד הקונגרס האירופאי, הוא הרב **שלום זובער קלמנסון**, שליח הרבי בסינסנטי, אוהיו. הרב קלמנסון, נואם בחסד עליון, מרתק את הקהל הגדול – קרוב לאלף איש, לא כולל עזרת נשים – משך שעה ארוכה. תוכן נאומו – חיוב האמונה בביאת המשיח והפצת בשורת הגאולה.

אחריו מדבר הרב **גרשון צבי** (הירשל) **גליק**, חבר ועד ההנהלה של 'בית משיח' המקומי. דומה ואין מתאים ממנו כדי לנאום בקונגרס האירופאי, שהרי הוא מהעסקנים הנמרצים בהפצת המעיינות באירופה (הוא ממלא מקום אביו, הרב אברהם גליק ע"ה, כשליח ובא-כוח אד"ש בכמה מדינות) והקהל הגדול מגלה שלפניו תלמיד-חכם בעל פה מפיך מרגליות. לא פלא, בתשמי' הזכירו הרבי שלוש פעמים בהתוועדויות בתואר "העירני חכם אחד", בכוונה לאותה הערה ידועה על דבריו של החיד"א בדבר הצורך בדרישה וצפייה לגאולה. גם כעת הוא מדבר על ההכרח בהתחזקות סביב הכרזת "יחי אדוננו" ולא ליבוש מפני המלעיגים. "הכינוס נערך באנגליה, בה נוהגים בשונה משאר אירופה. ההגה כאן בצד ימין. לא בשמאל. אם האנגלים לא מתפעלים מאף אחד, גם אנחנו לא צריכים להתפעל!". הרב גליק מייחד דברים לצו השעה – אמונה מוחלטת בכל דברי הרבי, גם אם לכאורה נדמה שהדברים לא מסתדרים. את דבריו הוא משלב בדוגמאות תורניות וחסידותיות, כמו צורת הציץ של כהן גדול או האופן בו כתובה המילה "הקדושה-הגדושה" בברכות-המזון שבסידור הבעש"ט. מפאת השעה המאוחרת הוא נאלץ לקצר, אבל המסקנה ברורה: כשהתורה, כשהרבי, אומרים משהו – כך הוא, ולא אחרת.

החלק הרשמי של ההתוועדות מסתיים בהקפת ענק של קהל הרוקדים, לקול צלילים שמחים המשמיעה תזמורת מיוחדת שהוזמנה לכבוד החגיגה. החבר'ה מצרפת מרקידים את 'העולם' עד כלות הכוחות, עד שהרב **ראובן מטוסוב** מזמין את הקהל להתוועדות נוספת לרגל "שבע ברכות" ופוצח בניגון הכנה שקודם הד' בבנות...

כעת ישובים ליד השולחנות רבים מאנ"ש,

ריקודי שמחה בסיום ההתוועדות

בין "צעירים" ל"זקנים"

עם המשתתפים בקונגרס הנמנים על הקהילה המקומית של אנ"ש דלונדון, נמנה גם הרב **שמואל מנחם מענדל** (ר' מולע) **ליברוב**. האופן והחיות בה חסיד זה, מזקני ונכבדי החסידים, מכריז "יחי אדוננו" לאחר התפילה (האחים ליברוב שי' מתפללים לפני העמוד בשנת האבילות על אמם ע"ה), הינם אות ומופת לצורת ההתקשרות אל הרבי מלך המשיח. לא כ"זקן", אלא כ"צעיר", חי ותוסס. אולי אין להתפלא על כך, שכן המדובר בבנו של המשפיע המפורסם הרב סעדיה ליברוב ע"ה, מי שעם צאתו מרוסיה היה במסירות-נפש לאחד מהשלוחים הראשונים בדור השביעי, במדינת מרוקו. כידוע, גם בניו השלוחים של ר' מולע, נמנים עם העומדים בחזית הפצת בשורה הגאולה. איך אומרים? – הכל נשאר במשפחה.

בתוך ההתוועדות הגדולה שנערכה במוצאי-שבת סיפר אחד הדוברים סיפור מרתק, שרק חלקו פורסם בעבר (בית משיח' 180 ע' 42), ממנו ניתן ללמוד על יחסו של הרבי לאופן ההתקשרות בדורו. רשמנו אותו לפניכם:

לתפילת ערבית של מוצאי י"ט כסלו תשכ"ד הגיע ל-770 המשפיע ר' **מנחם מענדל פוטרפס** (חותנו של ר' מולע), שזה עתה יצא את ברית-המועצות. כשנכנס הרבי לתפילה הביט על ר' מענדל משך זמן ארוך לפי-ערך, וכך היה גם בצאתו מהתפילה. למחרת, ביום כ' כסלו, התעניין הרבי אצל המזכיר הרב לייבל גרונר איך קיבלו את פניו. המזכיר סיפר לרבי שנסעו כמה רכבים לשדה התעופה ושם רקדו וניגנו, וכאשר הגיעו ל-770 סבבוהו בחביה יתירה.

כשהמשיך הרבי לשאול: ומה הוא מספר? – נענה שמספר שבהיותו במאסר, עוד בשנת תשי"א, קראוהו ושאלוהו מדוע הוא רוצה לנסוע לארצות-הברית. ר' מענדל השיב לחוקרו בפשטות שרצונו להתראות עם הרבי! (למרות שמשפחתו הייתה מחוץ לרוסיה ויכל לענות שזו הסיבה).

כששמע זאת הרבי הגיב בפליאה: כך ענה להם שם?

והמשיך המספר שהחוקרים אמרו לר' מענדל: הידעת שהרבי הקודם איננו כבר ובמקומו נעשה רבי חדש, אלא שבינתיים בחרו בו רק הצעירים ולא הזקנים? – השיב להם ר' מענדל: אף על פי כן!

את הסיפור סיים ר' מענדל באומר שמכאן משמע שיש להם – לאנשי הבולשת הרוסית – ידיעות טובות על הנעשה כאן, ב-770.

כששמע זאת הרבי הייתה תגובתו: "אפשר וואָלט מען דאָס דערציילט די אַלטע? [=אולי שיספרו זאת לזקנים?]"...

הרב גרשון צבי גליק נואם בקונגרס

יום הזלדת למלך המשיח

בהתוועדות של מוצאי שבת השתתף גם הרב **לוי פאריז**, מאנ"ש דלונדון ומשפיע בישיבת חב"ד המקומית. מאחר שבהתוועדות סופר הרבה על סבו, החסיד והמקושר ר' **אברהם פאריז** ע"ה, נרשום כאן סיפור ששמענו ממנו אודותיו – מהזקנים ה"צעירים" שבחבורה – שכמדומה עדיין לא התפרסם:

כשהיה ילד בכפר חב"ד הגיע לבית הוריו הסבא, ר' אברהם, ושאל את אמו (כלתו של ר' אברהם) האם יש בבית 'משקה' להתוועדות. היה זה כמה ימים לפני פסח ור' אברהם נענה בשאלה: האם בכוננתך לערוך כאן התוועדות, הרי הכל כבר מוכן לפסח? – לא, ענה ר' אברהם בעדינות, לא כאן, אני רק צריך את ה'משקה', את ההתוועדות אערוך במקום אחר.

כשקיבל את מבוקשו יצא מהבית ופנה לעבר בית-הכנסת של כפר חב"ד, כאשר נכדו, הילד לוי (המספר) שהריח ש"הולך להיות מעניין", בעקבותיו. אחרי תפילת ערבית הוציא ר' אברהם את ה'משקה', התיישב ליד השולחן והכריז שעת מתקיימת התוועדות. שאלוהו החסידים: "היום? מה יש יום?" והתחילו להעלות השערות שונות. תשובתו של ר' אברהם הייתה ברורה והחלטית: "**היינט איז דער טאָג וואָס דער מלך המשיח איז גיבאָרן גיוואָרן!**" [=היום הוא יום הולדתו של המלך המשיח!]. זו הייתה התוועדות י"א ניסן הראשונה שנערכה בכפר חב"ד...

בהם גם כאלה שעדיין זקוקים ל"חיזוק" בענייני משיח וגאולה. ההצלחה הגדולה של הקונגרס, כמו גם הידיעה שהודות לו הואילו גם אחרים לערוך מסביבה לרגל חג הגאולה (מה שלא תוכנן מלכתחילה), הביאה אותם לכאן, עדיין עם שאלות הממתנות למענה. כאן מגיע תורו של הרב דוד נחשון, שבמשך שעות ארוכות מספר על מענות שהואיל הרבי שליט"א לזכות אותנו בעניין קבלת המלכות, למרות שמצד עצם העניין ראוי שהדבר יבוא מאתנו, מהעם. חלק גדול מסיפוריו של הרב נחשון הם בבחינת "בדידיה הווה עובדא". לדבריו, אמונת החסידים כה חזקה, עד ששום עלילות ושקרים, לא של אביגדור הידוע ולא של אחרים, לא יוכלו להם. בסופו של דבר תמיד תהיה יד החסידים על העליונה וידין נצח!

ההתוועדות הזו הסתיימה רק עם אור בוקר. אחרי כמה שעות שינה חטופה קמים לקראת היום הנועל את הקונגרס. אחרי תפילת שחרית מתיישבים לקבלת החלטות טובות, כשבראשן – אם ח"ו תתעכב הגאולה עד אז – נשקלים התאריכים לעריכת הקונגרס הבא. הרב חיים יצחק כהן מסכם את ארבעת הימים במילים פשוטות:

"שוב ראינו ש"אין דבר העומד בפני הרצון. בברכותיו ועזרתו של הרבי מלך המשיח הכל נעשה אפשרי. רואים שבכוחו של כל אחד ואחד לפעול, כל-שכן בכוחם של רבים. אם אין קמח אין תורה, וצריך לעשות את כל ההשתדלויות בכדי להביא את דבר הרבי לכל העולם".

על ההחלטות הטובות מהכינוס התקבלה תשובה מפתיעה ב'אגרות-קודש', באיגרת בה מאשר הרבי קבלת מכתב ממוצש"ק המדווח על התוועדות י"ט כסלו... במענה דורש הרבי להשתדל בהקדם הכי אפשרי לנצל את הזמן כדבעי לעריכת ההתוועדות הבאות ומברך שנזכה לבשר טוב...